

DOÁN GIỚI

HAJSZA A FEGYVEREKÉRT

**DOÁN GIÓI HAJLSZA A FEGYVEREKÉRT
DELFIN KÖNYVEK**

Szerkeszti RÓNASZEGI MIKLÓS

Előkészületben

LESTER DEL REY

A SZÖKEVÉNY ROBOT

MÓRA FERENC KÖNYVKIADÓ BUDAPEST, 1976

DOÁN GIÓI

HAJLSZA A FEGYVEREKÉRT

REGÉNY

MÓRA FERENC KÖNYVKIADÓ BUDAPEST, 1976

A fordítás az alábbi kiadás alapján készült

Doán Giói: Cuoc truy tam kho vu khi Nhà Xuát Ban Kim Dong, Há Noi 1972

Fordította és az utószót írta BALÁSSY LÁSZLÓ

A fordító munkatársa TRAN QUANG PHUNG

GAZDAG SANDOB *rajzaival*

© Balássy László, 1970 Hungarian translation

ISBN 963 11 0646 2

ELSŐ FEJEZET

A TANÁCSKOZÁS

Már éjfél is elmúlt, de még mindig tartott a gyűlés.

Az öreg adjutáns, vigyázva, hogy zajt ne üssön, az asztalhoz ment, olajat töltött a lámpába, majd ugyanolyan nesztelenül visszament az ajtóhoz. Mint valami árnyék, szinte észrevétlenül foglalta el korábbi helyét. Bentről nem tették be jól az ajtót, és vékony fénysáv vetődött a bambuszlétrára. A gyűlésterem egy bambusztetős cölöpházban volt, az emeleten. Odabent vágni lehetett a cigarettafüstöt, a lótusz formájú láng úgy reszketett a kristályüveg alatt, mint a selyemszál. Az egykori 10. hadosztályból mintegy húsz, különböző rangú tisztet hívtak meg. Harmadik napja ülészetek már, de még mindig nem tudtak döntésre jutni. Csöndben, hallgatagon ülték körül az egyszerű faasztalt, amelyen mindenféle irat hevert szanaszét. A parancsnok véleményére vártak.

– Ha senkit sem találunk, aki a fegyverek nyomára vezessen bennünket, azonnal meg kell kezdenünk a kutatást – törte meg a csöndet a parancsnok, és körüljártatta tekintetét az egybegyűlteken. – Itt vannak egy katonaoorvos följegyzései, még 1948-ból. Ezek viszont nem oldják meg a problémát.

Hangja kemény volt, mint aki sokat megélt már, és sok harcot látott. Látszott rajta, hogy nem riad meg a nehézségektől, szavaiból magabiztosság és erő áradt. A többiek már föltárták kétségeiket, de bíztak ebben az emberben, így hát gondolkodás nélkül elfogadták a döntését.

Lassan, egymás után álltak föl és hagyták el a gyűlés-

5

termet. Cigaretták parázslottak a sötét sarkokban, innen is, onnan is fojtott suttogás hallatszott, menükből felszabadultan tört elő az addig visszatartott köhögés; saruk, csizmák léptei püfögtek a bambuszpadrón, majd elhaltak a létra alján. Az üveg mögül szétszóródott a lámpafény, olykor föl-fölizzott élesen, aztán észrevétlenül beléveszett az őserdő sötétjébe. A ház cölöpjei emeletnyi magasan me-/ redtek fölfelé, odabent már elült a nyüzsgés meg a lárma, és lassan minden alámerült a csöndbe.

A sövénynél, a kapu előtt – most is, mint máskor – ott strázsált a két őr. A tigrisektől

védő bambuscölöpökre nyirkos köd telepedett, a cölöpök hegye szinte átdöfte a Bötétlő eget, ahonnan egy távoli csillag küldte fényét a moccanástalan falevelekre. Mintha parányi acéltűk ezüst-löttek volna szerteszt.

bement a szobába, leült az asztalhoz, és zsebkendőjével törölgetni kezdte a szemüvegét. Régi szokása volt, hogy mindig a szemüvegét törölgette, valahányszor erősen töprengett valamin; mintha csak ez segítette volna abban, hogy a bonyolult, nehéz problémák közt világosan eligazodjék.

A szoba homályos sarkában, ahová nen* hatott el a lámpafény, ejtőernyőszinórral fölerősített függőágyon az egység nevelőtisztje feküdt. Úgy, ahogy volt, pisztolytáskával az oldalán, gyűrött, khakiszínű egyenruhában, valósággal belezuhant az álomba a nehéz, fárasztó nap után.

Az öreg adjutáns vizet töltött a pohárba, óvatosan az asztalra tette, majd halkán behúzta maga mögött az ajtót. Odakint lekuporodott, és nekitámaszkodott a falnak. Vajon mi történhetett, hogy ennyire aggódik a parancsnok elvtárs? Csak legalább szólt volna valamit, annyit, hogy aludni menjen, mint tegnap éjszaka is; de ma minden másként van, és ő nagyon vigyáz minden lépésére minden mozdulatára, nehogy zajt üssön. Az öreg már-már maga is aggód-

6

hi kezdett, nem tudta, mitévő legyen, amikor a parancsnok halkán kiszólt:

– Feküdjön le, bácsi, minek virrasztana itt velem.

Az öreg nem válaszolt. A szobában megsűrűsödött a csend, és ez a csend most barátságosan hatott, megnyugtatta a parancsnok idegeit. Ismét gondolataiba merült; Eszébe jutottak a különböző jelentések, beszámolók, amelyek, ha töredékesen is, az öt évvel azelőtt fölfedeztek, majd nyomtalanul eltűnt fegyverraktárra vonatkoztak.

Míndez a még régebbi múlthoz tartozott, és az a múlt teljesen idegennek tűnt a számára. Hiszen alig két éve, hogy ide helyezték a Nyugati Zónából. A hírszerzők jelentése szerint minden évben, az esős évszak – a monszon -beköszöntésekor, ellenséges földérítőgépek jelennek meg a dzsungel keleti része fölött, ott, ahol a 107-108-as hosszúsági és a 11-12-es szélességi vonal találkozik. Az ellenségnek tudomására jutott, hogy ebben a körzetben még 1945-ben a japán fasiszták egy nagyon fontos fegyverraktárt rejtettek el, és – ahogy írták -: „A Viet-Minh már régen tudomással bír erről, de a fegyverraktár – eddig kiderítetlen okok miatt – még mindig ott van a korábbi helyén.” Lehetséges, hogy közölünk valaki, aki tudott a titokról, árulóvá lett, és tájékoztatta az ellenséget mindenről? De vajon melyik egység bukkan a fegyverraktár nyomára?

Akárhogy töprengett is a parancsnok, az ellenállás óta összegyűjtött titkos dokumentumokban és jelentésekben nem talált erre vonatkozó adatokat. Pedig iratok halmaza feküdt előtte. És mégis – sehol semmi!

A parancsnok egy darabig mozdulatlanul ült. „Pedig egészen biztos, hogy ebben az írásban rejlik a titok nyitja!” És megint – ki tudja hányadszor – olvasni kezdte az egykori katonaeorvos beszámolóját. Az orvos még a La-Nga-i ütközetben esett el

7

...Két nap és két éjszaka telt már el azóta, de 5 még mindig eszméletlen. Egy ágyúgolyó repesze tépte föl a jobb lábát, a seb begyulladt és földagadt. Csak akkor menthetjük meg, ha levágjuk a lábát. De amikor rövid percekre föleszmélt, minden erejével tiltakozott ellene. Aztán megint mély lázálomba zuhant -41,3 volt a láza –, hevesen hadonászott a levegőben, mintha integetne valakinek. tme, Nguyen Van Dung, a 7. század összekötőjének szavai, amelyeket önkívületben mondott, és mi mindent pontosan följegyeztünk: „Az az átkozott félszemű! Úgy van, ahogy mondtam, ott bent egy barlang... Igen, zászlóaljparancsnok elvtárs, nagyon sok, rengeteg!... Nem, én nem tudom, miféle ládát. Vaspánt van rajtuk... Konzerv meg rizs. Puskák ...és tömérdek lőszer... Csodás! Mennyi, mennyi, sok!... Menjen él Hoa

elvtárrsal az 5. raktárhoz! Találkozunk a villámsújtott nyárfánál, arra kelet felé...”

Alig fél óra múltán az ellenség gépei mindent lebombázták, a sebesültek l-es barakkja pedig égett. Semmi, de semmi reményünk, hogy ennek az alig tizenöt esztendőös úttörőfiúnak az életét megmentjük. A körzet orvosára bízom őt, és meghagytam, hogy föltétlenül le kell vágni a lábát. Talán szerencséje lesz...

A parancsnok az asztalra ejtette a papírt, aztán a zsebkendőjével megint törölni kezdte a szemüvegét. Azon töprengett, amit a körzet 1947–1948-as elesettjeinek névsorában olvasott: „Le Thiet Hoa elvtárs, a 1. zászlóalj parancsnoka. Meggyilkolta egy ellenséges vadászgép, az 5. raktártól 500 méterre. A védelemben részt vett két összekötő eltűnt ” Vagyis ez azt jelenti, hogy Dung ez idő tájt még a villámsújtott nyárfánál tartózkodott. Világos tehát, hogy utána még élt, hiszen megsebesült. A katonarvos jelentése és Le Thiet Hoa elvtárs halála: ez a két adat egybeváág, mintha egy és ugyanazon dologra vonatkoznék. Semmi kétség, hogy a fegyverraktárra Le Thiet Hoa bukkant rá,

8

de életével fizetett érte, és így már nem tudott jelentést tenni a fölöttesének. Ha viszont Dung is halott, akkor a titok fátylát nagyon nehéz lesz föllebbenteni. A főparancsnokság ugyan körtefont intézett valamennyi alakulathoz, derítsék ki Nguyen Van Dung hollétét, de eddig nem sok az, eredmény; több harcospnál is egyezett a vezeték– és a keresztnév, az egyéb adatok azonban eltértek egymástól.

A parancsnok tenyerébe hajtotta fejét, és sokáig mereven ült a szanaszét heverő iratok előtt, mint valami szobor. Majd fogta az olajlámpást, fölállt, és megvilágította a bambuszfalon függő térképet, amely Nam Bót ábrázolta, 1 : 25 000-hez arányú kicsinyítésben. A lámpás fénye végigsiklott a fontos vízi és szárazföldi utakat jelző, rendkívül bonyolult piros, zöld vonalakon, és ahogy mind mélyebbre hatolt nyugatnak, a laoszi és kambodzsai határ felé, annál jobban ritkultak, majd eltűntek az utak, és végül nem maradt más, csak a szeszélyesen kanyarodó Da Nung folyam széles, sűrű erdővel borított, zöld fennsíkja. Aztán egy vörös ceruzával bekerített körzetnél megállapodott a fény. Bent a körben sárga és szürke foltok jelölték a magas hegyeket. Egyetlen porszemet könnyebb volt itt megtalálni, mint bármely hegycsúcsot.

„Mindebből következik – füzte tovább gondolatait a parancsnok –, hogy a fegyverraktárra nem sokkal a La Nga-i ütközet előtt bukkantak rá. De vajon melyik egység feladata volt akkoriban a rizsutánpótlás? Az 5. raktaré? Ki volt a közvetlen irányítójuk? Csak találnák meg azt az embert, és akkor a villámsújtotta nyárfához vezető út már félig nyitva állna.” A parancsnok egészen előrehajolt, és halkán fölsóhajtott. A kezében tartott olajlámpás a falon függő puskához koccant, az éles neszre a nevelőtiszt összerezsent, és hirtelen fölült.

– Csak pihend ki magad. Majd reggel folytatjuk – mondta a parancsnok, és miközben visszaült a helyére, őszülő szakállá enyhén megrebbent.

9

A nevelőtiszt szeme vörös volt a sok átvirrasztott éjszakától. Még mindig álomtól ködös tekintettel meredt a parancsnokra, de látva annak meggyötört arcán a hirtelen tá-madttlerős mosolyt, 6 maga is teljesen fölébredt.

– ó, hát ez remek! Ha már nem vagy álmos, minek váránk reggelig? – szólalt meg ismét vidám, felszabadult hangon a parancsnok.

Az asztalhoz telepedtek. Kint szemerkélni kezdett az eső. Az öreg adjutáns fölszította a tüzet, fát hozott be, és amilyen csöndesen csak lehetett, lerakodott a szoba sarkában. Künn az őserdő sűrű, vén fái közt átviharzott a szél, zúgva rázta a lombokat, mint amikor dühödten hullámoz a tenger, és nekifeszült a bambusztetőnek, mintha föl akarná kapni a házat, a fénynek ezt a világló, kicsi fészket, hogy elhajítsa, belevágja a feneketlen sötétségbe.

1952 júniusának minden napján megállás nélkül, szakadatlanul ömlött az eső a „D” ellenállási zóna egész területén. Egyik reggel rejtjeles távirat érkezett Thu Bien tartomány

katonai parancsnokától. A szövegben az állt, hogy az ellenség által ideiglenesen ellenőrzött Tan Uyenben, az egyik helybeli partizánegységnél végre megtalálták az igazi Nguyen Van Dungot, a 7. zászlóalj egykori összekötőjét. Egy különleges futár kíséretében máris útban van a főparancsnokságra.

A parancsnok minden reggel magára terítette esőköpenyét, és a nevelőtiszttel együtt a közeli őrállomásra ment újabb hírekért. Két raj kapott parancsot, hogy induljon el Dungért, nehogy valami baja essék, ha az ellenség hirtelen rajtuk ütne, de azóta semmi sem történt. Ugyanakkor híre jött, hogy az ellenség kétfelől, Phu Rieng és Cay Gao irányából általános támadásra készül az ellenállási központ lerohanására. Így hát a főparancsnoksághoz tartozó valamennyi szervet haladéktalanul máshová telepítették.

10

MÁSODIK FEJEZET AZ IDEGEN

Csak a 23-as őrállomás maradt meg a helyén. Az állomás Vezetője éjjel-nappal az átázott dokumentumokat szárítgatta, olykor-olykor megpödörte a bajuszát, és az utat fürkészte. Sorra vonultak át a csapatok, volt, amelyik megpihent egy kis időre, másoknak viszont arra sem volt idejük, hogy valami főtt ételt bekapjanak, mert a társaik már messze jártak, s nekik is igyekezniük kellett a többiek után. De valamennyi átvonuló elkerülte a tartományt ösz-szekötő országot.

Egyik délután, amikor éppen elállt az eső, egy idegen közeledett az őrállomás felé. Botra támaszkodva ballagott, és alighogy közel ért, bekiáltott:

– Ez a 23-as állomás?

Az idegen harminc év körüli, feltűnően magas férfi volt. Esőköpenyt viselt, amelynek egyik fele befödte hátizsákját, másik fele pedig mozdulatlanul csüggött alá. Olyan volt így, mintha púpos lett volna. Kérdésére nem is várta meg az állomásvezető válaszát, gyorsan fölmászott a létrán.

Miután papírjait megmutatta, a falra akasztotta esőköpenyét. Ekkor derült ki, hogy sötétzöld inge balfelől teljesen lapos, hosszú ujját a nadrágzsebébe tűrte.

Az állomás vezetője sietve odalépett, hogy lesegítse róla a hátizsákját, és közben tréfásan azt mondta:

– Ejnye no, tán fölösleges volt, azért adta kölcsön a fél karját?

Az idegen elmosolyodott, de nem felelt. A tűzhelyhez lelépett, letelepedett a padlóra, agyagos, porlepte lábát melengette, aztán, amikor száradni kezdett rajta az agyag, egymáshoz dörgölte, hogy valamennyire tiszta legyen. Ahogy a katonák szokták lefekvés előtt, ha nincs a közelben víz.

– Ha valaki az 5. raktár vezetőjéről kérdezősködnék, szóljon nekem, bácsi!

– Mit mond? Milyen raktár? – érdeklődött amaz, de már nem kapott választ. A félkarú egy cölöpnek dőlt, feje a vállára hanyatlott, pillái lecsukódtak, és oly hirtelen zuhant bele az álomba, hogy nem hallott, nem érzett semmit. Olyan volt, mint aki már réges-régen és nagyon mélyen alszik.

Közben a két kiküldött raj teljesen más irányban rótt a tartomány útjait. A katonák mindenhová benéztek, de sem a különleges futárnak, sem Dungenak még az árnyékát sem látták. Így tót egyelőre xvera volt kit a* tíleaállálal köz.pontba kísérniük.

Ugyanakkor egy négyfőnyi csoport már napok óta, szinte megállás nélkül, a 23-as őrállomás felé tartott. Sikerült átjutniuk az ellenség által ellenőrzött falvakon. Rizsföldeken úáztak át, ahol mellkasig ért a víz, volt úgy, hogy kúszniuk kellett az országutakon, sőt, még nappal – amikor nagyobb volt a veszély – sem tartottak pihenőt. A csoport élén haladó férfi biztosan tartotta az irányt, olykorolykor hátrafordult, hogy sietésre biztassa a többieket, akik fáradtan, nehéz léptekkel igyekeztek a nyomában, de mindig lemaradoztak. Ez a férfi jól megtermett, a társainál sokkal magasabb ember volt, a bábhadsereg egyenruháját viselte, elől

a derekán nyitott bőrtáska függött, benne 12 milliméteres pisztolyával. Mackós járással tartott előre, széles válla beledőlt nagy lépteibe. Gyakran látták őt a körzeti megbeszéléseken, de föl-föltűnt a tartomány székhelyén, Bien Hoában is, mégpedig a bábhadzsereg tisztí egyenruhájában. A futárok tudták róla, hogy az ellenállókhöz tartozik, a mozgalom titkos hírszerzője. De senki sem

12

tudta a valódi nevét. Termete után Lung Gaunak – Medvehátnak – nevezték el. Lung Gau a két tartományi futárral már maga mögött hagyta a veszélyesebb körzeteket, és most a központ felé kísérte Dungot.

A véletlen szerencsének köszönhető Lung Gau, hogy Dungra rábukkant. Azon a napon történt, amikor egy partizán házában vendégeskedett. Hirtelen betoppant egy igen fiatal, lányosan karcsú természetű milicista, vállán angol hosszú puskával.

– Ki ez? – kérdezte Lung Gau a partizántól.

– Dung, a helybeli milícia tagja. A község katonai parancsnokságán van a szállása.

Az ellenállók közt gyakori név volt a Dung. Lung Gau a körtelefon meg a táviratok óta száz meg száz Dúnggal találkozott már, de egyikükre sem illett rá a személyleírás. Érthető hát, hogy elfogta a méreg, ha csak hallotta is, hogy valakit Dúngnak hívnak. „Hencegők” mondta rájuk. Ennek ellenére most mégis tréfásan megkérdezte:

– Hallod-e, komám! Nem sebesültél meg véletlenül 1948-ban, a La-Nga-i ütközetben?

A fiú a földre támasztotta puskáját, majd meglepetten pillantott Lung Gaura.

– Honnét tudja? Én ... én még sohasem láttam magát. Lung Gau előrehajolt, tekintetével a fiatal milicistát

fürkészte: vajon fölfedez-e rajta valami hasonlóságot, ami a felhívással egybevág? „Megsebesült a lábán ... Lehet, hogy a jobb lábát amputálták...” Lung Gau még fokozottabb kíváncsisággal faggatta tovább:

– Azt hittem, hogy az ütközet után levágták a lábad.

– Nem! Még ha belehalok, akkor sem engedtem volna! – kapta föl a fejét a katona. – Tudtam, hogy ha megmaradok, épségben kell maradnom. Csak így harcolhatok tovább.

– És...? – vetette közbe most már izgatottan Lung Gau.

13

– A katonaorvos a körzeti rendelőben hagyott. Szerencsére sikerült kioperálniuk a repeszt. Az egységem akkor már továbbment. Pár hónapig még nyomtam az ágyat, később a partizánoknak segítettem aknát rakni... De magára nem emlékszem. Melyik egységnél szolgált?

– Istenem! Te akkor még tizenöt éves voltál, és a 7. zászlóaljnál szolgáltál mint összekötő!

– Honnét tudja? – kérdezte ismét, kerekre tágult szemmel a katona.

– Dung! – kiáltott föl Lung Gau, és széles tenyerével akkorát vágott a katona vállára, hogy az majdnem térdre roskadt.

Két órával később Dung parancsot kapott, hogy hagyja el a raját, mert a különleges futárral az ellenállási támaszpontra megy. A helybeliek közül senki sem tudta megmondani, hogy ez mit jelent. A keiefi frontszakasz mostanában súlyos helyzetbe került. A körzetben harcoló reguláris zászlóaljnál kifogyott a rizs, az utánpótlás akadozott. Éheztek a partizánok, éheztek a milicisták, gyakran csak vadgyökér volt az eleségük. Ugyanakkor szigorú parancsban volt kiadva, hogy a cao dai szekta fegyvereseit messzire el kell kerülniük, és nem szabad rájuk tüzet nyitni. Azok viszont nagyon sok partizánt megsebesítettek; volt olyan katona, aki tehetetlen dühében földhöz vágta a puskáját, és arcát kezébe temetve, hangosan zokogott. A sebesülteknek nem volt gyógyszerük. Némelyek ingadozni kezdtek. Mások otthagyták a hadsereget, és hazatértek. Dung rajában tavaly ketten is megtagadták a szolgálatot és az ellenséghez álltak. Nem csoda tehát, hogy a parancs hallatán Dungot

nyugtalanság fogta el. „Ki tudja, mivel gyanúsítanak? Csak nem sütik rám a végén, hogy kapcsolatot tartok azzal a két árulóval?” Amikor át kellett adnia a fegyverét társainak, majdnem sírt. A szakaszparancsnok félrehívta Dungot, vállára tette a kezét, és halkán -hogya a többi ne hallja – így szólt hozzá:

14

– Az egész körzetet fölkeresték érted, mindenki téged keres. Biztosan valami fontos megbízatást kapsz. Lehet, hogy csak te tudod elvégezni. Semmi okod a nyugtalan-Ságra! Dung viszont csak vigasztaló szavaknak fogta föl ezeket. Útközben újra meg újra megkérdezte Lung Gautól:

– Nem tudja, miért hívat a parancsnok?

Lung Gau pedig mindannyiszor csak kurtán vetette oda neki:

– Nem tudom!

És amikor Dung még tovább is kíváncsiskodott, Lung Gau rászólt:

– Főnt majd megtudod.

Aztán szeme sarkából Dungra pillantva, szigorú hangon tette hozzá:

– Ez egyáltalán nem tréfadolog! Te most az én irányításom alatt állsz, ehhez tartsd magad. Ha útközben ismerőssel találkoznál, csak köszönnöd szabad neki. Ha megszólítana, hallgatnod kell arról, hová megyünk. Ne csinálj magadnak problémákat!

De hát öt év mégis hosszú idő! És amíg Dung megszállt területen élt, sok veszedelem környékezte őt. A vidám, fürge és mindig beszédes úttörőfutár olyan volt, mint egy nyugtalan vándormadár. Gyakran eszébe jutott az erdő, a patak, eszébe jutottak harcok pajtásai; repülni szeretett volna, hogy meglátogassa régi egységét, újra lássa a barátait. Közben tizenkilenc éves lett. És most, ahogy a parancsnokság felé menetelt, és bensejében sokféle érzés kavargott – aggodalom, izgalom meg nyugtalanság –, hirtelen föltámadtak lelkében a régi emlékek, az ellenállás első napjai.

Dung apját Tan bácsinak hívták, Bien Hoában lakott, volt egy lova meg egy kocsija, abból élt. De egy napon a franciák támadást indítottak Saigontól keletre, és Tan bácsi a helyi milicistákhoz állt; hidat robbantottak, fákat

15

vágták ki, úttorlaszokat emeltek. Amikor a vidék az ellenség kezébe került, Tan bácsi ott maradt, hogy társaival együtt folytassa az ellenállást. Csónakok suhantak lefelé a Dong Nai folyón, áttelepülő asszonyokkal és gyermekekkel megrakodva. Köztük volt Dung meg az édesanyja is. Ahogy vitte őket a csónak, még sokáig, egészen a messzi, zöld erdős partokig elkísérte őket az ágyúszó. Aztán Dung anyja hastífuszt kapott. Egy fügefafa alatt halt meg. Feje azon a zöld gyümölcsrel megrakott zsákon nyugodott, amelyet még ő szedett tele, hogy csillapítsák az éhségüket. Ugyanakkor egy kis csapat katona vonult arra, Bien Hoa felé. Az anya, mielőtt örökre lehunyta volna a szemét, fiát a katonák gondjaira bízta. Megfogta a kicsi kezét, és így szólt hozzá: „Drága gyermekem! Érzem, gyorsan fogy az erőm, nem élhetek már tovább, hogy téged fölneveljek; Indulj hát, menj el ezekkel a bácsikkal, akik mostantól a te bátyáid és nagybátyáid lesznek. Az én lelkem pedig örökké veled marad, és megsegít, amíg csak élsz...” A halott kihűlő keze görcsösen összezárult, rákulcsolódott kisfia kezére, mintha soha többé nem akarna elszakadni tőle, Olyan erővel szorította, hogy a katonák alig bírták szétnyitni az ujjait. Dung akkor földre vetette magát, sikoltozott, sírt, kicsi testét rázta a zokogás; tíz körmével tépte, markolta a rozsdaszínű rögöket, mint aki soha nem akar elmenni onnét, hogy be ne záruljon a mélység, el ne ragadjon, magába ne nyelje anyja tetemét. A katonák gyöngéden karjukba vették a kicsit, és fölváltva vitték a hátukon, de még nagyon sokáig nem sikerült megvigasztalniuk. Ám az ifjú évek könnye, szomorúsága olyan, mint a zápor: gyorsan jön, és hamar múlik el. Két évvel később Dungen már a reguláris hadsereg fekete egyenruhája feszült, fején lila színű sapka, rajta piros cérnával körülhímzett fehér mezőben kis sárga csillag. És az éjszakába nyúló gyűléseken Dung fölállt, és Ho Si Minh

apóról énekelt. Piros arcú, lányos termetű kisfiú volt, szerény, már-már

16

szégyenlősen visszahúzódó. De a harcokban bátor és merész. Kicsi lábával a legnagyobb golyózáporban is fürgén, ügyesen szökelte át a frontvonalakon. Az egyik Binh-Phuoc-i ütközetben Dung heves ágyútűz közepette kúszott át a túloldalra, kézigránáttal felrobbantotta az ellenség legfontosabb tüzérségi állását, és ezzel megnyitotta az utat társai rohama előtt. Aznap este, amikor az egész ezred jelenlétében kitüntették Dungot, a katonák soraiból hirtelen egy öreg harcos ugrott elő, és magához ölelte őt. Tan bácsi volt. Azon az éjszakán apja szemére nem jött álom. Virrasztva ült fia ágya mellett, és legyezőjével távol tartotta tőle a szúnyogokat. Tan bácsit fölismerték a szülővárosában, és ezért néhány hónapja el kellett tűnnie otthonról. Így került az ellenállók támaszpontjára. Magával hozta a keresztfiát is, akit Khának hívtak, és akkor múlt húszéves. Dung két nap múlva találkozott össze vele, az egyik műszaki rajnál. Csak annyit hallott róla, hogy konzervet lopott a franciáktól, ezért letartóztatták, és halálra ítélték. A repülőtér mellett akarták kivégezni. De Tan bácsi lelőtte az őreit – két francia katonát –, és kiszabadította őt. Dung nem rokonszenvezett Khával. Kha úgy viselkedett, mint valami beképzelt városi ficsúr. Valahányszor ránézett valakire, mindig hunyorított a bal szemével, olyan volt* mintha félszemű lett volna. De bátorságban és vakmerőségben nem sokan vehették föl vele a versenyt. A zászlóaljparancsnok Khát Dung mellé osztotta be, futárszolgálatra. Tan bácsinak ritkán volt alkalma, hogy Khát és Dungot meglátogassa. Dungalnak, valahányszor apjával találkozott, mindig kicsordult a könnye. Mert Tan bácsi háta egyre jobban meggörnyedt, és meglátszott rajta, milyen rohamosan öregszik.

Nem tudni, hol lehet most Dung apja. Sokan tudni vélték, hogy Tan bácsi már a La-Nga-i ütközetben elesett.

Ahogy mentek a parancsnokság felé, Dung fejében kavargtak a gondolatok. Egy történet szálait bontogatta ma-

17

gában, de ennek a történetnek csak kezdete volt, befejezése még nem. És vajon milyen lesz ez a befejezés?

Az esős évszak elvonult, beköszöntöttek a verőfényes napok. Perzselt a forróság, a fűvet mintha tűz égette volna, a föld meg a levegő fülledt párát lehelt. Lung Gau időnként hátrafordult, sietésre nógatta Dungot. Dung előtt és mögött meg-megcsillant két kísérőjének géppisztolycsöve, az ég kék-arany acéltáblájáról szikrák csaptak szét, mintha egy láthatatlan kéz fenné, köszörülne a vakító fémet. Dungalon még jobban erőt vett a szorongás. Úgy érezte, mintha mindig, mindenfelől leselkedne rá valaki, és hiába próbálta elhessegetni aggodalmait, azok újra meg újra befészkeltek magukat a gondolataiba.

Az utolsó falat kétszersültjük is elfogyott már, amikor az alkonyatra ránehezülő ködből elő-elővillant az őserdő haragoszöld rengetege, az őserdőé, amely az ellenállás támaszpontját rejtette magába. Azon az éjszakán Lung Gau a 23-as őrállomáshoz vezette Dungot.

Az alkony már rég messze járt^ és -a félkarú férfi, még mindig a cölöpnek támaszkodva, mélyen aludt. Sötét éjszaka volt, amikor valami nesz riasztotta föl. A cölöpházba vezető létra recsegett. A férfi jobbjára könyökölt és kinézett. A két futár, kezében elemlámpával, éppen hálóhelyet keresett a felső szobában. Dung is velük volt. Fölakasztotta a hátizsákját, majd megfordult, és az ablakon át figyelte, mi történik. Lent, a bambuszlétra tövében, az őrállomás vezetője állt, és szokása szerint a bajuszát pödörgette.

– A szoba sarkában találnak még egy kevés édes burgonyát – szölt fölfelé –, azt megsüthetik. Csak nem lesznek annyira éhesek! Mi egy kis időre itt hagyjuk magukat. Addig tartsák az őréséget!

– Messzi van, bácsi? – kérdezte fáradt, álmos hangon Lung Gau.

– Hát... ha a rövidebb úton megyünk, oda-vissza vagy húsz kilométer.

18

– Hadd jöjjenek ők is!

– Nem szabad. Nincs rá engedély. Bárkit is hoztak, itt az állomáson kell várakoznia, amíg előrevisszük a papírjait.

Az öreg és Lung Gau elment. Dung a tűzheíy mellé telepedett, fát rakott rá. Újból magasra csaptak a lángok. A két felderítő megtámasztotta fegyverét, és hamarosan elnyomta őket az álom. Csak Dung nem tudott elaludni.

A félkarú is ébren volt. De nem akarózott fölállnia. „Ha ébren vagyok is, legjobb, ha semmit sert csinállok” -gondolta magában, és továbbra is a cölöpnek dőlve, félig lehunyt szemmel figyelt. A fiatal katonát nézte, aki lányos kezével széttört néhány gallyat, és a lassan halványuló tűzre dobta. A gallyak pattogva, ropogva hirtelert lángra kaptak. Dung szinte még vissza sem rántotta a kezét, máris fölc3£«*tt a SJMT, issg 3. iásggal ixX!bel?gs*-ka&a?gé– táncba kezdett, és ez a látvány olyan érzést keltett a félkarúban, mintha Dung ujjából pattantak volna ki a lángok.

– Nagyszerű! Valóságos bűvészmutatványt – kiáltott föl önkéntelenül is a félkarú.

Dung odafordult. Tekintetük találkozott, egymásba kapcsolódott, hosszan, fürkészve nézték egymást. Oungnak úgy rémlett, hogy valahol látta már ezt az embert, csak azt nem tudta, hol. A félkarú a száraz gaUyakhote kúszott, és Dung mellé ült. Neki is nagyon ismerősnek tűnt ez a fiatal katona, de ő sem tudta, honnan. Nézte gyerekarcának vonásait, amelyeket hol élesebben, hol halványabban megvilágítottak a lángok. Volt ebben az arcban, a fiatal katona tágra nyílt, töprengő tekintetében, hallgatag nyugalalmában valami felnöttes, valami férfias. Az is lehet, hogy sohasem találkoztak. Talán csak a tűz játéka az egész. De ez az arc mégis csak emlékeztette valakire: egy régen látott bácsi arcára, egy öreg katonáéra, aki éppen így üldögélt a tűznél. .Az 5. raktárnál találkozott vele, amikor ellenörizni járt arrafelé. Annyit tudott róla, hogy Bien Hoába való, ott fuvarozott a lovas kocsiájával.

19

A félkarú hirtelen megszólalt:

– Te úgy hasonlítasz az öreg Tan bácsira, aki az én 10. ezredemben szolgált! Mintha csak öt látnám a tűznél.

Dung meglepetten kiáltott fel:

– Mit tud róla? Hol van most? Én is a 10. ezredben szolgáltam!

– Melyik zászlóaljnál?

– A hetediknél. Hol az a bácsi?

A félkarú tanácstalanul rázta a fejét. Zsebéből saját természetű dohányt vett elő, letépett egy darab papírt, a térdére tette, beleszórta a dohányt, majd jobb kezével gyorsan, ügyesen cigarettát sodort és rágyújtott. Mélyet szippantott belőle, aztán lassan mesélni kezdett:

– Lehet, hogy az a bácsi már halott. A La-Nga-i ütközet előtt a 7. zászlóalj parancsnoka három katonát kért kölcsön tőlünk. Azt mondta, hogy talán tíz napra viszi el őket, az erdőbe, az 5. rizsraktárhoz. Nekivágtak a mocsárnak, kelet felé mentek. Másnap az ellenség gépei megtámadták az erdőt. Mintegy 500 méterre lehetek tőlünk. Nagyon sokáig tartott. A társaink azt mondták, csak árulás lehetett. Amikor odaértünk, Hoa elvtárs már halott volt. Agyonlötték. A futár eltűnt.

Dung fölugrott.

– Istenem! Én sokáig azt hittem, hogy Hoa elvtárs még él, és a 9-es körzetben van! Ezek szerint az a raktár...

A félkarú nem hallgatta végig, közbevágott:

– Az 5. raktár? Az ütközet után máshová vittük! – És még hozzátette: – A katonáim is eltűntek. Mindhármuknak nyoma veszett. Egész biztos, régen halottak már. Tan bácsi is köztük volt.

Dung félrefordult, egy gallyal piszkálgatta a hamut. Egy pillanatra megint elfogta a

gyöngeség. De még mindig nem hitte, hogy meghalt az apja. Lassan a félkarúra nézett, és tompán mondta:

– Tan bácsi az apám.

20

HARMADIK FEJEZET

A KIS CSAPAT ELINDUL

A 10. ezred egykori hadtáparancsnokát, a volt zászlóaljparancsnokot Ninhnek hívták. Sebesülése után, amikor a fél karját elvesztette, leszerelt, és az egyik állattenyésztő gazdasághoz került mint telepfelügyelő. Ott kapta kézhez a sürgős parancsot, hogy azonnal jöjjön ide, a kerületi főparancsnokságra. Azt viszont nem is képzelte, hogy itt látja viszont azt a hajdani úttörőpajtást, akivel az úrállomáson összehozta a véletlen, itt, ahol a parancsnok minden előkészületet megtett a fegyverraktár felkutatására. Előbb Dung, majd Ninh számolt be a múlt években történekről. És bármennyire fantasztikusnak is tűnik, minden pontosan úgy zajlott le, ahogy azt a parancsnok újra meg újra végiggondolta. Mint aki már előre látta az egészet! Dung és Ninh elbeszélése nyomán ismét maga elé idézte az eseményeket, és nagyjából fölvezette a fegyverraktárhoz vezető, utat.

Miközben a többiek körülvették, Dung tovább mesélt: – A villámsújtott nyárfától lefelé figyeltünk, a domb aljába. Forrón tűzött a nap. Fénylő patakocskák csörgedeztek a nádas felé, mintha parányi gyöngyszemek görögnének a fű között. „Olaj! Itt az olajmező, valahol a közelben!” – kiáltott föl Hoa elvtárs, majd mindhárman megindultunk a patak felé. A völgy kopár volt és sima, mint a szántóföldek, középen három alacsony nyárfa állt, szimmetrikusan elhelyezkedve, mintha egy háromszög minden sarkába egy-egy fát ültettek volna. Középpütt fehér kőrákás emelkedett, a tövében rohamsisak, félig betemetve a földbe.

21

A szemközti lejtőről eredt a patak, és egyenes vonalban folydogált lefelé. Mintegy ötszáz métert haladtunk még, és akkor ott, a domb aljában elénk bukkant a fegyverraktár. A patak egy géppisztolyokkal zsúfolt bun, kerens folyt keresztül, a géppisztolyokat egyenként olaj a víz színén.

– Milyen széles és mély a patak? – kérdezte a parancsnok.

Dung némi töprengés után rávágta:

– A szélessége több mint egy méter. Valószínűleg az esőzés tölti ki a medrét. A száraz évszakban teljesen kiszárad, olyankor semmi nyoma a pataknak.

– Aha – mondta halkán a parancsnok, majd hozzátette: – Ez lehet az oka, hogy az ellenség csak az esős évszakban végez földérítő repüléseket arrafele...

A parancsnok a futár felé nézett, amikor a futár hirtelen Dungra tekintett:

– Kha, az összekötő futár volt a félszemű ember?

– Nem, nem ő.

– Akkor hát ki a félszemű? A katonák följegyzéseiben olvastam, hogy lázálmodban egy félszemű embert emlegettél.

– Lehet, hogy félrebeszéltem, parancsnok elvtárs. Lázálmodban sok mindent összehord az ember.

Ninh közbevetett:

– Amikor Hoa elvtárs holttestét megtaláltuk, már nem volt nála pisztoly. Csak a futár véres szövetkeze hevert mellette. Lehet, hogy valaki ellopta a pisztolyát, és mielőtt megszökött volna a holttesttől, agyonlőtte a futárt, aztán a tetemét egy mély árokba dobta.

A parancsnok csöndben, figyelmesen hallgatta, ő nem nagyon hitt ebben a történetben. És ha Kha még él? Ha nem Kha, akkor ki volt a félszemű? Hátha ott volt még a fegyverraktárnál, amikor Hoa elvtárs holttestére rábukkantak? Lehet, hogy ezt emlegette Du g lázálmodban,

22

He csak önkívületben villant föl benne, és amikor magához tért, mindent elfelejtett? Ezért nem tud most sem visszaemlékezni rá? A parancsnok tanácstalan volt. Ezek a dolgok nagyon megzavarták. Sokáig töprengett rajtuk, de nem tudott a nyitjukra lelteni.

A Dong-Nai folyón éjjel-nappal francia páncélcsonakok cirkáltak, és újabb meg újabb katonai egységeket szállítottak partra. Ugyanakkor Phu-Rien felől átkaroló hadműveletbe kezdtek, fölperzselték az őserdők menti házakat, kerteket, és támadásuk már a körzeti főparancsnokságot fenyegette. Az ellenállók reguláris zászlóaljának csak egy választása volt: csoportokat alakítani, átszervezni a harci erőket, és átállítani partizán-hadviselésre. Így hát a fegyverraktár felkutatására kevés embert mozgósíthattak. Azonkívül az egész akciót rendkívül nagy titokban, kellett tartaniuk, nehogy az ellenség kémei bármit is megneszeljenek. A parancsnokság tehát úgy döntött, hogy csak egy könnyű fegyverzettel fölszerelt rajt indít útnak. Ha a fegyverraktárt tényleg sikerül megtalálniuk, futárt küldenek a központba, és ott a futár jelentése alapján szervezik majd meg a fegyverek beszállítását.

A csoport parancsnoka Ninh lett. Helyettese Dung. Melléjük olyan mesterlövészeket választottak ki, akik jártasak a dzsungelharcban. Egyikük, Nghia, olyan ügyesen tudott fára mászni, mint egy csimpánz. Társa, Ngu, úgy úszott a vízben, mint a hal. Nem is csoda, hiszen a Mekong partján született, apja halász volt. Ninh az indulást megelőző napokban sokat habozott, hogy fölvegyék-e Nam nővért is a csoportba. Nam nővér azelőtt kórházban dolgozott mint ápolónő, apja pedig hivatalnok volt. Amikor megindult az ellenállás, felköltöztek a hegyekbe, ahol sokféle nemzetiség élt. Nam nővér megtanulta a íyelvüket. Így hát Ninh ápolónőnek és tolmácsnak osztotta be.

23

A kutatócsoport útra készen állt. A parancsnok átadta Ninhnek a fémtokba zárt térképet meg egy iránytűt. Sokáig törölgette a szemüvegét, aztán föltette, és hosszan, elgondolkozva nézte az előtte fölsorakozott rajt. A rajparancsnoknak csak fél karja van. Helyettese szinte még gyerek, és a régi sebesülése következtében sántít. Az ápolónő komoly segítséget jelent a rajnak, de ugyanakkor gond is. A csoport többsége fiatal katonákból áll. A parancsnok tekintete meg-megpihent mindegyikükön, vizsgálgatta őket, mintha csak – ismerve a rájuk váró nehézségeket -az erejükről akarna meggyőződni. Miután részletesen elmondta a teendőket, még hozzátette:

– Bizonyára fölmértétek, mennyire fontos és különleges megbízatást kaptatok. Még néhány perc, és elindultok. Amerre mentek, mindenütt harcolnotok kell majd. Harcolni az ellenséggel, de harcolni a természettel is. őserdőkön kell átverekedni magatokat, olyan területeken, ahol most az ellenség az út. Élethalálharcok várnak rátolt. És mindig és mindenütt a legfontosabb: a fegyelem. Csak így győzhetünk.

A parancsnok most Ninhre mutatott, aki az első sor legszélén állt.

– Először is: mindenben engedelmeskednetek kell a csoport vezetőjének. Történjék bármi, kerüljetek bárhová, Ninh elvtárs szava parancs! Másodszor: az egész útnak a legnagyobb titokban kell lezajlania. Ha bármi is kitudódnék, az a tervünk összeomlását és mindnyájatok biztos halálát jelenti. És végül harmadszor: soha nem halványulhat el bennetek a bátorság, az éberség és a magabiztosság szelleme. Soha. Értitek? Bármi következzen is.

A parancsnok odalépett hozzájuk, és sorra mindegyikkkel kezét fogott. Hangját megindultság, melegség hatotta át:

– És most, barátaim: sok szerencsét és sikeres visszatérést!

24

Nyomasztó, fülledt délután volt. A tikkasztó forróság már az esős napok közeledtét jelezte. Az erdőket és a hegyeket olykor távoli mennydörgés rázta meg. A fák haragoszöld lombjai egybeolvadtak az éggel, amely mintha le akart volna szakadni; az erdő lélegzet-visszafojtva hallgatott; a sűrű csöndben, a ránehezülő eget támogatva, meg-meg-reccsent egy-egy ág. A fák tövében hangyák nyüzsögtek a boly körül, bivalyos szekerek döcögtek az úton a

Dong Nai folyó felé. A távoli mennydörgésbe néha föl-fölmorajló ágyúszó vegyült. A kis csapat némán baktatott a ritkuló fák között, lépteik alatt a magasra nőtt fűszálak szinte ijedten hajoltak le a földig.

Ha jött az éjszaka, fölmásztak egy fára, oda aggatták függőágyukat, messze a földtől, hogy közel ne férjen hozzájuk a tigris. Mert a tigrisek olykor már alkonyattájt elindultak a nyomukban, mögöttük lopakodtak, átvágtattak a szavannán, vagy elébük vágtak az úton. De ők nem lóttek rájuk. Inkább éktelen lármát csaptak, sikoltoztak, kurjongattak, Dung bottal hadonászott a levegőben, a tigrisek pedig elfutottak. Így meneteltek, pihenés nélkül, három napon át. Ha megéheztek, ettek az útravalóul kapott rizskalácsból, ha megszomjaztak, ittak a patak vizéből. A negyedik napon alkonyatkor a sűrűsödő ködből bambuszok bukkantak elő, egymás mellett sorakoztak, mint valami zöld színű várfal, jelezve, hogy közel a Dong Nai folyó.

Amikor kiértek a partra, megálltak, bezörgettek a kunyhók ajtaján, hogy egy kevés rizst kérjenek. De az ott lakóknak nem volt már maroknyi rizsük sem. Csak egy kosár édesburgonyát adhattak nekik.

Nam nővér a csöndben folydogáló, kristálykév víz láttán halkán fölkiáltott:

– Ő! „Can Duoc rizse, Dong Nai vize!” Nem túloztak az őseink! Bárcsak volna most egy tiszta, fehér csészénk, és megtölthetnénk rizzsel!

Ezek a szavak szomorú emléket ébresztettek Dungban.

25

Maga előtt látta haldokló anyját, amint éretlen fügével teli zsákra hajtja a fejét.

Amott a túlsó parton, párhuzamosan a folyóval visz az út a Gay Gao őrállomástól Bien Hoába. Dung gondolatban végigjárta a poros földutat, a Diep fasoron át, egészen a városig. A Diep fasorban piros virágok illatoztak, apja meg grape-fruittal megrakott lovas kocsit hajtott az úton. Perzselt a nap, tücskök ciripeltek. A kis Dung – régi, puha vászonkalapban – apja mellett ült a bakon. Tan bácsi időnként feléje fordult, majd a kantárt összefogva, rácsapott a lóra, hogy gyorsabban haladjon. „Mi leszel, ha megnőttél?” – kérdezte a gyerektől. „Mi? Hát kocsis, mint te!” – felelte Dung. Az öreg megsimogatta a fiú fejét. „Válassz inkább valami mást. Hálátlan mesterség ez, nehéz belőle megélni.” Közben azonban mégis Dung kezébe adta a kantárt, cigarettát vett elő, és öngyújtóját – amelyet egy lófej ábrája díszített – ingéhez dörzsölgetve fényesítette. Közben arról beszélt a fiának, hogyan kell kikerülni a rossz útszakaszokat, és szenvedélyes magyarázatba kezdett a ló-ápolásról, arról, hogy milyen egy jó ló, és hogyan győződjék meg róla... De most ki tudja, merre lehet Tan bácsi!

Dung merengve üldögélt a bambuszok tövében, s gyermekéveire gondolt megindultan. Egymást kergették a hajdani emlékek, föl-fölvülantak, s már tova is tűntek a köd-lő messzeségben...

Dung hirtelen fölugrott. Ágyúgolyók süvítettek el a feje fölött, és fülsiketítő robbanással csapódtak be a parti homokba.

Néhány pillanat múlva monitorok tűntek föl a vízen. Egy... kettő... három... Vészjósló berregéssel közeledtek. A hajók orrában francia katonák álltak, bozontos szakállal, félmeztelenül, csupa szőr testüket pirosra égette a nap, bőrük olyan volt, mint a sült disznóbőr. Kétfelől a fedélzeten a bábhadzsereg katonái térdeltek, lövésre kész fegyvereiket a partok felé irányítva. Olykor, hogy meg-

előzzék a partizánok esetleges támadását, tüzet nyitottak egy-egy erdösebb partszakaszra. A három monitor lassan tovahaladt. Dung megkönnyebbülten sóhajtott, és ismét vállára vette fegyverét. „Majd adok én nektek legközelebb! Úgy belétek ereszték egy sorozatot, hogy a túlvilágon ébredtek föl!” – dünnyögte magában.

Még nem ment le a nap, de már alkonyodott, amikor bajtársai vízre bocsátották csónakjaikat, hogy átkeljenek a folyón. Ez a partszakasz az ellenség ellenőrzése alatt állt* Óvatosan haladtak előre a roskadozva sötétlő kunyhók között. Minden ajtó zárva volt. Egyik

bambuszkunyhóból keserves gyermeksírás hallatszott. Lehet, hogy egyedül hagyták a kicsit. „Mamaaa! Mamaaa!” – zokogta. Fulladozva kiabált anyja után, hangja rekedten, segélyt kérően hasított a sötétségbe meg a csöndbe, mint amikor fuldoklik valaki, és egyre lejjebb és lejjebb húzza az örvény.

27

Nam nővér a gyermeksírást hallva hirtelen – mint akinek földbe gyökerezett a lába – megtorpant. Egy régi emlék révedt föl benne, a gyermekkorából. Esős délután volt, ő az iskolából igyekezett hazafelé. Belépett a kunyhóba. Odabent sötét volt, a lábos alatt, amelyben gyógyfüvek főttek, rég kialudt már a tűz, a hideg, szürke hamut az ágy felé sodorta az ajtónyitáskor támadt légvonat. Anyja halott volt, meghalt, mielőtt ő még hazaért volna. Nam nővér a tenyerébe temette arcát, és valahonnan a múltból újra hallotta keserves zokogását. És ez a hang olyan rémületes volt, mint most a kunyhóba zárt gyermek hangja. A mögötte haladó Ninh hirtelen megérintette a vállát. „Menjen tovább, nővér! Miért állt meg?” Nam nővér nem nézett föl, lehajtott fejjel indult el ismét, hogy utolérje a többieket. A kihalt falu lassan mögöttük maradt, és belemerült a félelmetes, halált lehelő, sötét csöndbe.

Kiértek a Cay Gaóba vezető útra. A hűvös levegőben még ott érződött az ellenséges katonák cigarettafüstje. Csak nemrég fészülhették át ezt a vidéket. Másnap reggel egy bambuszfaluhoz értek. Itt az országút menti falvak ellen gyakran intéztek támadást a franciák. A lakosság egy része pánikba esett, előbújt rejtekhelyéről, és megadta magát. Így történt aztán, hogy az ellenséges katonák terrorosztagait az árulók vezették. A partizánok elhagytak falvaikat. Nappal bevették magukat az erdők bozótjaiba, és csak éjszaka bújtak elő, és kezdtek akciókba. Évekkel ezelőtt Ninh gyakran járt errefelé. Most is bekopogtatott az egyik kunyhóba. Ismerős öreg bácsi nyitott ajtót. Ninh rizst kért tőle az emberei számára.

Az öreg bizalmatlanul vizsgálgatta, nem ismert rá. Aztán fejét csóválva megszólalt:

– Nem adhatok, magamnak sincs.

A falusiak félték az idegenektől. Ki tudja, nem az ellenség akarja-e megkörményezni őket álruhában? Volt már rá példa, hogy így zörgettek be hozzájuk, és enni kértek.

23

Étkezés után pedig elfogták a házigazdát, és agyonlőtték a kertjében.

Ninh derékszíja alá dugta hiányzó kezének ingujját, és továbbindult a rajjal. Végighaladtak a bambuszsoron, és már alkonyatba hajlott az idő, de még egyetlen kapu sem nyílt meg előttük. Kénytelenek voltak a kétszersültből enni. A kétszersültet egyébként is azért hozták magukkal, -hogy ha súlyosra fordul a helyzetük, és nem jutnak ennivalóhoz, pótlásuk legyen. Letelepédtek az erdőszélen. Lassan rájuk esteledett. Szerencsájukra éppen arrafelé portyázott a község katonai parancsnoka. Az bement a faluba, és kihozatott nekik egy nagy kondér főtt rizst. Nem volt hozzá semmijük, így hát csak sóval ették, de nagyon éhesek voltak, és jól belaktak belőle.

Az ég alja elszürkült, majd átfordult feketébe. Amikor elég sötét volt már ahhoz, hogy az ellensége őrszemei észre ne vegyék őket, fölszedelőzködtek, és a községi parancsnok vezetésével továbbindultak. Elöl ment a parancsnok, utána Ninh. Dung a géppisztolyával leghátul, a többiek mögött maradt. Óvatosan törtek utat a rengetegben, minden lépésükre ügyelve, éberem kémltek a bozótot. Hirtelen zajt hallottak: bakancsos, nehéz léptek csattogtak az úton. Dung a hangok felé fordult. Balról, az erdőből kikanyarodó ösvény felől egy csoport világosbarna egyenruhába öltözött ellenséges katona bukkant elő. Azonnal észrevették a rajt, és tüzelni kezdtek. A községi parancsnok keserves jalkiáltással földre zuhant, mellén érte a golyó, és a hátán jött ki. A raj nem tudta elég gyorsan viszonzni a tüzet. Ninh futást vezényelt. Nam nővér lába belegabalyodott egy mimózacsérjébe – térdre bukott. Dung megállt, fölsegítette, majd együtt futottak tovább. Dung hirtelen éles nyilallást érzett az ép lábában, gyors lendülettel ránehezedett a másikra, és bevetődött a bozótba. Mögötte egymás után robbantak a lövedékek. Közben a raj visszafordult, és tüzet nyitott az ellenségre.

Azok kénytelenek vol-

29

tak lehasalni. De néhány pillanat múlva megint talpra ugrottak, és tovább üldözték Dungot. Puskáikkal a lábát célozták. Dungnak sikerült tekintélyes előnyre szert tennie, mind beljebb és beljebb került a sűrűbe. Üldözőinek vigyázniuk kellett, hová lőnek, nehogy a saját embereiket találják el, akik már-már megközelítették Dungot. Géppisztolygolyók süvítettek a lába mellett, belefűrődtek a fákba, gallyakat nyestek le, és az átluggatott levelek földre zuhantak. Amikor teljesen besötétedett, Dung hirtelen balra ugrott, egyenesen egy mimózacserje közepébe. Kibiztosította géppisztolyát, szorosan megmarkolta, és feszülten figyelt kifelé. Csak most eszmélt rá, mennyire sajog a sebe. A golyó a sarkánál érte, de nem nagyon vérzett.

Az ellenség tehát nem talált vérnyomokat. Éktelen káromkodások közepette körülállták a községi parancsnok holttestét, aztán elvonultak.

Dung egyelőre moccani sem mert. Még jobban behúzódott a sűrűbe, attól tartva, hogy üldözői hátrahagytak néhány katonát, és azok bármikor lecsaphatnak rá. Hirtelen fölmorajlott az ég, mennydörgés mennydörgést követett. Feljajdultak az erdő fái, és mintha zokognának az ágak, megeredt az eső. Dung arca már merő egy víz volt. Nem nyugtalankodott. Tudta már korábbról, mit jelent megsebesülni. Tépést csinált a trikójából, óvatosan bekötözte a sebet. Még a sapkáját is a kötés fölé szorította, nehogy átnedvesedjék. Mert nincs veszedelmesebb, mint ha víz ér a sebhez, és a homokos földtől besározódik. Nem egy partir zántársánál látta már, hogy jelentéktelennek tűnő sebesülésüket elhanyagolták, az elmérgesedett, és nem volt többé segítség: behaltak a vérmérgezésbe. Induláskor Dungék raja is hozott magával kötszert, de az Nam nővér vászontáskájában maradt.

„Vajon sikerült-e a többieknek elmenekülniük? Vagy más is van, aki lemaradt, mint én?” Dung mereven ült a

30

bozótban, tagjai szinte meggémberedtek. Egyre jobban didergett a hidegtől. A sebe meg egyre jobban lüktetett. Kisvártatva elállt az eső. A sötét rengetegben rázendítettek a tücskök, körben, világoskéken villódzva, jánosbogarak röpködtek. A felázott úton hirtelen tocsogó - léptek közeledtek Dung felé. Dung lassan odébb kúszott, és egy vastag törzsű fa mögé rejtőzve, megmarkolta a géppisztolyát. A fegyver csöve lövésre készen meredt a hang irányába. A sűrűből töpörödött^v néni ke bukkan elő, görnyedten lépegetett, mintha keresne valamit a fű között.

– Van itt valaki? – kérdezte halkán, miközben fölpillantott és körülkémlelt. Aztán néhány lépést tett előre, majd újra megkérdezte: – Van itt valaki?

Dung, megbizonyosodva, hogy csak egy öreg néni az, és nincs veszély, előjött rejtekhelyéről.

– Nénike! Nénikém – mondta reszkető, fojtott hangon. Az öreg néni arca földerült, és hozzátipegett.

– Nem kell félni, már elmentek! Csak nem sebesültél meg, fiam? – szólalt meg ismét.

Dungnak torkán akadt a szó a meghatottságtól. Az öreg néni hangja pontosan olyan volt, mint az édesanyjáé.

– Mama! – kiáltott fel önkéntelenül is Dung, majd halkán hozzátette: – Ne aggódjék, nem súlyos!

Volt a néninél egy üveg meleg tea meg gyömbér, azt odaadta Dungnak, hogy egy kis erőre kapjon és fölmelegedjék. Aztán segített neki fölállni, és a faluba kísérte.

Fáklýák fénye imbolygott az éjszakában, a kis falu lakói vállukon vitték az erdőbe a parancsnok holttestét, hogy eltemessék. A gyászmenetben Dung fölismerte azt a bácsit is, akinek a kunyhójába Ninh délelőtt rizsért bezörgetett.

Dung sebe földagadt, magas láz gyötörte. Kora hajnalban a partizánok meg néhány

asszony hordágyra fektették, aztán a vállukra emelve, a dzsungelben levő egészségügyi állomásra vitték.

A fegyverekért küldött csoport két napig rejtőzött a fa-

31

luban. Amikor az ellenség már elvonult, néhányan visszamentek Dungért, de nem találták őt. Előbb azt gondolták, hogy valószínűleg eltévedt, vagy megbújt valahol. Ezért ott, ahol elszakadt tőlük, megálltak, és kis ideig várakoztak. Még gondolni sem akartak rá, hogy valami baja történhetett. Nam nővér erőltetett vidámsággal igyekezett feloldani társai nyomott hangulatát.

– Ha Dung idejekorán nem szabadít ki engem, tálán most is ott függnek, fennakadva a tövises között. Hacsak belém nem eresztenek néhány golyót, vagy rács mögé nem dugnak! De Dung mesterien ért a futáshoz.

Nghia a többiekre pillantott, majd ezt gondolta magában: „Ó, ó, ti lányok, asszonyok, mi hasznokat vesszük a hadseregben?”

Mihelyt Nam nővér hangját meghallotta, arra fordult, és látta, amint az egy fatörzsnek támaszkodva, ziháló lélegzettel igyekszik kiszedegetni lábából a tüskéket. Nghia sajnálta is őt, meg mérges is volt rá.

– Még szerencse, hogy csak egy mimózacserjébe gabalyodott bele! Az meghajlott, és ő fel tudott állni. De mi van, ha egy terebélyes fa ágai közt akad fönn? Akkor aztán jöhettünk volna vissza, hogy leszedjük onnét! Lényegesen nagyobb veszéllyel, az pedig nem tréfa.

Mindnyájan csöndben álltak. Egyikük sem nevetett. Nghia még soha ennyire nem szégyellte magát. Sűrű cseppekben hullt az eső. Senkinek sem volt kedve nekiindulni, magára teríteni az esőköpenyt. Már éjfélre járt az idő* amikor Ninh megmarkolta a géppisztolyát, fölállt és megszólalt. Hangja látszólag nyugodt volt, de mégsem tudta eltitkolni aggodalmát:

– Lehet, hogy Dungenak semmi baja. Ki tart velem, hogy visszamenjünk?

– Én megyek – hangzott Nghia válasza a sötétben. Mindketten lassan, óvatosan lopakodtak visszafelé, útközben éberem figyeltek mindenre. Sokáig haladtak így*

32

míg végül arra a helyre értek, ahol délután megütköztek az ellenséggel. De mire megtalálták, az öreg néni már a faluba kísérte Dungen, a helybéliek pedig elvitték a parancsnok holttestét, hogy eltemessék. Ninh és Nghia két éjszakát töltött ott, átkutatott minden bozótot, benézett a fák sűrűjébe. De Dungenak nyoma veszett. A raj nem tehetett mást, nélküle folytatta útját.

És – bár sem Ninh, sem Nghia nem mondta ki – mindketten azt gondolták: „Lehet, hogy Dung elesett.”

33

NEGYEDIK FEJEZET

FOGSÁGBAN

Az orvosi segélyhelyet polgári egészségügyi állomásnak nevezték, jóllehet, csak néhány szegényes kunyhóból állt. Azok is szét voltak szórva a széles lombú fák között. Gondosan álcázták őket, hogy az ellenség földérítőgépei rájuk ne bukkanjanak. A környéken mindenki tudta, hogy az egészségügyi állomás vezetője egy évvel azelőtt megszökött, és átállt az ellenséghez. Most Saigonban van. Csak egy tizenhat éves úttörőfiú maradt ott, Hoannak hívták. Ő viszont semmi máshoz nem értett, csak hogy hogyan keil beadni egy injekciót, vagy a könnyű sebeket bekötözni, önmaguk élelmezéséről a betegeknek kellett gondoskodniuk.

Amikor Dungen beszállították, az állomás nagyon viharvert állapotban volt. Ott feküdt egy községi parancsnokhelyettes, a sebesüléséből már csaknem fölgyógyult. Két partizán ápolta őt, mindketten vészesen soványak, és nagyon-nagyon rongyosak. Egy másik beteg – egy földérítő – aknaszilánkot kapott a lábába. A sebe már összeforrt, ő meg most tanult újra járni. A betegek között nagy volt az egyetértés, kölcsönösen segítették egymást. A tizenhat

éves úttörőnek szintén magáról is kellett gondoskodnia.

Dung egy bambuszágyban feküdt, ahonnan messzire kiláthatott. Szervezete nagyon leromlott, mint aki hosszú, súlyos betegségből lábadozik. Nem sokat aggódott a sebe miatt. De valahányszor eszébe jutottak a bajtársai, mindig elszorult a szíve. Gyötrődött miattuk, mintha egész bense-jét tűz emésztené. Az erdőben egyhangúan múlik az idő,

34

fölkel, aztán lenyugszik a nap. Dungnak viszont minden nap olyannak tűnt, mint egy teljes örökkévalóság.

Reggelenként az egészségesebbek kimentek gyökérért, hogy legyen a rizsleveshez. Délben föl kúszták a magas fákra, hogy ták-két – sárkánygyíkot – fogja^{na}k. Dung minden étkezéskor egy szelet rántott vagy sült sárkánygyíkhúst kapott. Ettől nagyon hamar gyógyult. Ha eljött az éjszaka, letelepedtek a tűz köré. A sebesült földérítő vicceket mesélt az ellenség viselt dolgairól, a bábkatonákról meg a franciákról, ők pedig jókat nevettek. Mindnyájan tudták, hogy az anekdoták egy része megtörtént ugyan, a többi viszont kitalált eset – de bármelyiket Hallottá[^] is, majd meghaltak a kacagástól. Aztán Hoan az eH^{en}állás dalait énekelte, a többiek meg, mint valami ze^{ie}^ar, más-más hangszert utánozva kísérték. Volt, aki m^mdolinhan-gon zümmögött, s volt, aki harsogott, mint a trombita. A parancsnokhelyettes nekítámaszkodott a falnak és furcsa, lágy hangja az egyhúrú hangszert idézte. A dalok végén megtapsolták egymást. Dung sem tudta fékezni a jókedvét. Nevetéskor viszont lábsebe megmegrándult, és ilyenkor agyáig hasított a metsző fájdalom.

A közös sors, a közös szenvedés összehozza^{az} embereket. Ekkor értik meg igazán, mit jelent a szeretet, amely a veszély óráiban, napjai bap még jobban elmélyül bennük. És ezért a szomorúság ritka vendég náluk.

Az arcokon napközben is nyugalom és határozottság tükröződött. Mintha semmi sem bántaná őket, és tán az sem Volna tragédia, ha örökké így kellene élniük. Pirkadattól késő éjszakáig beszélgettek meg nevetgéltek.

Csak Dung nem tudott megnyugodni. Mindig^a társaira gondolt, arra, hogy nincs közöttük, aki úgy ismerné az utat, mint ő, és most tanácstalanul bolyonganak a rengetegben. Száz meg száz ismeretlen veszély környékezi őket. Szinte maga előtt látta Ninht, ahogy fél karjával tehetetlenül mutatja az irányt, bár maga sem tudja, hoVá, Nam nő-

35

vér pedig minden csekélységre azonnal sírva fakad, már vörösre sírta a szemét.

Dung fölállt, és aggódva révedt a messzeségbe.

Tíz nap telt el így, és Dung sebe szépen összeforrt. Már abban reménykedett, hogy maholnap egyedül is nekivághat az útnak, és a rövidebb ösvényen hamar beéri társait.

És ekkor ...

Egyik reggel repülőgépek zúgása verte föl a környéket. Ellenséges bombázók közeledtek a segélyhely fölé. Monoton morajjal úsztak a magasban, ezüst testükön megcsillant a fény.

– Riadó! Bombázók! Be a dzsungelbe, fedezékbe, bajtársak! – kiabált a parancsnokhelyettes.

Hoan gyorsan magára kapta a fölszerelését, fogta a gyógyszeresládát, és rohant, hogy biztos helyet -keressen. A többiek egymást támogatva igyekeztek a rengetegbe.

Dung is menekült volna, de alighogy egy gödörbe rejtette a géppisztolyát, és egy bambuszbotra támaszkodva fölállt, ellenséges katonák tűntek föl az ösvényen.

Egyikük elégedetten, diadalmasan üvöltötte:

– Megállni! Hé! Hé, te! Megállni! Kezeket föl! Föl, ha mondom!

Dung már nem menekülhetett. Bekerítették. Lábánál a bambuszbottal, megállt. Az egyik katona odaugrott hozzá, és ököllel az arcába sújtott. Dung földre zuhant. Végigtapogatta sajtó testét, de nem történt különösebb baja. Egy pillanat múlva megint talpon volt. A katona

tovább üvöltözött:

- Hol bujkálnak a társaid?!
- Nincsenek társaim, magam vagyok – felelte bátran Dung.
- Golyót a disznónak!

Hátulról hirtelen hozzálépett egy bábkatona, egyenruhája amerikai szövetből készült, pisztolya a combját verdeste. Dung a katona felé fordult, de alighogy az arcába

36

tekintett, az már harsányan, hatalma tudatában, felkiáltott:

- Te vagy az, Dung? Hét, ti! Ne üssétek!

A többiek abbahagyták az ütlegetést, és meglepődve néztek a parancsnokukra. Azt Vónak hívták, és valamikor Dung alakulatánál szolgált mint századparancsnok. Aztán megszökött, átállt az ellenséghez, és most a Tan Uyen-i különleges egység parancsnoka. Ebben a pillanatban kemény léptekkel odajött egy francia tiszt.

- Ki ez? Viet-Minh? – mutatott Dungra, majd képdő tekintettel Vo felé fordult.

Vo vihogni kezdett, és elégedett hangon megszólalt:

- Kicsi a fickó, de nagyon értékes! A keleti szakasz legjobb futára. Tu Dauval vetekszik! Ha ő a kezünkben van, a Viet-Minh minden ellenállási bázisára nyitva az utunk.
- Nagyszerű! Nagyszerű! Vigyétek a parancsnokságra – mondta a francia tiszt Vónak.
- Vo, mielőtt a francia tiszt után indultak volna, így szólt Dunghoz:
- Nho és Xem, a r-égi barátaid, hátul vannak. Mindjárt találkozhatasz velük.

Nho és Xem régen Dung rajában szolgált, mindketten tavaly szöktek át az ellenséghez. És valóban, néhány pillanat múlva megjelent Nho. Elment Dung előtt, rá sem nézett, mint akinek sietős dolga van:

– Az anyád! Miért nem akkor szöktél meg velünk? -vetette oda foghegyről, és már el is tűnt. Kisvártatva, vállán géppisztollyal, Xem lépett ki a fák közül. Kissé távolabb megállt, szemügyre vette Dungot, aztán intett a többieknek, és bementek a községi parancsnok kunyhójába. Ott találtak egy tál főtt rizst, azt felfalták. Később Xem az öngyújtójával fölgyújtotta a kunyhót.

Ez az ellenséges csapat egyike volt annak a háromnak, amely különböző irányból fésülte át az erdőt. Alkonyatkor jelzőrakétákat lőttek föl a repülőiknek, majd továbbvonul-

37

tak. Valamennyi csapat fellőtte a maga rakétáit. A repülőgépek egymást követő hullámokban húztak át a lombok fölött.

Amikor leszállt az este, a csapat tábort ütött az erdőben, hogy ott töltse az éjszakát. A faluból több embert magukkal hurcoltak, velük cipeltették a híradási eszközöket meg a lőszert. Most a tábor közepére terelték őket. A francia tiszt ráparancsolt Dungra, hogy indítsa be az áramfejlesztő gépet. Dung szándékosan kapkodni kezdett, összevissza kapcsolgatott mindent. A francia tiszt dühösen belerúgott. Dung hanyatt zuhant. A tiszt nem törődött vele többé, egy másik foglyot kényszerített a géphez.

A sötétben fölhangzott az áramfejlesztő zúgása, a tiszt kihúzta az antennát, beállította, és füléhez emelte a kagylót. A magasban köröző társaival beszélgetett. Körben árkokat ástak, gallyakat vagdostak az álcázáshoz, és volt, aki az alacsonyabb lombok közé húzódott.

A katonák kinyitották a konzerveket. A foglyok törtek a ruhájuk alá rejtett kenyérből, és Dungnak adták. Nem tudni, honnan szerezték, lehet, hogy találták, lehet, hogy a jobb érzésű katonáktól kapták. Dung nagyon éhes volt, farkasétvágygal tömkölte a szájába a falatokat, szinte fulladozott tőlük. De víz nem volt, nem ihatott. Sebe fölszakadt, szünet nélkül gyötörte a már-már kibírhatatlan fájdalom. Most még remény sem volt a szökésre. Körülötte sötétségbe süllyedtek a fák. Erről is, arról is cigaretták pa-rázslottak. Nem sokan aludtak, féltek a partizánoktól.

Másnap reggel a csapat továbbvonult az országúton; Dung már alig bírta húzni-

vonszolni a lábát, minduntalan lemaradt. Két bábkatoná támogatta, vagy inkább vonszolta maga után. Kisütött a nap. Délre járt az idő. A szöges bakancsok fölverték a földút vöröslő porát. Mintha véres porfelleg kavargott volna körülöttük. Dung nagyon elcsigázottan vánszorgott már, szomjúság gyötörte, földagadt a lába, minden lépés oly neheze esett, mintha súlyos kö-

38

veket hurcolna. Meg kellett állnia, hogy kifújja magát, és valamennyit csillapodjék a fájdalma. A két katona ordított, szidta Dungot, tovább akarta vonszolni. De Dung előrebukott a fűbe, és biztos volt benne, hogy meg fogják ölni. A francia tiszt tajtékzott a dühtől, hozzá ugrott, kibiztosította a pisztolyát. Dung érezte, ahogy a halántékához tapad a hideg cső, behunyta a szemét. „Egy pillanat – gondolta –, talán már nem is hallom a lövést.” De a tiszt csak fenyegetőzött, rá akart ijeszteni, nem lőtte agyon. Aztán néhányan Dunghoz léptek, és fölváltva vitték a hátukon. Sietniük kellett, nehogy lemaradjanak. Nho visszaszól:

– Ha nem Vo lenne a parancsnok, már rég agyonlőttünk volna! Ezt el ne felejtet!

Dung behunyt szemmel csüggött a hátukon, feje a vállára hanyatlott, úgy tett, mintha eszméletlen volna, a bábkatonák alig bírtak lépni a súlyos tehertől. Vo a csapat élén haladt, és olykor-olykor visszapillantott Dungra.

Még ugyanaznap délután Dungot kocsiba tették, és elszállították egyenesen Bien Hoába. Ott a parancsnokságra vitték. A titkosrendőrök köréje csoportosultak, újra meg újra tetőtől talpig végigmélegítették, káromkodtak. Egy pocakos félvér káromkodott a legmocskosabban. Ki tudja, hol tanulta! Mint valami kopó, szimatolta körül Dungot, aztán amúgy mellékesen odavetette:

– Á, Viet-Minh! Hát csak tanulmányozzátok!

Mintegy félóra múlva visszajött Vo. Megkérdezte Dung-tól, hol fáj, és mennyire fáj, nem kíván-e tejet, mert ha igen, ő majd hozat a katonákkal. Dung nem válaszolt. Vo odahúzott egy széket, hellyel kínálta, aztán beszélni kezdett:

– Ó, ó, te szegény, még nagyon fiatal vagy! Látod, ha akkor a városba jössz velem, most nem volnál itt.

Látva, hogy Dung továbbra is hallgat, változtatott a hangján, és szinte meghatódottan folytatta:

– Gyakran eszembe jutnak a régi társaim. Olyankor

39

belefacsarodik a szívem, úgy átérzem a sorsukat. Igen, igen, te nem is tudod, mennyire szeretem őket. Szeretem és sajnálom. Bizony, kutya életük van. Mindig éhezni, szomjazni, az erdőkben bujkálni... Csak tudnám, hogy most merre járnak!

És szánakozva felsóhajtott.

Dung nem állhatta meg, hogy ne válaszoljon:

– Maga nagyon is jól tudja, hogy mindig tovább kell menniük. És azt is, hogy hogyan találhat rájuk.

– Maga, maga, maga! Miért magázol engem? Tegezz csak nyugodtan, úgy, mint régen! Miért maradtál ott egyedül? Magadra hagytak.

Dung közben teljesen magához tért, de továbbra is kimerültséget színlelt, és nem szólt többé egy szót sem.

Vo dühösen vállat vont, odébb ment, és valamit súgott a társainak.

Ettől kezdve minden megváltozott Dung körül. Kegyetlenül kínozták, gyakran eszméletlenül esett össze, azt hitték, belehal. Föllocsolták, faggatták, de ő semmire sem válaszolt.

Másnap Vo megint megjelent. A pocakos, félvér francia katonával beszélgetett:

– Ezt a fickót már csecsszopó korában a Viet-Minhnek nevelték. A Viet-Minh föltétlenül megbízik benne. Mi hát a teendőnk? Hogy elveszítse hitelét a Viet-Minh előtt, és

gyanakodjanak rá. Az egykori cimborái közé már nem férhet vissza, tehát velünk jön, és ránk van utalva. A fiatalok még könnyen kezelhetők, de csak akkor, ha a kedvükben járunk, jól bánunk velük. Aztán a rábeszélés már gyerekjáték! Igen, igen, meglátod, ez is sok hasznot hajt még nekünk!

Dungot dzsipen egy katonai kórházba szállították. Az orvosok meg az ápolónők báméskodva állták körül, ujjal mutogattak rá, és úgy mondogatták:

– A! Viet-Minh!... Viet-Minh!...

40

Dung haja már a vállát verdeste, nagyon lesoványodott,, arcát belepte a vér meg a por. Egyszóval olyan látványt nyújtott, ahogyan az ellenség a Viet-Minht elképzeli.

Egy öreg bácsi kötözte be Dung sebet. Világos keretes pápaszemet hordott, bőre kissé fakó volt.

– Hallottam, hogy téged menekülés közben fogtak el -mondta.

Dung bólintott, de továbbra is hallgatott. Az öreg, mintha csak magyarázna valamit, így folytatta:

– Én azelőtt az ellenállók közt dolgoztam a bázisukon. De hát sok a gyerek, és nagy a nyomorúság, nincs miből megélni, így végül is ide jöttem. Nem másért tettem, csak mert szegények vagyunk. De valahányszor az egykori bajtársakkal találkozom – ők ugyan nem ismernek meg engem –, mélységesen szégyellem magam. Fáj, nagyon fáj, ami történt... És mindez miattam... egyedül csak miattam ...

Megköszöri a torkát, aztán némán folytatta a munkáját. Szomorú, fátyolos hangja nagyon megindította Dun-got. Kiérezte belőle a lelkiismeret-furdalást, és azt, hogy alapjában véve becsületes emberrel van dolga. Amíg a kórházban volt, megpróbált közelebb férkőzni az öreg szívéhez, hogy még alaposabban megismerje őt. Az öreg is rokonszenvezett vele, megkedvelte ezt a fiatal katonát, sőt nemcsak megkedvelte, hanem becsülte is.

A seb hamar begyógyult, és Dungot visszavitték a parancsnokságra. A pocakos félvér tiszt kitüntető figyelmességgel fogadta.

– Ha nem fűlik a fogad az egyenruhához, járhat a régi zubbonyodban is – mondta –, ahogy jobb neked. Csak semmi ceremónia ... hahahaha!

Ostobán vihogott. Később inget vett elő és testhez álló szűk nadrágot. Dung hiába tiltakozott, a katonák ráhúzták a pocakostól kapott öltözéket, vászonsapkát nyomtak a fe-

41

jébe, a sapkarózsán a francia trikolórral. Aztán gépkocsiba gyömöszölték.

Minden a legapróbb részletekig ki volt dolgozva. Elöl egy kék színű gépkocsi haladt. Egy ezredes ült benne. Az ezredes aranykeretes pápaszemet és díszegyenruhát viselt. A kocsi orrára sárga csillagos vörös zászlót tűztek, mellé pedig egy táblát:

A VIET-MINH TÁBORNOK SEGÉDTISZTJE ÁTÁLLT HOZZÁNK, HOGY ÁLLAMUNK KORMÁNYÁT SZOLGÁLJA.

Aztán egy nyitott kocsi következett, Dungal meg a pocakos tiszttel. A menetet G. M. G. kocsik zárták be, dugig bábkatonákkal, akik lövésre emelt fegyvereikkel az út két oldalát célozták. A menet méltóságteljes lassúsággal vonult végig a város utcáin, akárha valami ünnepi esemény alkalmából rendezett felvonulás volna.

A sárga csillagos vörös zászló láttán a lakosság kitódult az utcára.

– Hurrá! Hurrá! – kiáltozták.

– Ravasz disznók, a zászlójukat éltetik! – tajtékozott a pocakos. Arcát füle hegyéig elfutotta a pirosság, megparancsolta, hogy azonnal álljanak meg, és szedjék le azt a zászlót. Ez meg is történt, aztán a kocsisor továbbgördül^ végigkigyózza az egész városon. A kormánylapok és a jobboldali sajtó Saigontól ide vezényelt tudósítói csak úgy nyüzsögtek a kocsik körül, sűrűn kattogtatva fényképezőgépeiket. Dung jól -tudta, hogy mindez propagandacélokat szolgál, ezért valahányszor egy fotóriporter fölemelte a masináját, 6

félrehúzta a száját, fintorgott, grimaszokat vágott, úgyhogy a menet szélén bámészkodó gyerekek hasukat fogták a kacagástól. Maga Dung is alig bírta megállni, hogy ki ne törjön belőle a nevetés.

A pocakos, túlkiabálva az utcalármát, magánkívül ordította a fülébe:

4a

– Ez nem ingyencirkusz! Mit majmoskodsz itt?! Másnap délután pedig néhány újságot hajított Dung elé.

– Ide süss! Most már csak meglehetsz elégedve, pajtás!

Valamennyi újság vezérolgalon hozta Dung fényképét, szenzációs riportokkal körítve a Viet-Minh fiatal tisztjének az átállásáról. Az Indokína hangja vastag betűs főcíme pedig így hangzott: Tho-Ma-Hoan ezredes örökbe fogadta Nguyen Van Dungot. Dung szeme szinte villámokat szórt a dühtől, elhűlve meredt a vastagon bekeretezett fényképre, amely őt ábrázolta, amint az ezredes éppen átkarolja a vállát. „Mi ez a hamisítvány?” Dung kezéből kihullott az újság, fejét, a tenyerébe temette, és ráhajolt az asztalra. Világosan látta, micsoda aljas játékot űznek itt mindennel és mindenkivel, s hogy próbálják meg bemocskolni, véresre sebezni a haza és a forradalom iránt érzett szeretetét,

43

azt a meggyőződést, amelyet mindvégig tisztán őrzött a szívében.

A pocakos tiszt már régen kiosont a szobából. Dung észre sem vette, hogy közben beesteledett. Az utcalámpák halovány fénye a vasrácsos ablakon át beszűrődött a szobába, előmlött a fiatal katona alakján, lehajtott fején, és sápadt-kék derengésbe vont.

44

ÖTÖDIK FEJEZET

KHA

A Tan Uyen-i kocsmában egy férfi iszogatózott. Feltűnően kis termetű volt, egyik kezében pálinkáspoharat szorongatott, a másikat meg állandóan a zsebében tartotta, a pisztolyán. Napcserzett bőre mélybarna árnyalatot kölcsönzött sovány arcának. Dús haja mélyen benőtte alacsony homlokát, és ha valaki távolabbról nézte, nem látott belőle mást, csak sűrű haját és bozontos szemöldökét. Mélyen fekvő, apró szeme és lapított orra volt, arcának soványsága még jobban kiemelte hegyes állát. Ritkás fogai rendetlenül nőttek, felső fogsora – amelyben négy aranyfog csillogott -előreállt, és ezért sohasem tudta egészen becsukni a száját. Úgy tűnt, mintha mindenkin gúnyosan vigyorogna. Egész arcbérendezése, különös, nyugtalan tekintete riasztó volt. Ha valakire ránézett, fél szemét behunyta, mintha éppen most akarná agyonlőni a másikat. Khának hívták, és ő volt a környék legveszedelmesebb besúgója.

A kocsmába újabb vendég érkezett. Kezében újság. Az odabent ülők fölfigyeltek, és egyikük megkérdezte:

– Mit írnak? Van valami érdekes?

– Igen, elég különös, egy Viet-Minh-tisztről!

– Kölcsönadná egy kicsit? – kérdezte Kha, és már nyúlt is az újság után. Alighogy belepillantott, keze reszketni kezdett az izgalomtól. Belemerült az olvasásba, majd hirtelen fölpattant, és nem nézve se jobbra, se balra, kezében az újsággal, kisietett.

A többiek csodálkozva néztek utána. De mielőtt; valaki is szólhatott volna, ő robogójára pattant, begyújtotta a mo-

45

tort, és fülsiketítő berregéssel elszárguldott a kocsmá elől, Bien Hoa felé...

Aznap este sokáig föl és alá járkált a folyosón. Majd gyors mozdulattal föltépte az ajtót, és belépett Dung szobájába. Úgy tett, mint aki rettentően boldog, és már a küszöbön nagy hangon kiabálni kezdett:

– Istenem! Dung! Hát csakugyan te vagy?! Én meg már azt hittem, rég meghaltál!

Kha szorosan Dung mellé állt, és nagyot ütött a vállára.

– Hogy kerülsz ide? És miért csak most? Az előbb fedeztem föl a neved a nyilvántartó könyvben!

Dung meghökkenve meredt Khára, akinek a szeme szinte diadalmasan csillogott, de... de csak a fél szeme. A másik csukva volt. „A félszemű ember” – jutottak eszébe Dungnak a parancsnok szavai, de mielőtt megszólalhatott volna, Kha máris folytatta:

– Ó, csak én részesültem volna ilyen kegyelemben, mint te most! Szerezz magadnak legalább egy tucat taxit, aztán vállalj fuvarokat Saigonba! Degeszre keresed magad, és úgy fogsz élni, mint hal a vízben!

Dung hidegen nézett rá.

– Hát igen ... Hanem tudod-e, hogy én nem ismertelek föl téged? Alig hittem a szememnek Mintha nem is te volnál!

– Ugyan, ugyan, cimborá! Nézz csak meg jól! Ugye, nem változtam semmit? Ejnye, no! Miért nézel rám ilyen furcsán? Ja, igaz, nemrég aranyba csomagoltattam egy pár fogamat, csak úgy szórakozásból.

Kha otthonosan az asztal sarkára ült. Egy csomag angol cigarettát vett elő a zsebéből, fölmutatta mindkét oldalát, majd a combjához ütögette:

– Cavena! Originál csomagolás! Neked vettem... Gyújts rá!... Na, nem dohányzóí?

Elővillantotta négy aranyfogát, közéjük dugott egy cigarettát, rágyújtott, aztán tovább beszélt:

46

– Ó, hát miért lógatod az orrodát? Persze megértelek, először idegennek tűnik itt minden. De majd megszokod! Annak idején jómagam is így voltam vele... Igaz is, hová osztottak be? No, ne félj, majd szerzek neked néhány kis pipit. Azért még nem kell megnősülnöd. Mulass, élvezd az életet! Pár év, és már nem is akarsz változtatni rajta.

Dung legszívesebben szembe köpte volna, de türtöztette magát. Megvetően elmosolyodott, és némán figyelte Khát. Az nem fogta föl a mosolyban rejlő megvetést, valami megmagyarázhatatlan öröm kerítette a hatalmába, agyában lázasan csapongtak a gondolatok.

Már szinte látta a kitüntetést, amit kapni fog, meg a századosi előléptetést. Saigon vezető lapjai első oldalon hozzák majd a fényképét: „A hős, aki megtalálta a Viet-Minh eldugott fegyvereit!” És jönnek a nagy fogadások, ahol a szónokok hosszasan méltatják az ő kiváló tehetségét, kezefog az állam, a kormány vezetőivel, -a hadsereg parancsnokaival. Lefotóztatja magát ülve, állva, szemből, profilból, a közéleti nagyságok társaságában. No, persze, a legjobb felvételeket kinagyíttatja, és ott fognak függni a fogadóterem falán. De vajon nem fecsegett-e már ez a fickó a franciáknak? Nem mondta-e meg, hol a fegyverraktár? Pedig azt ők ketten fedezték föl annak idején. És h3 ennek a nyomorultnak eljárt a szája, akkor oda a szép álmok, marad a leves meg a rizs, és semmi más. Jó lesz elejét venni a dolgoknak, ha még nem késő. Fél szemét lehunyva, fürkésző tekintettel nézett Dungra:

– Csak nem köptél be valamit arról a... bázison levő... hogyishívjálkról?

– Én nem foglalkozom besúgással!

– Engem merészelsz gyalázni? Te „- te!

Kha, mintha tűz égette volna meg, fölugrott. De nyomban lecsillapodott. Hiszen sikerült megtudnia, amit akart: ez itt még nem árult el senkinek semmit a fegyvertárról.

47

„Helyes, helyes, majd pontosan jelentek mindent a parancsnokságon. Itt az élő bizonyíték ...”

Földre hajította a félig elszívott cigarettát, rátaposott; aztán elővett egy másikat, és arra gyújtott rá. Fél szemét lehunyva mélyet szippantott, majd szomorú tekintettel a füstkarikákra meredt, mint akit szívéig megsebzett és nagyon bánt, hogy „szeretett öccse” így beszélt vele. Magában viszont arra gondolt, hogy: „A motor már megvan. És a svájci arany karóra is megvan. De a luxuskocsi még hiányzik. Pedig nagyon kellene már: kettőben kirándulásra

robogni, vagy végighajtani éjszaka Saigonon, szórakozóhelytől szórakozóhelyig ... Azt a pazar villát is meg kéne venni, amit a múltkor kínáltak... Aztán néhány amerikai taxit, fuvarozni a turistákat... Ó, micsoda lehetőségek! Mennyi, mennyi pénz!”

Százsor is elátkozta a feledékenységét, amiért nem tudta megmutatni a franciáknak a fegyverraktárhoz vezető utat. Amikor Hoa zászlóaljparancsnokot legéppuskázták a repülők, ő nyomban fölkapta a halott pisztolyát, és bemenekült az erdőbe. A folyópartra érve megvárta, amíg lemegy a nap, aztán széles banángallyakat tört, és azokkal sodortatta magát lefelé a folyón. Később jelentkezett a franciák Cay Gaói őrállomásán, de akkor már csak homályosan emlékezett rá, merre is lehetnek a fegyverek. Azt tudta, hogy valahol keletre, az őserdő közepén. A francia felderítőgépek sokáig köröztek a jelzett terület fölött, de semmi nyomra sem bukkantak. Biztosan azzal gyanúsították, hogy hazudik. „Ha most sikerül rábeszelnem ezt a fickót, hogy odavezessen, akkor még a bőröm alatt is pénz lesz” – gondolta. Csakhogy ennek a fiúnak semmi érzéke a pénzszerzés iránt, ezért az érzelmeire kell hatni. Így hát Kha kedveskedő hangon szólította meg ismét:

– Tudom, te nem kedveltél engem, amikor az ellenállók közt voltunk. Talán a korkülönbség miatt, talán máiéért. Én viszont még az édestestvéremnél is jobban szerettelek.

48

Ha apád meg nem ment, ott végeznek ki a repülőtéren. De ő megmentette az életemet, és én soha nem felejttem el, mekkora hálával tartozom neki... Ha most szembekerülne velem, hiszen ő a másik oldalon áll, csak a levegőbe lőnék, de rá soha. Vigyen el az ördög, ha egy szóval is hazudok! Es most itt vagy te! Fialat vagy még, de egyenes és szilárd jellemű. Tudom, hogy megundorodtál az egésztől, és ott hagytad őket. Hát akkor meg minek vitatkozzunk? Történt, ami történt, én mégis a bátyád vagyok. Igen, igen, testvérek vagyunk, és régen láttuk egymást”. Gyere, ünnepeljük meg a találkozásunkat! Ott az ellenállóknál, az őserdőben semmink sem volt, még egy marék rizs sem. De ne félj, én most majd gondoskodom rólad, meglesz mindened!

Dungnak nagyon viszkedett a tenyere, hogy fölpofozza ezt az árulót. De eszébe jutott, mit mondott a parancsnok, mielőtt elindultak: „Bárhová is vessen a sors, legfontosabb, hogy nyugodtak és bátrak maradjatok.” Dung tehát hamiskásan elmosolyodott, és így szólt:

– Ami igaz, az igaz, jólesne egy kis gyomorerősítő a viszontlátásunk örömére.

Kha annyira fölujjongott a sikertől, hogy szinte kiabált gyönyörűségében:

– Akkor várj egy kicsit, jó? Engedélyt kérek, hogy kivigyelek a piactérre! Mindjárt itt vagyok.

Es. már rohant is a pocakos félvérhez. Beszámolt neki az iménti beszélgetésről, különös tekintettel a fegyverekre. Azt mondta, – semmi kétség, hogy Dung még emlékszik a fegyverraktárhoz vezető útra. A francia tiszt elismerően bólogatott, elővette a cigarettáját, és megkínálta vele Khát.

– Máris a melleden a kitüntetés! Remek fickó vagy! Kha széles vigyorral megnyalta a szája szélét, miközben

elővillantak aranyfogai.

– Azért nem árt még egy kis agy mosás, parancsnok úr. Meghívtam a fickót egy kis pálinkára. Kérek engedélyt,

49

hogy velem jöhessen. Nem léphet meg! A fejemmel felelek érte!

– Helyes, helyes, vidd csak, hadd bízzék bennünk még jobban. Még el is engedheted. Lesz, aki szemmel tar-tja.

Dung és Kha együtt lépett ki az ajtón. Dung szíve hirtelen hevesebben kezdett verni. Itt az egyetlen alkalom, hogy megszökjék. Megpróbálta visszaidézni a város utcáit, és azt, hogyan juthat el a külvárosba. De Kha feltűnően kibiztosította pisztolyát, majd ismét zsebre vágta.

– Nem árt egy kis óvatosság. Már félre ne érts, csak a merénylők miatt. Nagyon alattomosak.

Szorosan Dung mellett haladt. A lámpák nappali fényt árasztottak. Az utcán nyüzögtek a franciák meg a bábhad-sereg katonái. Dung egyelőre nem kezdhett semmit. Feszülten figyelte a környéket, és a kedvező alkalomra várt.

Egy kínai vendéglőbe mentek. Kha telerakatta az asztalt jobbnál jobb ételekkel, francia bort rendelt, töltött a poharakba, aztán koccintott Dungal. Ittak.

Széles vállú, fekete ruhás férfi telepedett a szomszéd asztalhoz. Lung Gau! Dung majdnem felkiáltott. Lung Gau feléjük fordította a tekintetét, és Dung azon töprengett, vajon észrevette-e őt.

Amikor megint kiléptek az utcára, Dung hátrapillantott, és észrevette, Lung Gau árnyékát. „Biztosan azért jött, hogy segítsen a szökésben” – gondolta Dung, és óvatosan körülmélt, hogy merre iramodhatna neki. Elértek a nagy fasorhoz, ahová nem hatolt be az utcalámpák fénye. Lung Gau ekkor elébük vágott, és a másik oldalon követte őket. Dung elszánta magát: most! És futásra emelte a lábát, amikor ... amikor Lung Gau villámgyorsan előkapta a pisztolyát, és többször is Dunga lőtt. Az félreugrott, de az egyik golyó áthatolt az ingén, és a vállát horzsolta.

A nyomukban haladó két detektív átrohant a túloldalra, lövöldözni kezdett, és azt kiabálta, fogják el a merénylőt. A lövöldözésre a járókelők szétfutottak. A bábkatonaék el-

50

özönlötték az utcát, leállították a forgalmat, Lung Gau addigra már eltűnt.

Dungot az elhárítás parancsnokságára vitték. Alig tizenöt perc múlva a félvér tiszt is ott volt. Telefonon értesült a történetéről, azonnal autóba ugrott, és oda hajtott. Fürkésző tekintettel vizsgálta Dungal, többször is végigmérte tetőtől talpig, majd így szólt:

– Szerencséd volt! Isteni csoda, hogy nem vagy már rúg halott. És a társaid öltek volna meg! De most legalább még jobban kinyílt a szemed, igaz?

Dung holtsápadtan állt ott, szeméből csorogtak a könny-nyek. „Tehát a társaim árulónak tartanak engem” – gondolta. És ha Lung Gau golyója végez az életével, Örökre rajta marad a bélyeg, senki sem tisztázza az ártatlanságát.

A francia tiszt azt hitte, hogy Dung az ő szavaitól hatódott meg ennyire, így hát szinte atyáskodó hangon folytatta:

– Most már ne reménykedj, hogy valaha is visszatérhetsz a Viet-Minhhez.

Lepuffantanának, mint egy kutyát. A vörös lázadók a véredet akarják, nem bocsátanak meg neked soha.

Az ellenség kihasználta ” az alkalmat, hogy visszajára fordítsa az ügyet-Éspedig hogyan!

Másnap ünnepélyes gyászmenet vonult végig a város utcáin. A koporsót francia zászló borította. A menet élén egy dzsip haladt, benne gyászkeretben Dung kinagyított arcképe. A dzsip körül meg a koporsó mögött francia és bábkatona lépdeltek. A következő napokban valamennyi újság feltűnő helyen közölte: Nguyen Van Dung, a Viet-Minh századosa, aki a közelmúltban átállt hozzánk, gyalázatos merénylet áldozata lett: egykori társai meggyilkolták.

A titkosszolgálat néhány bizalmi emberén kívül még a hadsereget sem tájékoztatták arról, mi zajlik a háttérben.

51

A városi lakossággal is sikerült elhíttetni, hogy az ellenállók a másvilágra küldték az „árulót”.

Az ügyben érdekelt bizalmi emberek viszont titkos telefonjelentést küldtek Bien Hoából Saigonba. A saigoni parancsnokságon előbányásztak minden adatot — így a japánok által összegyűjtött egykori dokumentumokat, valamint Kha árulásakor tett vallomását – az elrejtett fegyverekről. Egyben utasították a Bien Hoa-i titkosszolgálatot, szervezzen különleges

kutatócsoportot, és kényszerítse Dungot, hogy megmutassa a fegyverraktárhoz vezető utat.

Dung eközben szigorú őrizet alatt állt, szobáját egy percre sem hagyhatta el.

Kha ugyan elárulta, hogy Dung jól tudja, merre van a fegyverraktár, Dung azonban minden együttműködést megtagadott. A félvér tiszt naponta meglátogatta, és mézes-mázos ígéretekkel igyekezett megpuhítani. Minthogy csak múltak a napok, eredmény pedig sehol, kínzásához folyamodtak. Dung olykor már-már igent mondott, remélve, hogy így alkalma nyílik a szökésre. De akkor eszébe jutottak az ellenség tervei, az újságcikkek az ő állítólagos árulásáról, a róla közölt fotók, és mindannyiszor arra gondolt: „Így soha nem bocsátanak meg nekem. És most még azzal is tetézzem az el sem követett bűnömet, hogy vállalkozom a vezetésre? Ki bizonyítja be ezek után, hogy ártatlan vagyok? Ki bízik meg valaha is bennem? Nem, nem, nincs más választásom, csak a halál!” És folytatódott a vallatások, és a vallatásokra újabb vallatások, amíg csak el nem vesztette az eszméletét. Akkor belökték őt a cellába. Valahányszor magához tért, rettegés fogta el. Hátha ott a padlón, eszméletlenül vagy lázálomban kifecsegett valamit? És öntudatlanul is segítette az ellenséget, hogy a fegyverek nyomára bukkanjon? Hiszen 1948-ban is, a segélyhelyen, sebesülten és önkívületben összevissza beszélt! Mi lesz, ha most ez megismétlődik? Dungnak néha még az is agyába villant, hogy végez magával. A halál a legerősebb pecsét,

52

amellyel örökre lezárhatja a titkot. De aztán mégis letett róla. „Ha meghalok, ki bizonyítja be, hogy nem lettem áruló? összetörhetik a testemet, de az akaratomat soha! Akkor hát mire volna jó az öngyilkosság? így az utolsó percig is eljátszadozhatom velük, mint a veréb a bivallyal!”

Az újságcikket, amit a félvér tiszt bedobott hozzá, még mindig ott volt a régi helyén. Dung újra meg újra végiglapozgatta. Egy-egy cikket szinte már kívülről tudott. És mindannyiszor igazat adott Lung Gaunak, minden alapja megvolt, hogy félreértse a helyzetet, és megölje őt. Nem, Dung nem haragudott Lung Gaura, de olykor mégis elfutotta a méreg: „Hát mért nem tudja megérteni, hogy rám kényszerítették az egyenruhát, és úgy löktek be a kocsiba? Ő nem vett részt soha földérítésben? Hiszen-hírszerző! Itt ez a kép is! Az ezredes másfelé néz! És én is majdnem hogy hátat fordítok neki! Lerí az egészről, hogy hamisítváriyl Hogy úgy állították össze, és nem igaz! Az ellenállási központban biztosan nem hiszik el, rájönnek, hogy közönséges tákolmány!”

Dungot annyira megkínózták, hogy föl sem bírt egyenesedni. A titkosszolgálat vallató tisztjei attól tartottak, hogy még belehal, és akkor ki fogja őket elvezetni a fegyverraktárhoz? Ezért bevitték a kórházba.

Az öreg doktor levette, a szemüvegét, fejcsóválva vizsgálta Dung sebeit.

– Hm! Nem te vagy az első, akit így megkínóztak, de egy sem volt köztük ennyire fiatal. Tavaly egyikük nem bírta tovább, és öngyilkos lett. De hát megoldott-e valamit ezzel? Az öngyilkosság nagyon-nagy gyávaságra va?L

Dung magában igazat adott az öregnek. Igen, csak a gyáva emberek emelnek kezét maguk ellen, mert nincs bennük önbizalom. És ő is hányszor eljutott már erre a határra! Ó, micsoda ostobaság!

A titkosszolgálat emberei, látva, hogy Dung lassan magához tért, visszahurcolták a parancsnokságra. És jöttek

53

megint a rábeszélések, aztán meg a kínzások, egyre kegyetlenebbül.

Az ellenség nagyon meggyötörte Dungot, de Dung még ennél iszonyúbb kínokat is kibírt volna. És ha meggyilkolják? De hát végtére is csak egyszer hal meg az ember! Csakhogy Dung nem akart értelmetlen halált. Igen, igen, de akkor előbb-utóbb vallomást kell tennie: beismerni, hogy tudja a fegyverek rejtekhelyét, és segít a felkutatásban. „Vagyis minden út a megadáshoz vezet?” – töprengett magában.

Ha Dung aggodalmait összehasonlítjuk az elszenvedett kínzásokkal, a kínzások eltörpülnek az aggodalmak mellett. Csak néhány nap és éjszaka töprengése elég volt hozzá, hogy csontig-bőrig lesoványodjék. Szinte árnyéka volt már önmagának, szeme beesett. Annak idején La-Thában, a 7. zászlóalj állomáshelyén találkozott egy öreg bácsival, akit Daunak hívtak, és községi bíró volt. Ez a bácsi már évek óta együtt harcolt az ellenállókkal. Egyszer elfogták, és iszonyúan megkínózták, összevissza verték a tüdejét, de szerencsére nem halt meg. Amikor kiszabadult, és visszatért az ellenállók közé, minden időváltozáskor köhögési rohamokat kapott, és vért köpött. Dau bácsi gyakran átvirrasztotta az éjszakákat, és társainak a régi napokról mesélt. Ezt mondta: „Voltak olyanok is, akik fogságba estek, és nem bírták a kínzásokat. Gondolták, jobb, ha egyet-mást elmondanak, mert akkor könnyebb lesz minden. Arra számítottak, hogy majd kiengedik őket a börtönből, és tovább harcolhatnak, csak egy a fontos: hogy életben maradjanak. Igen ám, de az ellenség nagyon ravasz! És ezt soha nem szabad elfelejteni! Mindegy, hogy sokat árulsz-e el, vagy keveset, ez is, az is megadás. Az ellenség először megelégszik a kevéssel is, felhasználja, de aztán még” többet akar megtudni, és még többet, amíg csak mindent meg nem tud. Aki pedig egy pillanatra is gyáva volt, és elárult valamit, az előbb-utóbb mindent és mindenkit elárul. Ha nem tudsz

54

megszökni, válaszd a halált!” „Ó, nem — gondolta Dung —, én biztosan nem leszek áruló, de kérdés, hogy meg tudok-e szökni? Okosabb vagyok-e náluk, hogy túljárjak az eszükön? Itt bent még van rá esélyem, hogy kapok a fejembe egy golyót, de odakint minden lépésemet ellenőrizni, fogják. Ha menekülök, lepuffantanak. Ha velük tartok, kihasználnak. Mit tegyek hát? Csak legalább volna valaki, akitől tanácsot kérjek!”

Dung éjszakákat virrasztott át, föl-alá járkált a cellában, és tágra nyílt szemmel a sötétségbe meredt. Mintha keresne valamit, amit elveszített, de amiről ő maga sem tudja, hogy mi is voltaképpen. Egyszer csak hirtelen megállt, és szinte örömmel fölkiáltott: „Megvan!” Mint amikor egy gyerek, hosszas keresés után rábukkan az elveszettnek hitt legkedvesebb játékára. Igen, Dung is így volt vele: abbahagyta a járkálást, lefeküdt, és csakhamar nyugodt, mély álomba merült. Már tudta, mit tegyen. Ha beviszik az őserdőbe, akárha egy halat visszadobnának a tengerbe! És másnap reggel közölte börtönőreivel, hogy vállalja a vezetést: megmutatja a fegyverraktárhoz vivő utat! Magában pedig arra gondolt: „Majd csak összevissza tekergek velük a bozótos, sűrű rengetegben, így lassabban is haladunk, meg alkalmam lesz a szökésre is!”

A félvér francia viszont, mintha csak a gondolataiban olvasna, megkérdezte Dingtől:

– Aztán, mondd csak, igaz-e, hogy meg akarsz lépni? Dung arcáról szinte sugárzott a becsületesség. Végigsimított a haján, és komoly hangon válaszolta:

– Azért nem vállalkoztam eddig a vezetésre, mert mindig a társaim jártak az eszemben.

A bázison mindenki jó volt hozzám.

– Ö, ó! Te csakugyan jó ember vagy! Most már látom: egy jóhízemű, jószívű fiatalember! Nagy kár, hogy nem a helyes oldalon tetted le a garast! Hűségese vagy, de kikhez?!

– Nézze, én mindegyre azon töprengtem: ha magukkal

55

tartok, eláruljam-e őket? De aztán eszembe jutott az az ember, aki rám lőtt! Ö, az az arc, az a tekintet! Nem felejttem el, amíg csak élek! Hát azt a golyót, azt vissza kell adnom! Ha nem tartok magukkal, hogy állhatnék rajta bosszút?

– Ugye, ugye! És erre csak most jöttél rá? No persze, soha nem késő.

A parancsnokságon pedig a titkosszolgálat pocakos, félvér francia tisztje büszkén jelentette ki a társai előtt:

– A kicsike beadta a derekát: odavezet minket! Ha egyszer itt, a titkosszolgálat irodájában valaki az én kezem alá kerül, még ha acélból van is, megpuhul!

Ninh már fél hónapja menetelt kis csapatával, de a Xoai-Coc folyóhoz vivő út még mindig nem volt sehol. A térképen ezt az utat a folyó torkolatától az 5-ös raktár felé, a fegyvertár irányában piros vonal jelölte.

Éjjel-nappal szünet nélkül ömlött az eső, áztatta a sűrű, Indákkal és légyökökerekkel átszótt, bozótos rengeteget. A csapatból néhányan már alig vonszolták magukat. De azért mindenki igyekezett tartani a lépést. Olykor négy-öt napon át is meneteltek, anélkül hogy a nap előbukkant volna. Pedig ebben az ismeretlen és végeláthatatlan, zöld lombokkal habzó óceánban a nap volt az egyetlen biztos tájékozódási pont. De a nap ólmos fellegek között rejtőzött. Ha nincs az iránytű, amit Ninhnek a parancsnok még elindulásakor adott, talán ide-oda barangolnak az irdatlan rengetegben, és soha nem jutnak el a folyóhoz.

Sűrű zuhatagként dőlt az eső, mintha kiszakadtak volna az ég csatornái. Már az esőköpeny sem használt. Még szerencse, hogy a hátizsákokat védte, és így a váltás fehérenemű, az élelem, a fegyver meg a lőszer nem ázott át. A rajtuk levő ruha viszont csurom egy víz volt, kezük reszketett a hidegtől, amely a csontjukig hatolt. Banánlevelokkal védték magukat a szembefújó szélről, csak lassú léptekkel haladhattak előre.

– Képzeljétek, hogy egy viharos tavon úszunk – mondta Nam nővér vacogó fogakkal, miközben az ő keze is reszketett.

Körülöttük sűrű vonalakká olvadtak össze az alázuhogó

57

esőcseppek. A fákra súlyos függönyként omlott rá a víz. A fejüket védő banánlevelek úgy zörögtek-susogtak a szélben, mint a tenger hullámai; és ez a zaj egyre jobban és jobban nőtt. Ha olykor hosszabb-rövidebb időre el is állt az eső, mire az előbukkanó napsugarak megszárihatták volna a ruhájukat, máris megint zuhogni kezdett.

Térdig érő vízben gázolt a lábuk. A víz szintje rohamosan emelkedett. Ninh nézte, ahogy a szemből hömpölygő áradat sodorja feléjük az elszáradt, korhadt gallyakat; nekítámaszkodott egy fának, és hátrakiabált:

– Mindjárt itt a folyó! De nem tudunk továbbmenni! Álljatok meg, barátaim!

Amikor eleredt az eső, Nghia még vidáman tréfálkozott a társaival, később azonban, a csontig ható hidegben már egy szót sem szólt, minden erejét összeszedve birkózott a metsző széllel. Mélyen beszívta a levegőt, aztán visszatartotta a lélegzetét, hogy hevesebben verjen a szive, és miközben a halántékában érezte az ütemes dobolást, jóleső melegség öntötte el a mellkasát. Nghia ezt a módszert elmondta a többieknek is. Néhányan szintúgy megpróbálkoztak vele, de csak néhányszor sikerült, és aztán kitört belőlük a nevetés:

– Hallod-e, olyan ez, mint a tigris a vízben: hiába ordít! Nghia, hallván a parancsnok utasítását, levette puskáját

meg hátizsákját, és a társaira bízta. Itt az ideje, gondolta, hogy bebizonyítsa, mit tud. Az éles dzsungelkéssel a fogai közt, mint valami csimpánz, kúszott föl a fára. Hosszú, erős ágakat vágott, majd két fa közt a magasban egymás mellé fektette őket. A többiek bambuszt vágtak, és az ágakra helyezték. Hamarosan készen állt odafönt a kunyhó, amely úgy támaszkodott a vastag törzsű fákra, mint egy óriásmadár fészke. Még kötélhágcsó is függött alá róla. Űgy zuhantak fekhelyükre, mintha többé soha nem tudnának talpra állni. Néhányan a nagy kimerültségtől belá-

58

zasodtak. Nam nővér minden erejét összeszedve ápolta őket. A szelíd lány bátorító hangja, puha kezének gondoskodása új erőt öntött társaiba, ennek is köszönhető, hogy hamarosan legyűrték a már-már kibírhatatlan fájdalmakat.

Közben a víz szintje a négy métert is túlhaladta. Már alig fél méter választotta el a

konyhótól. De szerencsére rohamosan apadni kezdett.

Hűvösödött az idő. Nghia a legmagasabb ágakra is felkúszott, hogy madarat fogjon, és a társainak legyen mit enniük. Játszi könnyedséggel csapott rá a hosszú lábú, alig pelyhedző tollú fiókákra meg a golyákra vagy a lombok közt rejtőző gyíkokra. A friss húst főtt bambuszrügy-gyel ették, és egyre jobban erőre kaptak tőle. De a rizs nagyon hiányzott. Eszükbe jutott szülőföldjük, Nam Bo, az aranyárgán hullámzó rizsföldek végeláthatatlan tengere, és szívük csordultig megtelt szeretettel, és szenvedélyesen vágyódtak vissza arra a tájra, ahol -valaha bölcsőjük ringott.

Közel a konyhához olajfák zöldelltek, és így a tűzhelyen késő éjszakáig lobogott a láng. Az olajos ágakat csak levágták, és ki sem kellett szárítani, máris lángra kaptak.

Ninh előbújt a konyhából, és az eget kémlelte. Ha még egy ideig eltart a napsütés meg a meleg, lepad az árvíz, és ők továbbindulhatnak. Sokáig álldogált a verőfényben, aztán megint bement a konyhába, maga elé terítette a térképet, és tanulmányozásába mélyedt.

Leszállt az éj. A katonák fegyverüket tisztogatták, közben ez is, az is elmondott egy-egy történetet a régi harcok idejéből. Csak akkor tértek nyugovóra, amikor hamvadni kezdtek a lángok

Az árvíz, amilyen gyorsan jött, olyan gyorsan el is vonult. Pár nap múlva a kis-csapat továbbindult. Erősen tűzött a nap. Úgy perzselt, mintha összes energiájával föl akarná melegíteni a földet és körös-körül az egész, sűrű, ősfákkal zöldellő dzsungelt. És mintha a szél is kiadta vol-

59

na már mindex* dühét a néhány nappal azelőtti viharokban, most kimerülten elpihent. Úgy megjuhászodott, hogy még egy parányi fűszálat sem borzolt föl. A fülledt, forró levegőben ájult mozdulatlanságba zuhant az erdő, csak az innen is, onnan is felhangzó madárdal törte meg a csöndet.

Átvágtak a szavannán. A hosszú fűszálak még mindig úgy Yieverték, ahtjgy YeterVwítte V&k&i á. eső. ftú&Siig ér*i Tx víz, és olyan meleg volt, mintha éppen forni kezdene. Az út egy szakaszán lépésben haladtak, aztán gyorsabb iramban. Menet közben a lábuk egyre mélyebben belesüly-lyedt a mocsárba. Végül is a talaj annyira ingoványossá vált, hogy csak kerülővel juthattak tovább. Egy vad datolyapálmával benőtt tavon kellett átúszniuk. Ha valaki nem vigyázott, az ágak hegyes tüskéi könnyen a talpába szúródhattak.

Nam nővér nagyon elfáradt már, hirtelen megállt és felkiáltott.

– Bajtársak, nézzétek! Vadkacsatojások! Egy egész halom!

És az egyik datolyapálma melletti kis földhányásra mutatott, ahol egy fészekben rengeteg tojás volt. Nam nővér lehajolt, hogy fölvegyen egyet.

Amikor a mögötte baladó Ngu ezt észrevette, rémülten rákiabált:

– Menj onné! Gyorsan!

Nam. uővéx értetlenül meredi, rá,. De N,g,u. vUJkaq,yorsan. odaugrott hozzá, megragadta a karját, és félrerántotta. A hínárral ellepett pocsolóyából óriási, szürke krokodil mászott elő, lehetett vagy négy méter, és nagy sebesen oda igyekezett, ahol az imént még Nam nővér állt. Ide-oda csapkodott, két mellső lábával meghajlította a datolyapálmát, és álló helyzetbe emelkedett. Aztán elővillantva fű-részes fogsorát, védőleg hajolt a tojásokkal teli fészek fölé. Szarupáncél ját teljesen belepte az undorító, nyálkás, zöld hínár.

60

– Hadd küldjek a fejébe egy golyót, jó pecsenye lenne belőle! — szólt Nghia, és lövésre emelte a puskáját.

– Hagyd, nem kell. Menjünk tovább – intette le Ninh, miközben éberrel figyelte a ragadozó minden mozdulatát. — Ez a krokodil több száz éves is lehet már. Nézzétek a fejét meg a döngő nagy testét. Ebből könnyű megmondani, mennyi a súlya. Megvan egy tonna is!

– Mifelénk még egy gyerek is könnyen megkülönbözteti a krokodiltojást a vadkacsától

– mondta Ngu. – A krokodiltojás nagyobb, megnő 70 centiméterre is. A krokodilus a mi naptárunk szerint júliusban rakja a tojásait. Agat, füvet gyűjt, összekeveri iszappal, és így építi föl a fészket. Egy krokodil harminc, sőt hatvan tojást tojik. Lerakja a tojásokat, a fészket betakarja vékony, vizes földréteggel, aztán a fészketől mintegy tíz méternyire leheveredik, hogy azt minden veszedelemtől megvédje. Jaj annak, aki krokodilfészkekre bukkan, és nem ismeri föl!

Nam nővér még mindig sápadtan állt ott, ahová Ngu félrerántotta, és a tátott szájjal fekvő krokodilusra meredt.

– De olyan rossz anya sincs az állatok világában, mint a krokodil-kölyköké – folytatta tovább Ngu –, alighogy megpillantja a tojásból kikelt első csemetét, tüntént otthagyja a fészket. Mintha semmi köze sem volna hozzá. A kis krokodilok maguk szerzik a táplálékukat, maguknak kell szembenézniük minden veszedelemmel. Ezért van, hogy a fészkekből alig néhány csemete marad csak életben. Ha a krokodilanya megvédené a kicsinyeit, akkor a folyókban, a tavakban meg a patakokban csak úgy nyüzsögnének a krokodilusok, még a lábunk kisujját sem márthatnánk a vízbe.

Bezzeg most már vigyázott Nam nővér! Lassú, óvatos léptekkel haladt előre, mert a tavon szerteszét sok hasonló kis földhányás emelkedett. Valahányszor egy ilyen szigetecskét pillantott meg, messzire kikerülte.

61

Már erősen alkonyodott, mire a csapat a folyóhoz érkezett.

Még nem vonult le teljesen az ár. A folyó felől újabb és újabb hullámok érkeztek, tömérdek földet sodorva magukkal, és ettől a víz színe rozsdabarnára változott. Egy-egy árhullám akkora erővel tört utat előre, hogy beleszédült, aki látta. Széles levelű bambuszok, boglyas falombok sodródtak a vízen, messziről olyannak tűnt az egész, mintha kunyhókat ragadna magával a folyam.

Ilyen körülmények közt istenkísértés lett volna megpróbálkozni az átkeléssel. Meg keltett várni az apadást. Miközben várokoztak, Ninh parancsot adott, hogy vágjanak bambuszt meg banánfát, és építsenek tutajt. Két teljes napon át dolgoztak, és végül akkora tutajt készítettek, hogy egy szakasz katonaságot is elbírta volna.

Ninh főlegyesedett, és a folyót fürkészte. De az áthatolhatatlan maradt, mint az erdő egybemosódó zöldje. Vajon hol, melyik folyamszakasznál járhatnak most? A Xoai-Coc folyó torkolata valahol bent, az erdő közepe táján lehet, amerre megsűrűsödnek a sok évszázados ősfák. Lehet, hogy elvétették az irányt, és a folyó felső szakaszára tévedtek? A kések és fejszék zaja felverte a dzsungel csöndjét, és a megriadt madarak, mint megannyi tarka nyílvesző, sebesen röppentek tova, át a víz fölött, a túlsó partra. Ninh tovább figyelte a folyót, de a megáradt hullámokon sehol sem látta azokat a jellegzetesen nagy levelű ágakat, amelyek a forrásnál zöldellnek. Márpedig, ha a folyam forrásvidékén járnának, ilyen ágakat tömegével sodorna a víz. Ninh közölte véleményét a többiekkel és azok mindnyájan egyetértettek vele. Fölrakodtak tehát a tutajra, és vízre bocsátották, hogy a folyó irányát követve végre sikerüljön-földeríteniük a fegyvertárhoz vezető utat.

Biztonság okából – ha netán a tutaj mégis fölborulna -teljes felszerelésüket, a löszert meg a fegyvereket középre

62

hordták, és jó erősen a bambuszcölöpökhöz kötötték. Csak a géppisztolyukat bízták Ngura, aki a tutajt kormányozta.

Már a folyó egyharmadánál járhattak, amikor hirtelen erősödni kezdett a hullámok sodrása, és a víz szintje rohamosan megemelkedett. A magas hegyekből alázuhogó források, patakok itt zúdultak a folyóba. Valahol a hegyekben nagyobb esőzés lehetett, ez okozta az újabb áradást. Ilyesmit persze senki sem láthat előre, ilyenkor csődöt nvmd minden jóstehetség. A tutaj nekilódult, és ide-oda hanyódott a föltornyosuló hullámokon. A

bambuszevezők, mint gyöngé játékszerek, fölmondták a szolgálatot. A tutaj kormányozhatatlanná vált, és tehetetlenül, szédítő sebességgel sodródott lefelé a folyón.

Túl a lombokon sűrű, sötét felhők gomolyogtak, és előzönlöttek az eget. Az áthatolhatatlan messzeség vészjóslóan morajlott. Már közel volt a vihar. A tutaj utasai tudták : nincs menekvés. Mennydörgés mennydörgést követett, a vastag felhőtakaró fölhasadt, és valóságos özönvíz zúdult a földre.

A szél orkáná fokozódott, belekapott Ninh ingébe, rángatta, cibálta, mintha le akarná róla tépni. De Ninh túlkiabálta az orkánt, és irányította a többieket az evezésben, hogy a tutaj föl ne boruljon. Nam nővér középen ült, görcsösen kapaszkodott a bambuszba, és közben kitartásra buzdította társait.

És akkor Ninh szinte sikoltva felordított. Mindenki rémülten kapta föl a fejét. Vagy ötszáz méterre előttük mintha egy óriási kés elmetszette volna a folyót. Fűlsiketítő dübörgés hallatszott, de nem láttak semmit.

– Vízésés!

A tutaj most már nyílsebesen sodródott lefelé, aztán hirtelen földborult. Nam nővér rémült sikollyal behunyta a szemét. A víz mintegy tízméternyi magasságból letaszította a tutajt a mélybe, ők a tajtékzó hullámok közé zuhantak, és azok összezsáptak fölöttük.

63

Már esteledett. A villámok kékes fénye olykor megvilágította a folyót. Odalent emberek viaskodtak a természettel, nekifeszülve az ellenük zúduló roppant zuhatagnak, főfölbukkantak, majd alámerültek, a vízésés pedig úgy dübörgött, mintha el akarná szakítani a biztosítókötélékeket a tutaj erős szálfáitól.

Ngu oly ügyesen úszott, mint a hal. Megragadta a kötelet és elsőként ő kapaszkodott vissza a tutajra. „Előbb a nőket kell megmenteni!” Megkereste Nam nővér biztosítókötéletét, és– teljes erőből húzni kezdte fölfelé. De alighogy a lány arca előbukkant a vízből, Ngu rémülten rákiáltott:

– Hajtsd le a fejed! Kerüld ki a fát!

Kétségbeesett kiáltása beléveszett a mennydörgések rettentő robajába.

64

HETEDIK FEJEZET

A „FEKETE TIGRIS”

Az ellenség különleges csoportját – a „Fekete tigris”-t -Lo Rang alhadnagy vezette. Lo Rang kitűnően beszélt a vietnami nyelvet, csak a kiejtésében voltak még némi hiányosságok. Helyettesítésével Vót bízták meg. Kha szorosan Dung mellett haladt, hogy ha kell, kényszerrel is rábírra őt: mutassa nekik az utat a fegyverraktár felé.

Igazság szerint azokra a fegyverekre nem is volt szükségük. Csak azért akartak odajutni, hogy felrobbantsák, és hogy ne kerüljön a Viet-Minh kezére. A parancsnoksághoz beosztott francia tisztek még abban is reménykedtek, hogy sikerül megtalálni a japánok által a bunkerba rejtett aranyat. A csoportot ugyanakkor kémkedéssel is megbízták. Úgy szólt a parancs, hogy hatoljanak be mind mélyebben az ellenállók támaszpontjára, kutassák föl és semmisítsék meg a Viet-Minh raktárait.

A csoport minden tagjának volt géppisztolya. Ezenkívül vittek még magukkal három golyószórót, egy kisebb kaliberű aknavetőt, néhány kétsövű puskát, egyrészt az emberek, másrészt a vadállatok ellen. És vittek adó-vevő készüléket, radart, pisztolyokat, hangtompító fegyvereket, gumicsónakot, vegyszert a víz megmérgezésére, gyógyszer, kigyómarás elleni szérumot. Általában a késtől a fejszéig mindennel alaposan felszerelték magukat, csupa amerikai gyártmányú fegyverrel, amelyet csak erdős és hegyes terepen működő alakulatok részére gyártottak. Mindegyiküket ellátták még egy kis könyvecskével is, út-

65

mutatásul, hogy melyek az ehető trópusi gyümölcsök és növények. Volt velük három

véreb is.

Alkonyodott. Bien Hoából egy ötven gépkocsiból, dzsipből és teherautóból álló kocsisor kanyarodott ki a Da-Lat-ba vivő 20-as számú országútra. Köztük volt a különleges csoportot szállító három teherkocsi is. Késő éjszaka értek a kijelölt helyre, ahol a különleges csoport leszakadt tőlük. Az ellenállók felderítői minderről semmit sem tudtak.

Kora reggel a csoport behatolt a dzsungelba. Lo Rang alhadnagy egy pisztolyt nyomott Dung kezébe. Mielőtt odaadta volna, fölhúzta a ravaszt, és belelőtt az egyik fába.

– Nesze – mondta –, látod, jól visz, nem igaz?

Dung megfogta a pisztolyt, és nézegette, Vadonatúj volt még, szinte érződött rajta a gyári csomagolás szaga, acél-Csövén szikrázott a nap, agyába két fehér lófejet véstek bele. Harc közben, sokat tesz, a. bá,torsé.g”szelleme, déTazért fegyver is kell a győzelemhez. „Azzal, hogy ezt a pisztolyt nekem adta, szárnyakat adott a tigrisnek” – gondolta Dung, de bármennyire is örült ennek, közömbös arcot öltött magára és mindössze annyit mondott Lo Rangnak:

– Merd! Merd!*

Az alhadnagy elégedett mosollyal bólintott, elővette a cigarettáját, és rágyújtott.

Már két napja mentek pihenés nélkül, amikor egy dombtetőn letáboroztak. Lo Rang elővette a térképet, és megkérdezte Dingtől:

– Nézd ennek a folyónak a deltáját. Nem tudod, hogy hívják?

Dung tagadólag rázta a fejét. Kha tréfás mozdulattal beleboksolt a hasába.

– Hé, te! Erőlted meg azt a szűk agyadat! Ügy csinálsz, mint mifelénk a róka, pedig biztosan minden nevet, minden utat ismersz!

* Köszönöm (franciául) 66

Dung, Kha mozdulatát utánozva, lehunyta fél szemét, és úgy pislogott rá.

– Hallod-e, hogy bánsz te velem?

– Micsoda? Most már füttyülnél rám? Azt hiszed, mert pisztolyod van, neked mindent szabad?

– Nekem igen. De te nem gorombáskodhatsz velem! Kha összevonta a szemöldökét.

– Mert téged becsülnek, ugye? Tisztelnek! És most már hengegsz is vele! Te... te...!

Még tovább is vitatkoztak volna, ha az alhadnagy rájuk nem kiabál.

Dung tényleg nem ismerte a folyó deltáját. Csak arra emlékezett, hogy még » körzeti parancsnok térképén olvasta a Xoai-Coc nevet, és tudta, hogy ez a döntő pont, innen a legrövidebb az út a rizsraktárhoz. Dung feladata az volt, hogy vezesse a kutató osztagot az 5-ös raktártól a fegyverraktárig. Így hát Kha alaptalanul gyanúsította, ezúttal igazat mondott.

Lo Rang alhadnagy Vóhoz fordult:

– Felderítőgépeink jelentése szerint van errefelé egy kis falu, a moi nemzetiség lakja.

Ott nagyon sok a mangófa. A folyó torkolatától eljuthatunk az A pontra, vagyis oda, ahol a 107-108-as hosszúsági és a 11-12-es szélességi vonal keresztezi egymást. Ezen az útszakaszon nagyon nehéz átjutni, de ez a legegyszerűbb és legrövidebb út, amely oda vezet. Az iránytűnk szerint hamarosan elérjük a folyó torkolatát.

Kis idő múlva pihenőt tartottak. A katonák konzervet szedtek elő, kibontották, és enni kezdtek. Dung és Kha egy fa árnyékába telepedett Kha már nagyon dühös volt Dungra.

Különben is csak a kedvező alkalomra várt, hogy bosszút álljon rajta. Kifelé azonban még mindig jámbor képet öltött, és a szerető testvér hangján szólt Dingtől:

– A parancsnok bízik benned, ezért is adta neked azt a

87

vadonatúj pisztolyt. Szerencsés fickó vagy, az már szentigaz!

Elvette Dung pisztolyát, nézegette, forgatta, mintha nagyon tetszene neki, aztán fél szemét lehunyva, visszadobta a fegyvert Dingtől. Dung későn nyúlt utána, a pisztoly csővel lefelé a földre esett. Mire Dung kiszedte a töltényeket, hogy a csőből kitisztítsa a homokot,

Kha már elment az ennivalójáért.

A táiban nyolc töltény volt, mind teljesen új és csillogóan fényes. Du»£ kivett közülük egyet, hogy közelebről is szemügyre vegye. A golyó furcsán gördült ide-oda a tenyerében, a hüvelye különösen könnyű volt. Dung ujjai köz,é vette, rázogatta. Valóban, szinte alig volt súlya. Dung hátrafordult, óvatosan körülkémlelt, de nem látta, hogy bárki is figyelne őt. Lehajolt, és a fogaival kifeszítette a golyót. A hüvelyben nem volt robbanóanyag! „Tehát csak az első golyóba tettem robbanóanyagot, amit Lo Rang belelőtt a fába, hogy lássam, és becsapjon engem! Ezért nem féltek, ezért mertek fegyvert adni a kezembe. Elgondolni is rémes, mi történik, ha megbízom ebben a pisztolyban! Már régen beszéltem volna a csapdájukba!” – töprengett magában Dung, miközben gyorsan visszaillesztette a golyó fejét. Éppen jókor, mert már jött is vissza Kha.

– Hát te mit csinálsz? Elkértem a te adagodat is, nesze!

– Megnéztem, nem ment-e homok a pisztoly csövébe -felelte Dung.

Akkor már teljesen összerakta a fegyvert, a töltények is a helyükön voltak a táiban, pontosan úgy, mint azelőtt.

Befejezték az evést, a különleges csoport továbbindult. Három rajra oszlottak, egymás mögött 200-200 méternyi távolságban. Dung és Kha 82 első rajban volt. Lo Rang vezette a másodikat, a harmadik rajt pedig Vo.

Hűvösre fordult az idő. A víz már leapadt, alig bokáig ért. Nem vették le a bakancsukat, Láruk belesüppedt a mocsaras talajba, sokuknak beleragadt a talpuk, meg kel-

68

lett állniuk, hogy kirántsák a bakancsukat. Így hát csak nagyon lassan haladtak előre. Lehanyaglott a nap. Az első rajból hirtelen fölhangzott a kutyák ugatása. Lo Ráng megparancsolta, hogy nincs megállás, föl kell készülni a harcra. De az első raj megtorpant, a katonák körbe álltak. Lo Rang hozzájuk sietett. Amikor odaért, szinte földbe gyökerezett a lába, szeme rémülten tágra nyílt a rettenetes látványtól, ami elébe tárult. A három kutya felborzolt szőrrel, ugrásra készen meredt egy jókora mérges kígyóra. A kígyó valósággal hipnotizálta őket, lassan kúszott előre, és hegyes fogai közül sziszegve fújt a vérebe. Oldalt behunyt szemű katona feküdt, sötétlilára torzult arccal, szája sarkából vérhabos nyál szivárgott. Két társa kétségbeesetten szorította a kezét, a harmadik pedig megpróbált injekciót adni a felső karjába.

– Miért nem kötöttétek el az erét? – kérdezte Lo Rang.

– A kígyó az ágak közül csapott rá, és belemart a nya-

69

kába – jelentette az egyik katona –, már nem köthettük el a vérzést, alhadnagy úr!

Lo Rang füttyentett a kutyáknak, hogy forduljanak viz-sza. Aztán elővette a pisztolyát, és anélkül hogy célzott volna, kétszer belelőtt a mérges kígyóba. A mérges kígyó teste görcsbe rándult, ide-oda tekergőzött, miközben dőlt belőle a vér. Egyik golyó a fejébe talált, a másik meg a nyakába, és szinte lemetszette a fejét, már csak egy vékony bőrdarab tartotta össze.

A mérges kígyótól megmart katonát már nem lehetett megmenteni. Egész teste elszíneződött Társai dzsungelkéssel próbálták szétfeszíteni a száját, hogy orvosságot öntsenek belé, de hiába, a nyelöcsöve már megbénult. Keservesen fuldokolt. Lo Rang föbe lőtte, és káromkodott:

– Hová dugtad a szemed, ember, hogy egy kígyómarás így elbánt veled?!

Társai eltemették a holttestet a mocsárba, aztán továbbindultak. Nyugtalanul nézegettek fölfelé, mindenütt mérges kígyót sejtettek. Feszülten figyeltek minden lelógó indára, minden légyökre, hátha kígyó, hátha most csap le valamelyikükre! Halomra kaszabolták le a növényeket, összevissza horzolt kézükből kiserkedt a vér. Mindennél jobban rettegetek a mérges kígyók okozta haláltól. Még a bombáktól sem iszonyodtak annyira. Valóságos

halálhangulat kerítette hatalmába őket A halálfélelem befészkelte magát az agyukba, gonosz és alattomos gondolataik közé.

TO

NYOLCADIK FEJEZET

A DZSUNGELFALUBAN

Éjfélkor a tutaj egy homokos partszakasznál megfeneklett A vihar már elállt. A sápadt hold halovány fénybe vonta a folyót.

A tutajon csak hárman voltak ébren: Ngu, a csapatban a legerősebb, akinek a lába görcsöt kapott, de már fel tudott egyenesedni, Nam nővér és Ninh. Ok ketten még nem bírtak lábra állni, társaik pedig eszméletlenül feküdtek.

Ninh éppen azon töprengett, hogy mitévő legyen, amikor a* folyópart csöndjét rohanó lábak dobogása verte föl Aztán innen is, onnan is imbolygó fáklyalángok bukkantak elő, és egy szál kisanadrágban félmeztelen emberek jelentek meg a parton, kezükben kés, fejsze, szurony meg mindenféle fegyver, és a tutaj felé közelédtek. Körös-körül pedig – „tam-tam-tam!” – dübögtek a dobok.

Ngu föl akarta emelni a géppisztolyát, de alighogy lehajolt, két ember leütötte, és bivalybőr kötéllel megkötözték. A társaik körülvették a tutajt, nézegették a mozdulatlanul fekvő embereket, fáklyáikkal közelebb léptek hozzájuk, vizsgálgatták őket. Közben élénken beszélgettek.

Ninh megmozdult, és Nam nővérhez fordult:

– Ez egy kisebbségi törzs. Itt élnek a partvidéken, és nincsenek sokan. Próbálj valamit tőlük kérdezni.

– Van itt, aM érti a xi-chieng nyelvet?

Erre az emberek általános ujjongásba törték ki, összevissza kiabáltak, de csak a fejüket rázták, jelezve, hogy nem értik. Nam nővér még a ra-dá meg a ba-na nyelvvel is megpróbálkozott, de ezt sem értették, megint csak fejrá-

71

sás volt a válasz. Ebben a pillanatban egy magas, jól megtermett öregember lépett elő, kabátot és fekete nadrágot viselt, kezében puskát szorongatott.

– Maguk mifélék? És egyáltalán: élnek még? – kérdezte hangosan.

Nam nővér nagyon megörült, arra gondolt, hogy biztosan partizánok közé kerültek.

– Segítsenek rajtunk!

Ninhnek közben sikerült fölkapaszkodnia, és most megszólalt:

– Az erdőbe indultunk tűzifáért, de a vízesés elsodorta a tutajunkat, így kerültünk ide. Testvéreim, mentsék meg a társaimat!

Amíg beszélt, feszülten figyelte az öregembert. Észrevette, hogy annak francia gyártmányú puskája van.

Az öreg hunyorítva bámult Ninh arcába, bólogatott, aztán a törzsfieliekhez fordult, és a saját nyelvükön magyarázott nekik valamit, közben a biztosítókötelekre meg a fáklyákra mutogatott.

A tömegből most egy másik férfi lépett elő, fölment a tutajra, elvágta a biztosítóköteleket, kibontotta az esőköpenyeket. Hirtelen előtűntek a hátizsákok és a fegyverek. A körülállóak meglepetten kiáltottak föl, és tágra nyílt szemmel meredtek Ninhre. Az öregember kiabálni kezdett:

– Honnét jönnek?! Kihez tartoznak?! Hová mennek?! Ninh még nem tudta, kik ezek az emberek, az is lehet,

hogy a franciákkal tartanak. Ezért célszerűbbnek látta hallgatni; ujjával a folyam forrása felé mutatott, de nem szólt.

Az öreg intett a tömegnek. Mozdulataiból valami olyasmit lehetett kivenni: „Fogjátok el őket és vigyétek a faluba.*

Először az összekötözött kezű Ngút vezették el. Aztán összeszedték a fegyvereket, vállukra vették a hátizsákokat, a magatehetetlen, kimerült embereket hordágyra fektet¹-

T2

ték, és elszállították. A csapat egyik tagja annyira legyengült, hogy – útban a falu felé – meghalt.

Nam nővér átkarolta Ninh vállát, nagyon nehezen vonszolta magát. Most megint fölsejlett benne az a régi félelem, amikor még városi diáklány volt, és édesapjával a hegyekbe ment. Igaz, sokáig éltek odafent a kisebbségi törzsek között, de ő hosszú időn át nem tudott szabadulni a rémképektől, amelyeket a francia újságok meg könyvek plántáltak belé. Azt írták a feketékről, hogy „kannibálok, csak emberhúst esznek”. Az izzadt, félmeztelen testek, a fáklyafényben villogó kések látványa rémületet keltett Nam nővérben, nem mert fölneézni, nem mert körülpillantani, földre sütötte a szemét. „A fehérek kezét összekötözték, elevenen sütötték meg őket... Az óriási termetű kannibálok késekkel, dobokkal táncoltak körülöttük... Emberhúsra fenték a fogukat...” Az afrikai őserdőkről, sivatagokról szóló könyvekben olvasott ilyesmiket, most pedig mindez egyszerre eszébe jutott, és nagy rettegéssel töltötte el.

A fáklyás tömegben gyermekek is voltak, ott futkároztak Nam nővér körül. Tágra nyílt szemmel, csodálkozva bámulták őt, és kórusban, harsányan nevettek. Egyikük megérintette a lány kezét, mintha barátkozni akarna vele. Amikor látták, hogy Nam nővér erre sem bántja őket, viháncolva követték.

Mangófák közt kanyargott az út, kétfelől rengeteg növény burjánzott, de hogy milyen fajták, azt nem lehetett kivenni a fáklyafényben. Az úton keresztül-kasul szentjánosbogarak futkároztak. A menet kis idő múlva egy tisztásra ért. Ninh körülnézett. Mindenféle emeletes bambusz-és szalmakunyhók álltak, messziről olyannak tűntek, mint a folyóparton a Kho-Me-i pagodák. A kunyhókból kiviláglott a tűzhelyek lángja. Szinte versenyt ugattak a házőrző kutyák, de mihelyt az egész menet odaért, némán visszafeküdtek a vackukra. El-elbóbiskoltak egy sötét sarokban,

73

Csak akkor kapták föl a fejüket, ha idegen lépett a szobába. Ilyenkor megint harsányan ugattak.

Az öreg fölmászott az egyik cölöpkunyhó létráján, és intett Ninhnek, hogy kövesse őt. Barátságos embernek látszott. Mélyen ülő szeme, kissé kopasz feje, vastag szemöldöke volt, és úgy nézett Ninhre, mintha mindig azt akarná kérdezni tőle: „Ki vagy?” őt-hat félmeztelen férfi jött még Ninh nyomában, szótlánul, továbbra is kezükben tartva éles késüket. Ninh, szemközt az öreggel, a tűzhely mellé telepedett. Egy darabig hallgattak, aztán az öreg törte meg a csendet:

– Maguk a franciák emberei?

Ninh most már csaknem bizonyos volt abban, hogy az öreg jóindulatú. Ha ellenség volna, a franciákat nem mondja ki ilyen egyszerűen, hanem hozzáteszi, hogy „nagy úr”. De azért csak tagadólag rázta a fejét, mert még jobban ki akarta puhatolni az öreg érzelmeit. Az folytatta:

– Akkor hát Ho apóhoz tartoznak? Viet-Minhek, ügyet Ninh még mindig szótlánul nézte az öreget. Az állta a

tekintetét. Sokáig fürkészték így egymást, aztán az öreg elővett a zsebéből egy lövedéket, és a tűz felé tartotta.

– Ezt tíz éve kaptam, a franciáktól, ide a lábamba – és mutatta a sebhelyét –, átment rajta, és bele egy fába. Onnét szedtem ki...

– Mi... Ho apó emberei vagyunk – mondta Ninh lassan, tekintetét még mindig az öregre szegezve.

– Én is Viet-Minh vagyok! Ennek a falunak a vezetője! – kiáltott föl az öreg boldogan, odahajolt Ninhhez, és meghatottságtól reszkető kézzel ragadta meg a kezét.

Ninh erejének végére jutott. Még hallotta az öreg válaszát, de egyre jobban zúgott a füle, szeme előtt mint piros karikák keringtek a tűz lángjai, szédült, lassan hátrahanyatlott, és az eszméletlenségig mély álomba zuhant.

Volt a faluban egy öreg javasasszony, ő vette gondjaiba a csapat tagjait Rizspálinkába gyógyfüveket és minden-

74

fajt[^] gyógynövényt kevert, ezzel itatta őket, éjszaka pedig vigyázott a tűzre, hogy fölmelegedjenek. Nam nővér is na--gyon fáradt volt, és meggémberedtek a tagjai, de most hirtelen nagyon egészségesnek érezte magát, frissebbnek, mint bármikor. Sorra beadta társainak az injekciókat, dörzsölgette elgémberedett tagjaikat, pirkadatig virrasztott fölöttük.

Két nap múlva a csapat tagjai talpra álltak ugyan, de még nem nyerték vissza teljesen a korábbi erejüket. Egybegyültek a parton, egy magaslatnál, hogy eltemessék útközben meghalt bajtársukat. A falucska lakói kivágtak egy mangófát, kivájták a belsejét, koporsót készítettek belőle. ösi szokás volt a törzsnél, hogy amit a halott életében a legjobban szeretett, ráhelyezték a sírjára. Most is be akarták tartani e szokást, azt azonban senki idegennek sem szabad volt megtudnia, hogy itt egy ellenállót temettek el, Ezért hát Ninh elővette halott társuk géppisztolyát, és emlékül a falunak ajándékozta. Így akarta megköszönni a törzsbéliek szeretetét és gondoskodását, azt, hogy megmentették az életüket.

Közben kiszárították a holmijukat, és kitisztították fegyvereiket. Még két napot töltöttek a faluban, az ötödiken már minden készen volt az indulásra.

Amíg ott voltak, az öreg a tűzhely mellett üldögélve sokat mesélt Ninhnek az életéről. Valamikor régen ő meg a falusiak tigrisbőrt vittek a piacra, hogy elcseréljék sóért. De a franciák elfogták, és kényszermunkára hurcolták őket. Két éven át kellett dolgozniuk az útépítésnél.

– Mi szabadnak születtünk, mint az erdei szarvasok, nem bírjuk elviselni az elnyomást meg a kegyetlen kínzásokat. A falusiak szökni akartak, de a franciák lemészárolták őket. Én leszúrtam egyik katonájukat, elvettem a puskáját, és elmenekültem. Utánam lőttek, egyik golyó átment a lábamon. De mégis elvergődtem valahogy az erdőbe. Ő, azok a nyomorultak! Gyógyfüveket raktam a sebemre,

75

bekötöttem, aztán visszamentem, és kiszedtem a fából a golyót, hogy megmutassam az enyéimnek. Két hónap múl-*f& megint a faluban voltam...

Aztán hallottam, hogy az országunk felszabadult, Ho apó kikergette a franciákat. De nem sokkal később francia bombázók húztak el a folyó fölött. Nagyon sokan voltak. A falut is végigbombázták, tíz embert meggyilkoltak. Még a mangófákat sem kímélték, ma is ott vannak rajtuk a golyó– meg a szilánknyomok. Akkor is előfordult, hogy erre tévedtek Ho apó emberei. Mind-mind jó emberek. Kértem őket, maradjanak még köztűrők egy kicsit, de azt mondták, nem lehet, nincs rá idejük, menniük kell, harcolni tovább, a franciák ellen... És megígérték, hogy majd visszajönnek ... Mi meg csak vártuk, vártuk őket, de bizony azok nem jöttek azóta sem... Aztán egy napon a falu lakói halászni indultak. Kimentek a partra, s mit látnak ott? A tutajt meg a sok fegyvert... Hát csoda-e, ha azt hittük: a franciák emberei vagytok?!

A többiek is a tűz mellé telepedtek, hallgatták, amit az öreg mesél, és nagyon együttéreztek vele. Egy félmeztelen fiúcska Ngu nyakába csimpaszkodott. Az öreg rámutatott a kicsire, aztán így szólt:

– Ez a szegény poronty is árva. Meghaltak a szölei, meghaltak a testvérei. Francia katonák ölték meg őket. De mi elrejtettük a kicsit, hiába keresték. Így maradt meg.

A falusiak két disznót öltek, hogy nagy búcsúünnepséget csapjanak. Az indulás előestéjén Ngu a kisfiúnak ajándékozta egyik régi, sötét ingét. A kicsi annyira örült, hogy futásnak eredt, mert tüstént meg akarta mutatni mindenkinek. De akkor egyik pajtása hívta

sült húst enni. Erre összecsomagolta az inget, és eldugta a kunyhólétra alá.

A falu asszonyai ölükből hozták a gyermekeiket. Mindnyájan ott akartak lenni a búcsúztatáson. Főtt rizs volt bambuszrüggyel, amikor elkészült, kirakták banánlevelekre. A két disznót felnégyelték, és bambuszcölöpök-

76

re akasztották. Mindenki szelt belőlük, a húsdarabokat nyársra tűzték, és megsütötték a tűznél. A rizspálinkás kancsó az öreg mellett volt, ő töltött a katonák poharába. Legtöbben közülük alig egy-két kortyot ittak, vigyáztak, hogy józanok és frissek maradjanak az útra. Nghia viszont nem kérte magát! Ivott, evett, mint amikor a sárkány találkozik a felhőkkel. Ninh többször is intett neki a szemével, hogy elég már, ne igyék annyit. De Nghia ügyet sem vetett rá, vagy mert nem vette észre, vagy mert nem akarta észrevenni. Hol erre, hol arra fordult, arca kipirult, majd hirtelen föl pattant, és rázendített az ellenállók egyik dalára. Mindenki fölélénkült, tapsoltak, nevettek, kiabáltak. Az öreg javasasszony, aki Nam nővér mellett ült, ugyancsak alaposan a pohár fenekére nézett. Nagyokat ütött a lány vállára, és nógatta, hogy ő is énekeljen. Nam nővér azonban csak nevetett, és a fejét rázta. Erre az öregasszony magára mutatott, mintha csak azt mondaná: „No akkor majd éneklek én helyetted is I” Azzal fölállt, tambu-rint hozott, majd megint leült, és énekelni kezdett. Közben a tamburinnal ütötte a ritmust. Különös, magával ragadó volt ez az ének! A néni hangja olykor magasra csapott, mint a szökőár, aztán hirtelen elhalkult, és lágyan, puhán csörgedezett, mint a hegyi patak. A dal vége felé néhány pillanatig elhallgatott. Hosszan a távolba tekintett, majd újra megcsendült a hangja, mint a messzi hegyek felé suhanó üzenet; szállt, szállt, szinte már valószínűtlenül magasan és tisztán, mint a hajnali szél.

A katonák hosszan megtapsolták őt, de a falucska lakói némán, csöndben ültek. Fejüket lehajtották, és arcukon valami kimondhatatlan szomorúság tükröződött. Az öreg bácsi lassan fölemelkedett, előbbre lépett, tekintetét a lo-bogálangokra szegezte, és megszólalt:

– Most én is eléneklek egy dalt. Nem tudom, ki írta, nem tudom, milyen régi. A nagyapám már ismerte, és gyermekkoromban gyakran hallottam tőle:

77

Hegy leomolt,
erdő se volt,
de karddal győztem én;
a hold lement,
de újra kelt
a hajnal-szötté fény.
Madár suhan,
mert szárnya van;
nekünk kardunk, kezünk!
Golyó ha száll,
s rémít halál,
mi meg nem rettenünk.
Tarts össze hát,
sok hű barát,
örizd a szívedet;
mert sír a föld,
a szirt, a völgy,
ha szívünk nem szeret.

« Mifelénk nagyon szeretik ezt a dalt, de valahányszor meghallják, szemüket előnti a könny. Mert senki sem akarja, hogy a szívében kihűljön a szeretet – fűzte hozzá az öreg.

– Valóban – szólalt meg Ninh -^ ez a mi összefogásunk éneke. Ho apó azt mondta, hogy mindnyájan testvérek vagyunk. De lehetnének-e testvérek szeretet nélkül? A fatörzs egy a

gyökérrel, és az ágak egyek a fatörzssel. Ebben rejlik a mi erőnk– Csak így védhetjük meg a falut és ezt a földet. Mert ez ft föld a miénk.

Ninh arca szinte átszellemült, és kezét széjjeltárta, mintha magához akarna ölelni mindenkit és mindent.

Az öreg lefordította Ninh szavait a törzs nyelvére, és

T8

amikor a falu lakói megértették, viharos tapsban és éljenzésben törtek ki.

– Hová mentek, testvérek? Hadd kísérvünk el benneteket – mondta később az öreg.

– Ó, mi nagyon messzire megyünk, és nem tudtok bennünket elkísérni – felelte Ninh.

– Ha nem jöttetek volna ide, az más – mondta ismét az Öreg –, de ha már ide jöttetek, elkísérvünk. Útközben sok a veszedelem, és a tigrisek nesztelen léptekkel lopakodnak.

Vigyázni kell.

„Nem ártana még egy vezető a csapatnak, ez igaz. De ők nem értik a mi nyelvünket^ és nem is tudják, hová megyünk. Mit érne a vezetésük?” – töprengett magában Ninh. Aztán azt válaszolta az öregnek, hogy van elég fegyverük, nem félnek, és az utat is jól ismerik.

De az öreg tovább erősködött. Azt bizonygatta Ninhnek, hogy máris eltévedtek, ezért kerültek a vízesés sodrába, és ezért fordult föl a tutajuk. A Xoai-Coc folyó torkolata innen jóval lejjebb, legalább két kilométernyire van. Ninh erre azt mondta, hogy nekik még a torkolaton is túl kell menniük.

– Na látod – felelte az öreg –, a folyón túl egy, sőt két nónapig is barangolhattok anélkül, hogy egyetlen emberrel is találkoznátok. Mit fogtok enni? Miből éltek majd?

– Van elég kétszersültünk meg más élelmünk is -nyugtatta meg Ninh –, és ott az erdő, az majd gondoskodik rólunk.

Az öreg jót nevetett Ninh utolsó szavain, hogy az erdő majd gondoskodik róluk. Azt tanácsolta, vigyenek inkább magukkal rizst és szárított húst, a falu lakói ellátják őket mindennel. Ninh ezt nagy örömmel elfogadta.

Másnap korán reggel, alig hogy felszakadt a köd, egy francia felderítőgép tűnt föl a magasban. Nagy kört írt le a falu fölött, aztán a túlsó part felé repült.

Ez nem sok jót ígért. A katonák attól tartottak, hogy az

79

ellenség ejtóernyősöket dob le, és akkor harcba keverednek. Kisvártatva a gép visszafordult, és a falut átrepülve, végleg eltűnt délkelet felé. Az öreg megnyugtatta őket:

– Gyakran repkednek így fölöttünk, de eddig még nem történt baj. Az is lehet, hogy véletlen volt. Honnét tudnák, hogy itt vagytok? Ha megint ide szemtelenkedik, majd odaköszönök neki, ezzel ni!

És magasra emelte a temetéskor ajándékba kapott géppisztolyt.

A kis csapat búcsút vett a falutól, és nekivágott az útnak. A törzs apraja-nagyja utánuk tódult. Ninh, minthogy nem értett a nyelvükön, feje fölött összekulcsolta a két kezét, és így fejezte ki háláját. Aztán intett nekik, hogy térjenek haza.

Az öreg mosolygott.

– Látjátok, mind át akarnak vinni benneteket a folyón! Az öreg javasasszony, aki az este felöntött a garatra és

énekelt, most lehajtotta ősz fejét, potyogtak a könnyei, görcsösen szorongatta Nam nővér kezét, mintha soha nem akarná elengedni. Ninh visszafordult, hogy rájuk szóljon, fejezzék már be a búcsúzkodást, de aztán csak a bajusza alá hümmögött, maga is megindultan, mert látta, hogy Nam nővér szeméből is patakzik a könny.

– Gyerünk már, gyerünk! – sürgette őket a sor elején Nghia.

Nam nővér gyöngéden lefejtette magáról az öreg néni kezét, majd lehajtott fővel szaladt társai után.

80

KILENCEDIK FEJEZET HAJSZA A FOLYÖN ÉS A DZSUNGELBAN

Az ellenség különleges csoportja csak nagyon lassan haladt előre. De azért egy hét alatt sikerült megközelíthetők a Xoai-Coc folyó torkolatát, ötszáz méterre a torkolattól letáboroztak, mert rájuk esteledett.

Lo Rang alhadnagy parancsa szerint a szakasz kisebb egységekre oszlott, és a váratlan rajtaütéstől tartva beásta magát. Szigorúan tilos volt tüzet rakni. Aki rágyújtott, el kellett takarnia a cigarettája parazsát. Fölszerelték az antennát, és telefonösszeköttetést teremtettek a Bien Hoa-i központtal. Lo Rang kérte, hogy küldjenek felderítőgépet az utak kikémlésére.

Senki sem tudott aludni. A szúnyogok egész éjszakán át csípték őket Testük tele volt duzzadt, vörös foltokkal. Seregestül nyüzsögtek a szúnyogok, nem tudták elkergetni őket. Ha elkapták a szárnyukat, fejük beleszakadt a bőrükbe. Sokan a mérges kígyóktól féltek. Még a tigriseknél is jobban. Ezek a félelmetes csúszómászók meglapultak a fű között, némelyikük olyan kicsi volt, mint egy evőpálcika, de a marásuk biztos halált jelentett. Amikor még a bunkerban aludtak, két katonájuk is kígyómarástól halt meg.

Hajnali öt körül a felderítőgép átrepült a falu fölött, aztán jelezte Lo Rang alhadnagynak, hogy: „semmi különöset nem észlelt, a falu még alszik. Alig néhány ember lézeng a kunyhók körül.”

A különleges csoport parancsot kapott, hogy erőltetett menetben haladjon előre. Két órával később a felderítő-

81

gép még egyszer visszatért és jelentette: „Minden rendben, semmi veszély!” Aztán elrepült Bien Hoa felé.

Vo és két társa a falu határába ért Lo Rang alhadnagy egy dombon állt, és távcsővel kémlelte a falut

A kelő nap sugarai még fátyolosak voltak az oszladozó ködtől.

A látcsövön, át néhány ember tűnt föl. Nyugodtan ballagtak az úton, mögöttük fekete szőrű kutyáik. A kutyák hirtelen megtorpantak, ugatni kezdtek. Az ellenség vérebei előrerontottak. Vo utánuk rohant, és puskáját ráfogta az emberekre. Azok megálltak.

Az alhadnagy megparancsolta a szakaszának, hogy fejlődjenek harcvonalba, és úgy hatoljanak be a faluba.

Vo ráordított az emberekre:

– Van itt Viet-Minh?!

Azok csak a fejüket rázták, és a fülükre mutattak, hogy nem értik, amH mond. Vo egy sárga csillagos vörös zászlót vett elő, és eléjük tartotta: láttak-e ilyet?

Éppen akkor ballagott hazafelé az öreg javasasszony. Megpillantotta a zászlót, és eszébe jutott, hogy ugyanilyet látott Ham nővér noteszában. Odaszaladt hozzájuk.

– Fogjátok el a vénasszonyt! – parancsolta Vo.

Az, látva durvaságukat, mindjárt rájött, hogy ezek „nem a mi embereink”. Sokáig nem mozdult, és szemét mereven az ellenséges katona kezében tartott zászlóra szegezte.

A katonák még nem reggeliztek. Lo Rang megparancsolta, hogy fogjanak össze disznókat, csirkéket, álljanak neki a főzésnek, és egyenek gyorsan, mert sürges az idő.

Mintegy harminc embert tartóztatták le, és tereltek ösz-sze a faluban. Dungalak kellett őriznie őket. Remélte, hátha megtud tőlük valamit a társairól, de nem értette a nyelvüket. Csak némán állt mellettük, mint akit odacővekeltek.

Kha és társai ezalatt a csirkéket hajszták. Egy kakast ahogy sem sikerült megfogniuk^ pedig pompás példány volt. Összevissza keringett a kunyhók közt, a bambusz-

82

cölöpök körül. Kha mindenütt a nyomában. A kakas belegabalyodott egy gombolyag zsinegbe, és eszeveszett kuko-rékolásba kezdett. Kha utánakapott, de hirtelen visszarántotta a

kezét Félig elszívott cigaretta hevert a lába előtt. Vastagabb papírba sodorták. Valami írás volt rajta. Kha fölvette, kisímította, és olvasni kezdte a megmaradt szófoslányokat: „Neveljünk jó harcosokat... Minden élelmet ... A munka... A felszabadított területeken élő lakosság ... A mi kormányunk...”

– Ezt a Viet-Minhek hagyták itt & nem is régen t -kiáltott föl Kha. Arca elégedett vigyorba torzult, négy aranyfoga csillogott, lehunyta fél szemét, és a papírdarabkát lobogtatva, diadalittasan rohant az alhadnagyhoz.

Megrohanták a kunyhókat, fölmásztak a tetőkre, letépték a bambuszt, a szalmát, mindent átkutattak. Amikor Dung megtudta, mi történt, elsápadt. Semmi kétség: a bajtársai jártak itt. De mikor? Tegnap? Tegnapelőtt? Mit tegyen, hogy ezeket valahogy visszatartsa? Így töprengett magában, de nem talált semmi választ.

Lo Rang hívatta Vót.

– Kha nem tévedett – mondta –, a Viet-Minh Ht ólál* kodik a közelben. Ha kell, korbácsoljátok végig az egész falut, tépjétek ki a májukat! Csak semmi kímélet, akkor majd megoldódik a nyelvük I

Vo előrángatta az öreg javasasszonyt, pisztolyát a halántékához szegezte, és ráförmedt:

– Hol a Viet-Minh-banda?!

Az asszony csak a fejét rázta. Vo belerúgott, az asszony a földre zuhant. Vo előrántotta a kését^ és fenyegetően hadonászott vele az öregasszony szeme előtt.

– Ha nem beszélsz, keresztülvágom a torkodat!

Az ugyan ezt sem értette, de fölemelte a karját, és intett, hogy beszélni akar. Lo Rang rákiabált Vóra, hogy menjen onnét Aztán föl-

83

segítette az öreg javasasszonyt a földről, odanyújtott neki néhány doboz húskonzervet, és biztató mosollyal mondta:

– Jól van, jól van, semmi baj! Halljuk, hányan vannak! Az -asszony értetlenül meredt a konzervre, fejét rázta,

hogy nem kell, majd odament a szétszóródott szalmához, és szálanként kezdte fölszedegetni. Közben a maga nyelvén számolt is hozzá:

– Egy ... kettő ... három ... négy ...

Lo Rang megértette, miről van szó, és ő is együtt számolt vele. De a szalmaszálak egyre -csak szaporodtak. Már a századiknál tartottak, amikor az öregasszony fölmarkolt belőlük egy halomnyit, és ujjával az erdő felé mutatott: „Ott vannak. Nagyon sokan. Nem lehet kiszámolni” – jelezte a mozdulata.

– Kerülnünk kell a fölösleges harcot – mondta Lo Rang Vónak –, ki tudja, hány Viet-Minh lapul az erdőben!

Vo is aggódó arccal bólogatott. Hát igen, tisztában volt vele, hogy olykor egy jól fölfegyverzett Viet-Minh-raj akár egy szakasz franciával is elbánhat.

Még javában töprengtek, amikor hirtelen közéjük lépett Kha, kezében a fekete inggel. A létra alatt bukkant rá, és azonnal Lo Rangoz sietett vele. Vo azt mondta, hogy a katonái tíz bambuszcsövet is találtak, amelyben még benne voltak a főtt rizs maradványai. Erre Kha határozottan kijelentette:

– Eszerint nincs két ^órája, hogy itt jártak a Viet-Minhek. Nem sokan lehettek!

Lo Rang a fény felé emelte az inget, forgatta, vizsgálgatta.

– Bárhová bújtak is, nem menekülnek előlünk – mondta.

– Alhadnagy úr! Kérek parancsot, hogy fölkutassam és elfogjam őket – kapta össze magát Kha, miközben megfogta az ing csücskét, és pimaszul hízelgő pillantásokat vetett Lo Rangra.

– Hidegvér, barátom, előbb szép kényelmesen befejez ez-

84

züik az evést – mondta nyugodt, magabiztos l^{ian}S^{on} Lo Rang.

Vo pedig még hozzátette:

– Kezünkben a legbiztosabb „nyomravezető”; ^{^r} volna sietni.

A három véreb ott futkározott Kha körül. Ff&-fölu^{grál}-tak rá, fehér fogukat vicsorgatták, el akarták k?Pⁿⁱ az in[„] get. A katonák leterítették egy vastag szövetet, ^ behozták a parancsnok ételét. Lo Rang hátraparantó »^a *^u» tyákat, aztán szólt Khánák, hogy jöjjön, egyeif^e* e^{gy}tk Ö, micsoda váratlan és rendkívüli alkalom! Kl^{ia} g^{vorsan} fölakasztotta az inget egy közeli faágra, és vij?^{vorog}§^{va} a gazdája mellé telepedett.

Az öreg javasasszony nem értette ugyan, hog[^] m^{iro}l *⁰» lyik a beszélgetés^ de amióta észrevette^ hog^a f^{ancia} »^{ta}» tona fölemeli az inget, és azt a Kha mellett s^{ül},dörgö vérebek többször is körülszimatolják, már tudta, f⁰¹ *^{szv}» dékuk. Ott az a maroknyi kis csapat, itt meg ef^a J⁰* »[„]» fegyverzett, legalább háromszoros túlerő! l/P^r ^^{esz}»^a szembekerülnek egymással? Mert hiába a ^{vég}^^{at}»^{ata}»^{an} rengeteg, hiába a legbiztosabb búvóhely is, ha^a vérebek egyszer szimatot vesznek az ingről, minden n^{omot} fol[„] derítenek! Az öregasszony egyre jobban aggódd* Nagyon a szívéhez nőtt az a fiatal kislány, nagyon me^f ^{szere}*^e a kedves, halk szavú bajtársakat, akik csak nemf[^]» mentek el innen. Feszülten figyelt, tekintetét a tőle néP⁰¹^ *^eP^{és}» nyire függő ingre szegezte.

A katonák közt tartott a nagy osztozkodás: kí^{nek} mi[„] es mennyi jusson az összelopkodott sertéscombból ^Jca^{csd}*⁰l» csirkéből. Ide-oda futkostak az öregasszony el*»»^t u[§]v látszott, ügyet sem vetnek az ingre. Az elfogott ^{fal}us^{lakat} befogták ételhordásra, hadd gyalogoljanak azok^a távolabb eső őrhelyekig. Az öregasszony hol az inget ígf^e»^a francia katonát. De-a katona csak tömte magába^a P^{bnál} jobb falatokat, fogával tépte, cibálta a csontról^a húst»^{é1}»

85

vezetél és mohón, mint egy farkas. Az öregasszony óvatosan fölállt A francia még mindig önfeledten falt, a társa meg – aki az előbb az inget nézegette – vele szemközt, görnyedt háttal Olt. Az asszony lábujjhegyen, lassan lopakodott előre.

Lo Rang úgy tett, mintha nem figyelne oda, pedig vérekes szemével kezdettől fogva nyomon követte az öregasz-szony minden mozdulatát. „Aha, szóval el akarja lopni az inget!” Gondolatban már régen túljárt „az alattomos vénség” eszén. De még várt, látni” akarta, hogyan próbálja elragadni tőle az öregasszony ezt az értékes holmit, az ő legféltebb zsákmányát. Ügy figyelt rá, ahogy a pók lesi közelgő áldozatát. Kaján, kegyetlen vigyorral nézte az öregasszony kibomlott, hófehér haját. Vajon ki tudná megmondani, hány éves lehet? Naptól Cserzett, sötét arcbőre oly fényesen csillogott a verítéktől, mint valami ősi bronzszobor, egykor szép vonásait szinte összezsugorították a ráncok, olyan volt, mint az aszalt gyümölcs. A fekete szoknya eltakarta csontos, hegyes térdét, és meg-meglebbent, ahogy lépésről lépésre igyekezett tovább. A francia katona föltekintett, majd ültében megfordult, és zsíros ujjáival, mint mindig, féltően tapogatta végig pisztolytáskáját.

Az öregasszony megtorpant, mert észrevette, hogy a katona megfordult. De az megint lehajolt, és tovább zabálta a csirkecombot. „Egészen biztos, hogy nem figyel rám” -gondolta az öregasszony. Már csak karnyújtásnyira volt az ingtől. Hallotta 4ieves szívverését, keze reszketett, ahogy átvillant rajta a közeli, fenyegető veszély. Még egy pillantást vetett a katonára, majd lélegzet-visszafojtva előrehajolt. Megmarkolta az inget. Abban a pillanatban Lo Rang fölpattant, és előkapta a pisztolyát. Az öregasszony-látta, hogy észrevették, letépte az inget, megfordult, és futásnak eredt Lo Rang lőtt. Egyetlen lövést adott le az öregasszonyra, minden zaj nélkül, hangtompítóval. Rövid, gyors reccsenés. A közelben összeterelt foglyok semmit

86

sem hallottak. De az öregasszony már, arccal előre, a földön feküdt, horpadt mellkasából dőlt a vér. A golyó a háta közepén találta, és a mellkasán jött ki. Egyetlen kiáltás sem hagyta el az ajkát, azonnal meghalt.

– Ez a banya is Viet-Minh volt – mondta röhögve Lo Rang, és két ujjal fölemelte a halott állát. Aztán Vóhox fordult és hozzátette: – El akarta lopni az inget, hogy nyomot veszítsünk, és ne menjünk a társai után.

A foglyok torkából rekedt, elkeseredett kiáltás tört elő. A gyűlölet és keserűség hangjai rémülettel töltötték el a vérszomjas, könyörtelen gyilkost. Megijedt, és néhány lépést hátrált. Csak aztán nyerte vissza lélekjelenlétét.

Az öreg javasasszony, a falu, az odaterelt foglyok drága, féltett kincse, mozdulatlanul feküdt a kődtől még nyirkos, sárga homokon. Az öregasszony, aki éjszakánként a tűzhely mellett üldögélt, mesélte a chau-ro nemzetség meséig és régi dalokat dalolt. Jól ismerte a vadon minden növé-

87

nyét, tudta, melyik gyógyhatású, és melyik mérgező. Semmi baja nem volt, és mégis egyetlen pillanat alatt végzett vele egy ellenséges golyó. Javasasszony volt, százak és százak életét mentette meg a faluban; ő, miért nem tudja őt senki, de senki megmenteni?

Egy ember... kettő.., aztán három vált ki a tömegeből, maja az összes fogoly megmozdult, és fegyvertelenül, csupasz kézzel elindultak a gyilkosok felé. Lassan, fenyegetően nyomultak előre, kevesen voltak, és mégis félelmetesek. De a következő pillanatban ők is ott feküdtek a földön. Most sem hallatszott lövés. Hangtompítóval, alattomosan csapott le rájuk a halál.

Vo nekitámasztotta szeges bakancsát az öregasszony holttestének, lehajolt, kitepte a dermedt ujjak közül az inget, aztán – Szimat! Szimat! – ingerelni kezdte a véreket. Azok dühödő ugatással álltak a tetem körül. Lo Rang rájuk kiáltott, és a távolba mutatott. A feldühített éa jól betanított ravasz kopók abba hagyták az ugatást, és fülüket hegyezve, feszülten figyeltek. Aztán előrenyújtott nyakkal körülszimatoltak a fűben, és nekiiramodtak az erdőnek Ninh és kis csapata után.

Ugyanabban az órában a Ninh által vezetett raj már túljutott a folyó kétharmadán. Fából készített három csónakjuk sebesen szelte a hullámokat. Nam nővér az egyik csónakban állt, és zsebkendőjével, búcsút intett a falusiaknak, akik a part egy darabján elkísérték őket. Azok még sokáig integettek utánuk a vastag törzsű, vén mangófák» közül.

Hirtelen innen is, onnan is sípszó hasított a csöndbe, géppisztolysorozat dördült. Ninh a part felé tekintett, és látta, hogy az öregember, a falu vezetője futva igyekszik visszafelé, közben sorozatokat ad le géppisztolyából. Kattogni kezdtek a géppuskák. A mangófák alatt ácsorgó tömeg szétröccsent, és bemenekült a sűrűbe. A folyó torkolatában ellenséges katonák tűntek föl a parton. Fölállították géppuskáikat, és – tratatam! – tüzet nyitottak a há-

88

rom csónakra, amelyet már csak alig tíz méter választott el a túlsó parttól.

A golyók átrepültek a csónakban evező katonák feje fölött, és mint a repülőhalak, fröccsenve csapódtak a vízbe.

Lo Rang távcsővel figyelte a csónakokat.

– Megsemmisíteni őket! Nem menekülhet egy sem! -üvöltötte. – .Ha egerutat nyernek, meggyűlik velük a bajunk!

Vo parancsot adott, hogy fújják föl a gumicsónakokat, és vegyék üldözőbe a menekülőket.

A három csónak, mint három hal, ide-oda siklott a vízen, hogy a golyózápport elkerülje. Már a parthoz értek, amikor megdördült az ágyú. Tőlük alig pár méternyire robbantak a golyók. Villámgyorsan kiugráltak a csónakokból, és a legközelebbi, elég ritkás bozótba futottak. Nihn is otthagya a csónakját, éppen idejében, mert egy ágyúgolyó beletalált. Hasra vágódott, de így is érezte a légnyomás szelét. Egy repesz fölhasította az ingét. Egy közeli-fához kúszott. Golyó golyó után robbant Körülötte. Az ellenség gumicsónakjai már majdnem a folyó közepén jártak. A csónakban ülő katonák szakadatlanul tüzeltek. Ninh elhagyta, a

búvóhelyét, hogy mihamarabb elérje társait, és a part belsejébe vezesse őket. A hat emberből, akik csónakjaikkal átszállították a csapatot a folyón, egyet golyó talált, és meghalt, a megmaradt öt együtt menekült a többiekkel. Ninh futott egy darabig, amikor keze a zubbonya zsebéhez tévedt. Mint akit áramütés ért, döbbenetesen megállt. Elveszett a térkép! Vissza akart fordulni, de már késő volt. Az ellenség első gumicsónakja elérte a partot. A katonák kiugrottak, észrevették Ninht, és tüzet nyitottak rá.

Ninh olyan volt, mint aki eszét vesztette. A túlsó parton sűrű lőporfüst kavargott. Az ellenséges katonák kiabálva biztatták egymást gyorsabb evezésre, a gumicsónakok egymás után keltek át a folyón.

89

Nghia észrevette, hogy Ninh eltűnt visszafordult & megpillantotta.

– Mire vársz? Menekülj!

– Elvesztettem a térképet!

Nghia szemügyre vette a folyópartot. Minden ellen-séges katona partra szállt. Három géppus-szünet nél. kül lőtte az erdőt, mint a zápor. Nghia l'gfo^uit, és sírásba hajló hangon, tehetetlenül mondta:

– Segítenünk kell a többieknek a m^ül&beili Aztán majd meglátjuk!

Elővett két kézigránátot, elhajította, ^ Ninh úját biztosítsa. Aztán ő is utánafutott.

Az ellenség egyelőre nem folytatta az tadözégt. ott maradt a parton. Kha hirtelen fölkiáltott:

– Valamit elvesztettek!

Azzal fölemelte, amit talált, odaszaladt y-^^ xg átadta neki.”

Vo gyanakodva vizsgálgatta a fémto^ ^^ ^^ fölnyitotta. Szeme fölcsillant, valóságos diadalordítás tört ki a torkából:

– A térkép! A térkép! Lélekszakadva, boldogan futott Lo RangL,-

– Ezek is a fegyverraktárhoz akarnak ju^,-

Vo szavai megütötték Dung fülét. Megtántorodott, és le-: roskadt a homokra. Kha rögtön észrevette.

– Hé, te, mi van veled, berúgtál? – kérd^^^ *- Elfáradtam. Leültem pihenni, és kész!”

– Gyanús nekem ez a fáradtság! Jó 1 ^ vi-y4aoj magadra!

Lo Rang odaszólt Khának:

– Mihelyt visszatértünk, megkapod a y^^ rangoi Aztán parancsot adott katonáinak a me g<iiasra-

– Nem kell annyira sietnünk utánuk. jj_e^ „,^ jjg. fellegzett, bolyonghatnak a rengetegben, m^ fl ^^j

90

Konzervet bontottak, lármát csaptak, nevetgéltek. Mindegyikük a maga érdemének tartotta, hogy széjlőtte a bőrtáskát, és a térkép kiesett.

Fél órával később Lo Rang megparancsolta, hogy induljanak. A három véreb szimatolva haladt előre. Hirtelen két robbanás hallatszott. A kézigránátok a kutyák közé találtak. Egyik azonnal kimúlt, a másinak leszakadt az állkapcsa, és fölrepedt a hasa. Ott fetrengett, együtt egy katonával, akit a repeszek szintén megsebeztek.

– Tartsátok vissza a kutyát! Tartsátok vissza... a kutyát! Ti pedig előre!

De hiába-kiabált a parancsnok, senki sem mozdult.

– Dung! Eridj és mutasd az utat! – üvöltötte Vo. Dung úgy tett, mintha félne, lassú léptekkel lopakod,ott

előre. Kis idő múlva vékony drótot vett észre a fűben. „Minél lassabban haladnak, annál jobb a mieinknek. Itt a kedvező alkalom, és még a bizalmukba is férközhetek” – villant át Dung agyán, és rémült kiáltással megtorpant:

– Akna! Akna van előttünk!

– Meg akarod rémíteni a katonáinkat? Vigyázz, mert ha nem látok semmiféle aknát, véged van! – ordította, pisztolyával hadonászva Vo. Előrelépett, de tüstént hátra is ugrott, legalább három-négy lépésnyire.

Az egész csoport görnyedten, földbe gyökerezett lábbal állt. Vo hátrább parancsolta Őket, zsineget vett elő, rákötött egy nagyobb követ, és előrehajította. Majd a zsineggel lassan húzni kezdte visszafelé. Mindnyájan a földhöz lapultak. A kő beleakadt a vékony drótbá, megrántotta, és az akna felrobbant

– Tessék. Hazudtam? Most láthatták -* mondta Dung, csípőre tett kézzel, elégedetten. Kha megvetően nézett Dungra.

– Ez még nem jelenti, hogy érdemeidet szereztél, és henceghetsz velük!

– Ne hasonlíts össze magaddal. Én soha nem akartam

91

érdemeidet szerezni. De ha annyira bátor vagy, tessék, eridj te az élen, hogy mindenki lásson!

Kha elhallgatott, hátat fordított Dungnak, hogy ne kelljen válaszolnia.

Nagyon óvatosan haladtak tovább, lassan, mint a teknősbéka. Köveket dobáltak előre, nehogy aknába ütközzenek.

– Alhadnagy úr, kérjünk erősítést, küldjenek ide repülőgépet – javasolta Vo.

Lo Rang szinte magánkívül förmedt rá:

– Naplopó banda! Gyávábbak vagytok, mint a kutyák! Erősítést?! Minek ide erősítés?! Azok alig vannak egy páran! Talán nem tudunk elbánni velük?! Azt akarod, hogy kiröhögjenek a központban?!

De Lo Rang látszólagos magabiztossága ellenére is, a különleges csoport katonái alkonyatig alig tettek meg három kilométert.

Egy hatalmas, sűrű lombú fa árnyékában ültek. A holdfény ezüst szilánkokkal szórta be az erdőt; mint amikor valaki azt álmodja, hogy sok-sok ezüstpénz hever körülötte, és már nyúlna is, hogy összeszedje őket, de akkor fölébred, és csak a semmibe markol.

– Egyedül csak én vagyok felelős mindenért – mondta Ninh. Halkan beszélt és olykor megremegett a hangja. –A térkép az ellenség kezébe került! Dungnak nyoma veszett, útközben meghalt egyik bajtársunk, és most egy barátunk is elesett.

Nghia nem volt beszédes hangulatban. Karjával átkulcsolta térdét, és csöndesen megszólalt:

– Ha csöstül jön a baj, csöstül jön a szerencse is. Ha ezek a barátaink meg a társaik nem segítenek rajtunk, már rég ott pusztultunk volna a vízesésnél. És ha visszafordulunk a térképért, még nagyobb veszedelembé kerü-

92

lünk. Lehet, hogy elveszett a térkép, de a mi sorsunk már csak jobbra fordulhat.

– Jól van, jól van, csak vigasztald magad! – mondta mérgesen Nam nővér.

– Elég legyen már! Itt semmi helye a tréfának meg a vitatkozásnak – szólt rájuk Ninh. – Ahhoz mindenképpen kevesen vagyunk, hogy megverjük őket, és visszaszerezzük tőlük a térképet. Különben is jól az agyamba véstem a lerajzolt útirányt. Nem az a baj, hogy a térkép elveszett, hanem hogy az ellenség megtalálhatta, és előbb odajuthat, mint mi.

– Akkor meg kell előznünk őket, meneteljünk éjjelnappal – mondta Nghia.

Hirtelen csönd támadt körülöttük, elhallgattak a tücskök. Mindnyájan fölfigyeltek. Mintha valaki közeledne! Hallották, ahogy léptei nyomán zörögnek a levelek, és megmegreccsen egy-egy ág. Fegyvereiket kibiztosították, és lelapultak a földre. Sokáig hallgattak így, de nem láttak semmit. Valahonnan a sűrűből bagolyhuhogás hallatszott, háromszor egymás után. Egyik falubéli fölállt, nekitámaszkodott a fának, és hasonló hangot hallatott. Kétszer huhogott, aztán vércsevijjogással zárta le a jelzést.

– Én vagyok az, a falu vezetője – hangzott a sűrűből az ismerős hang.

Mindnyájan megkönnyebbülteii álltak föl. Kezében a géppisztollyal, az öreg bácsi lépett közéjük. Még hárman jöttek vele a törzsből, azoknál nyíl volt.

– Véigdúlták a falut, majdnem minden házat fölgyújtottak. De mi nem ijedtünk meg tőlük. Csak értetek aggódtunk nagyon. Ideveztünk a csónakkal, hogy megkeressünk benneteket. Sokáig bolyongtunk a rengetegben, és sehol sem találtunk...

– De hát mi történt, barátaim? – kérdezte Ninh aggódva.

93

– Harminc testvérünket agyonlőtték. Köztük volt az öreg néni is, aki gyógyított benneteket.

A kis csapat sokáig mozdulatlanul állt. Az öreg folytatta:

– Most visszajöttök velem a túlsó partra. Aztán ha a franciák elvonultak, majd megint ide hozlak benneteket Tíz évig sem bírnak velünk!

Ninh megindultan nézte az öreget. Nagyon meghatották a szavai és az, hogy ennyire aggódik értük. Megszorította a kezét, és azt mondta:

– A mi utunk még messzire visz. De egy napon majd biztosan viszontlátjuk egymást. Most egyedül kell visszamennie, bácsi.

– Hát ha dolgotok van, nem tartóztatlak, fiam – felelte nehéz sóhajjal az öreg. – De én még nem megyek vissza. Egyik falunkbélinek sikerült elmenekülnie. Ő mesélte, hogy az ellenségnek van három kutyája, hatalmasak, mint a párduc, és kegyetlenek, mint a tigris. Azok a véredek szimatot vettek egy ingről, amelyet a bajtársatok ott hagyott. Egy létra alatt bukkantak rá. Az öreg javasasszony el akarta tüntetni, de agyonlőtték. A foglyok föllázadtak, de azokat is agyonlőtték. Ahogy mondom, a három véreb szimatot vett, és most mindenütt rátok vadásznak. Hátén azért jöttem, hogy azt a három vérebet lelőjem. Nézzétek ezeket a nyílvevőket – és az öreg a társai hátán levő nyilakra mutatott –, a hegyüket méreg itatta át. Idefelé az erdőben rálőttünk egy tigrisre. Éppen csak hogy megsérült a bőre, és mégis megdöglött. Bizony, bizony! Ma már az erdőben is más a törvény, mint régen.

Ninh érezte az öreg szavaiból kiáradó erőt. Ez az ember nagyon sokat szenvedett már életében, ki tudja, hányszor és milyen kegyetlenül megalázták. Belesulykolták, hogy a sorsa ellen nem lázadhat senki. Mindenkitől azt hallotta, hogy az erdő törvénye: tigristörvény. És most itt, a? erdők és hegyek világában fölegyenesedik, és szembefordul ezzel

94

a törvénnyel, mert nem hisz benne többé. Ninh eddig is nagyon bízott az öregben, de most ez a bizalom még jobban elmélyült benne. Csak egy valami gyötörte: az ott felejtett fog!

– Bajtársak, ki hagyta ott azt az inget?

Semmi válasz. Ültek és»hallgattak tovább. Atftán Nam nővér törte meg a csöndet:

– Talán a halott bajtársunké volt, akit a dombon eltemettünk; vagy valaki száradni tette oda, és elvitte a szél...

Ninh furcsa szorítást érzett a torkában, mintha fulladás környékeznél.

Ngu is jól hallotta, amit az öreg az ingről mesélt. Tudta, hogy az ő ingeről van szó, ő ajándékozta az árva kisgyerekeknek, De hat hájg sejtette volna, előre, hájg azt használják nyomra vezetőnek? Hogy annak a segítségével akarnak lecsapni rájuk? Ngu lehajtotta a fejét. Az ártatlan ajándék következményei nagyon megrémítették, annyira, hogy nem volt bátorsága bevallani a dolgot.

A kék-ezüst holdfényben hallgatott a dzsungel– Aztán a hold is elrejtőzött a fellegek mögé, hogy ne nézze a szomorú látványt, amikor az emberek elbúcsúznak egymástól, és menet közben, távolodva, újra meg újra visszaneznek.

A különleges csoport katonái letáboroztak egy dombon. Tüzet gyújtottak, és egész éjszaka nem hagyták kialudni. Rettetés fogta el őket, ahogy lehanyatlott a nap, és nőttön-nőtt körülöttük a fojtogató sötétség. Az erdőn átsüvöltött a szél, félelmetes zörgéssel egymáshoz

csapódtak az ágak. Valahol egy csimpánz rikácsolt, hosszan és sokáig– Az éjszaka hangjai még az őrt álló katonákat is megrémítették. Lo Eang alhadnagy jelentette a Bien Hoa-i központnak, hogy megsemmisítettek egy Viet-Minh-zászlóaljat» és megszerezték a fegyvertárhoz vezető út térképét A felmorzso-

95

lódott Viet-Minh-erők maradványai pedig az őserdőbe menekültek, ahol minden valószínűség szerint az utolsó szálig elpuszulnak.

Kha és Vo Lo Rang mögött ült. Az alhadnagy tolmácsolta előttük a főparancsnokság dicséretét. Mindegyikük úgy érezte, hogy voltaképpen az ő egyedüli, személyes érdemük a Viet-Minh-zászlóalj megsemmisítése.

Az életben maradt véreb, fejét mellső lábain nyugtatva, mellettük feküdt a földön. Hallgatta az adó-vevő gép zúgását, az éjszakába kiáradó hangok egyenletes, mély ritmusát. Hirtelen fülelni kezdett, hangos ugatással fölugrott, és kékes fénnel villogó szemét a sötétbe vágta. Mintha két zseblámpa hasítana a feketén összezáruló messzeségbe. Vo megfogta a kutya pórázát, és visszahúzta, majd hangtompító fegyveréből egy sorozatot adott le a gyanús lombok közé. Éles vijjogással nagy, fekete tollú madár rebtent föl a sötétben.

Vo hosszan nézett a tovasuhanó madár után.

– Már azt hittem, hogy a háromfejű, hatkezü ember ólálkodik itt, hogy... – Torkán akadt a szó, és hirtelen térdre rogyott.

A katonák rémülten összevissza lövöldözték. Vo reszketett, mint egy szűkülő kutya, keze-lába görcsbe rándult. Azonnal meghalt, egyetlen hang nélkül. Nyakából egy mérgezett nyílvevő állt ki. Pontosan középre talált. A seb nem vérzett, csak egy kerek, vörös folt támadt a nyílvevő alatt. Akkora, mint egy ezüstpénz.

A Ninh vezette kis csapat már négy napja menetelt egy* folytatában. Azóta sehol egy golyódörrenés, sehol egy üldöző. Arra gondoltak, hogy csak egy véletlenül arra tévedt ellenséges csoport lehetett. Talán már régen visszafordultak.

Perzselőn tűzött a nap. Lábuk nyomát már nem mosta el

96

az eső, a letaposott fű úgy maradt, ahogyan áthaladtak rajta. Világosan kivehető volt, merre jöttek. Így hát inkább az erdőben kanyargó, sekély vizű patakban gázoltak, hogy ne maradjon utánuk semmi nyom.

Az őserdőnek ebben a részében nagyon sok tigris tanyázott. Szinte a hátukban érezték a kitéhezett állatok bűzét. Még be sem alkonyult egészen, és mára fölhangzott a tigrisüvöltés, mintha versenyt ordítanának; a patak felől. Később már nappal is meg-megvillant sárga bőrük a magas fűben.

– Hadd puffantsak le egyet közülük – mondta Nghia –, idegesít, hogy állandóan a nyomunkban ólálkodnak!

Nam nővér azonnal helyeselt neki. De Ninh nem engedélyezte.

– Még csak az kellene, hogy egy golyódörrenéssel világgá kiáltsuk: „Itt vagyunk!” Nem a tigris a mi legnagyobb problémánk!

– Egy golyódörrenés nem hallatszik el Bien Hoáig -erősködött tovább Nghia. Sehogy sem akart letenni a szándékáról. Morogva zsörtölődött

– Értsd meg már végre, hogy nem vadászni jöttünk! -fakadt ki dühösen Ninh.

Elindulásuk óta első eset, hogy ilyen ingerültnek látták.

Nghia lehajtott fővel ballagott. Ninh lopva figyelte. Mérges volt rá, de szerette is. A csapatban nem Nghia volt az egyetlen fiatal. És a fiatalok általában hajlanak arra, hogy csak az előttük álló feladatokra gondoljanak. Lelőni egy tigrist, ehhez kétségtelenül¹ bátorság kell, meg ügyesség is. De mennyi sok baj származhat belőle! És Ninh jól tudta, hogy a közeli és távoli dolgokat együtt mérlegelni, és így dönteni – ez is a parancsnokra tartozik.

Már esteledett, amikor egy másik patakhoz értek.

Mély vizű és széles patak volt. Túlsó partján vastag törzsű fák és meredek sziklák törtek az égnek. Az innenső part alacsony volt, és a földje nagyon termékenynek lát-

07

nőtt. Rengeteg winvirág nyüt rajta, magvaikat * viz sodorhatta ide valamerről. A patak mentén haladva két nappal hamarabb juthattak el az 1. raktárhoz.

Megvacsoráztak, aztán Ninh parancsot adott a pihenőre. Közel a patakhoz mintegy kétszáz méter széles erdősáv húzódott, azon túl mocsaras terület következett, és végűi az őserdő, magasba nyúló fáival; zöld lombkoronájuk egybemosódott, és lassan belemerült a ködbe.

Körben ültek, volt, aki háttal, volt, aki szemben a másikkal, négyen örködtek, és időnként váltották egymást Rájuk zuhant a végelethetetlen, sötét éjszaka. A szél beleütközött az áthatolhatatlan homályba, és elcsitult az ismeretlen messzeségben. Valahonnan az erdő mélyéről hirtelen madárcsivögés hasított a csöndbe. Az éles hang hol erről, hol arról hallátszott, mintha egy éjszakai szellem, aki hosszú, nehéz álomból ébredve madárrá változott volna, és nagy szárnyaival ide-oda csapongna a sötétben. A furcsa madárhang olykor közletről, olykor távolabbról hangzott föL Nam nővér összereszt, és a középre húzódott, őt is hatalmába kerítette valami megmagyarázhatatlan, különös szorongás. Akik az erdőben élnek, jól ismerik ezt az éles, furcsa csivogást, a lenmadár hangját, amely mindig ott szólal meg, ahol tigris jár, és ilyenkor még a legbátrabb embereket is elfogja a félelem.

De a dzsungel éjszakáinak roppant kórusában nem ez a kezdő hang, és nem is ez a végső. Amikor útra kel a sötétség, különféle állatok és rovarok bújnak elő a fészkek, fűszálak, odúk és vackok rejtekéből, ahová visszahúzódtak a napfény elől És ez az ezer még ezer hang mind-mind együtt csendül föl a titokzatos sötétségben. „Pitt-patt.., dzzzz-dzzzf; a magas törzsű banánfákon feslik a rügy, és zizzen a tevéi; madarak csattognak, csivitelnek, békák kuruttyolnak a patak felől; a kusza bozót közt csúszómászók sziszegnek, és siklanak tova; reccsen, huppan a föld, látha* tatlan karmok lyukakat, gödröket vájnak; dühödt morgás-

t8

sal tépik és falják prédájukat a fenevadak; mint panaszos, riadt sikoly jajdul a zsákmányul esett kis állatok elhald sóhaja.

Kékes derengés ömlött el a fűszálakon, mint a víz. A lombok mögül lassan előúszott a hold. Egyre hűvösebb lett. Nyirkos köd telepedett a katonák bőrére. Nem tudtak aludni. Csöndesen öldögéltek, hallgatták az éjszaka neszeit. Vadnyúl surrant a fű között. Megzörrentek a gallyak, és valami lehuppant a földre, biztosan leopárd. A nádasban tigris üvöltött. Lassan távolodott a hangja. Éjfél tájt abbamaradt a csimpánzok makogó rikácsolása. De továbbra is hallani lehetett még, ahogy az elefántok tépdesik a lombokat.

– Gyújtsátok meg a tüzet! – kiáltott föl riadtan Nam nővér.

Ninh, hogy, megnyugtassa a lányt, elővette az öngyújtóját és odaadta Nghiának. Egyetlen pillanat alatt magasba

99

csaptak a lángok. Lobogásuk megvilágította a körben ülők arcát, és átmelegítette a hűvös éjszakát. A dzsungel ijesztő hangjai fokozatosan elültek. Néhányan fejüket a hátizsáknak támasztották, és lassan mély álomba merültek.

De Ninh szemére most sem jött álom. Töprengve ült a tűznél, megpróbálta maga elé idézni a térkép jelzéseit, a berajzolt utakat, „ó, ha itt volna Dung, és nem veszttem el a térképet!” Fejét csóválta. „Nem, nem, ezen mái nem lehet segíteni, sajnos megtörtént!” És mégis, akárhogy alakult is a helyzet, Ninh tudta: végre kell hajtania a feladatát. Kezét a lángok fölé tartotta, aztán a nyakát, arcát dörzsölgette, hogy fölmelegedjék.

Hirtelen megzörrent a nádas, és riadt vijjogással rebbentek föl a vadkacsák, majd sebes röpkéssel elhúztak Ninh fölött. Heves kutyaugatás hallatszott. Aztán megint csönd lett.

Mindenki talpra ugrott. Ninh megpróbálta kioltani a tüzet, de már későn. A mocsár felől

kattogni kezdtek a géppuskák. Nyomban utána a patak túlsó partjáról is tüzet nyitottak rájuk. Az ellenséget idecsalogatta a tűz fénye. Harapófogóba akarták szorítani Ninh csapatát. Egyik szárnyuk a mocsár felől támadott, de a vadkacsák vijjogása meg a kutyaugatás idő előtt elárulta őket. Ezért eszeveszetten lövöldözni kezdtek.

– Ha átkelnek a patakon, nem menekülhetünk – mondta Ninh halkán, és parancsot adott a kitörésre. A sziklák felé még szabad volt az út. Beugrottak a patakba. A megáradt víz hideg volt, mint a jég, és majdnem elsodorta Nam nővért, de Ngu még idejében utánacapott. Megkapaszkodott egy kiálló sziklában, aztán elrejtőzött a lombök között, és magával húzta Nam nővért is. Ugyanakkor az ellenséges katonák már előrehatoltak a tűzig, amely még nem aludt ki teljesen. A tüztől újabb golyózáport zúdítottak a menekülőkre. A lövedékek mint piros méhek röppentek át a

100

patak fölött, visszapattantak a sziklákról, és belecsapódtak a vízbe.

Az ellenséges katonák nem hallották, hogy szemből viszonzóznak a tüzelést, ezért elemlámpáikkal végigpásztázták a patak túlsó partját. Odaát csönd honolt. Az áthatolhatatlan sötétségben fekete tömbként olvadtak egybe a fatörzsek meg a lombök, és senki sem tudhatta, honnan leselkedik a láthatatlan halál. Sokáig vártak, de semmi se moccant. Az egyik ellenséges katona a patakhoz lopakodott, és csöndesen úszni kezdett a túlsó part felé. De még a patak közepéig sem érhetett, amikor egy szikla mögül előbukkant Ninh, és lőtt. A katona holtan bukkant a vízbe, és az áradat elsodorta.

Ekkor elszabadult a pokol: az ellenség a kisebb-nagyobb fegyverek ösztüzét zúdította a sziklákra. Ninh azonban megtiltotta társainak, hogy viszonzózzák a tüzet.

Érthetetlen volt ez a csönd. Lo Rang aggódni kezdett. Lehet, hogy egy másik Viet-Minh-csoporttal találkoztak?

Kha Dungot faggatta:

– Tudod, hogy melyik zászlóalj működik ezen a vidéken?

Dung szántsándékkal fennhangon válaszolt, hogy Lo Rang is jól hallja:

– Tele van velük az egész erdő. Ki ismeri őket?

– Lehet, hogy ugyanazok, akik a múltkor úgy futottak előlünk, mint az egetek, és még a térképüket is elvesztették?

– Próbáld megkérdezni a patak túlsó partján! --Mit beszélsz?!

– Csak azt, hogy én honnét tudjam!

– „Honnét tudjam, honnét tudjam!” Nem tudsz te semmit! Minek jöttél velünk?!

Odaát Ninh feszülten figyelt. Szerette volna megérteni, amit a két sötét árnyék beszél egymással, de egyetlen szavukat sem tudta kivenni. Az alacsonyabb termetű hevesen

101

gesztikulált a kezével, nagyon dühösnek látszott, a másik sántított, mindig a fejét rázta, aztán elbicegett. Ninh intett Nghiának, hogy jöjjön oda hozzá, majd suttogva kérdezte:

– Tudod, ki az ott a másik parton? Dung!

Lo Rang egy szikla mögé rejtőzött, és azt mondta Dung-nak:

– Állj ki oda a partra, és mondd nekik valamelyik Viet-Minh-alakulat nevét! Hadd higgyék, hogy mi is közéjük tartozunk, és csak tévedésből ütköztünk meg velük!

Dung úgy tett, mintha nagyon félne.

– Maguk fedezékbe vonulnak, én pedig álljak oda egyedül, hogy agyonlőjenek!?

– Csak a nevedet mondd! Valamelyikük biztosan ismer téged!

Dung előbújt az egyik bozótból, tölcserít formált a kezéből, és úgy kiáltotta:

– Kik vagytok, bajtársak? Én Dung vagyok! Nghiának zúgott a füle, a dühtől fejébe szökött a vér.

Fölrántotta a géppisztolyát, és közben a fogai közt sziszegte:

– Ó, az áruló!

Ninh az utolsó pillanatban rántotta félre a kezét a ravaszról.

– Hagyd! Várjunk még!

Dung hiába várt. A másik partról nem jött semmi válasz. Most már torkaszakadtából ordította:

– Dung vagyok! Halljátok?! Dung van ittl

„Dung van itt... Dung van itt... Dung van itt”... A túlsó part sziklái újra meg újra visszaverték a hangját, mintha utánozni akarnák őt. Elhalt a hang, el a visszhang, és utána megint semmi. Csönd, csönd mindenfelé. A túlsó part titokzatos csöndje Összeszorította Dung szívét, és hirtelen valóban félni kezdett. Arcát kezébe temette, és szinte leroskadt a földre.

102

Ninh hátrahúzza Nghiát.

– Mehetünk!

Nghia ránézett Ninhre, hangja olyan volt, mintha menten sírva fakadna:

– Mért nem hagyta, hogy beléeresszek egy golyót?

– Mert egyáltalán nem vagyok biztos benne, hogy Dung árul.

– Ezt hogy érted?

– Úgy, hogy ha tényleg beadta a derekát, akkor nem áll ki, és nem kiáltja világgá a nevét. Szerintem éppen így akarta jelezni, hogy itt van a közelben!

Másnap reggel még mindig nem mertek előjönni az erdőből. Némán rótták a kanyargós utat a boglyas fák és kusza növények rengetegében. Még egymáshoz sem szóltak. A párás, sűrű levegő láthatatlan súlyként nehezedett rájuk, hátuk meggörnyedt, mintha mázsás terhet hurcolnának, ó, ha Dung meghalt volna! Ha valaki harcban esik el, ha fegyverrel a kezében áldozza föl az leletét az együtt vállalt feladatért, fáj érte a szívünk, de ami történt, természetes. Csahogy Dung nem halt meg! Dung odaát van az ellenségénél! És egykori bajtársaiban még gyötrőbb a fájdalom, mert üresség támadt bennük, vigasz nélküli, pótolhatatlan üresség.

Egyedül csak Ninh nem hitt Dung bűnösségében. Igaz, hogy Dung az ellenségénél van, ezt Ninh is, Nghia is egyaránt látta, de ez még nem ok az elhamarkodott ítéletre. Ki bizonyíthatja rá Dungra a puszta látszat alapján, hogy áruló? Hogy tényleg odavezeti az ellenséget a titkos fegyvertárhoz?

És mégis, olykor-olykor még Ninh gondolatait is beat* nyékolta a gyanú, az ő lelkében is föltámadt valami homályos kételkedés.

Lassan bandukoltak tovább a lombok és növények sűrűjében. Hirtelen tüskés bambuszerdő állta útjukat, A bambuszok törzsét embermagasságú tőzegmoha fődte, kötél-
103

szerű indák ezrei csavarodtak rájuk, és kúsztak föl a csúcsaikra, ágbogas vadhajtások csüngtek alá a magasból, – és futottak szét mindenfelé, mintha tízezernyi és milliónyi fajta kígyó tekergőzne egy óriási fészekben. Az ismeretlen növények kusza szötteséből itt is, ott is piros virágok villantak elő, mint tüzes kezek. Ninh megállította a csapatot. Fölnéztek. Egyetlen levél sem moccan, egyetlen madár hangja sem hallatszott. Talán a madarak tudták, hogy úgyszem repülhetnek át a sűrű, sövények borította falon, – és ezért messze elkerülték ezt a tájat? Valami legyőzhetetlen erő lappangott ebben a csöndben, az erdő ünnepélyes, lenyűgöző némaságában, a természet kegyellen és rettenetes ereje, amely nyugtalanít, és szorongással tölt el mindenkit, aki erre téved.

Nghia előrántotta dzsungelkését.

– Vágjuk át rajta magunkat!

Nam nővér Nghia dzsungelkésére pillantott, és tanácstalanul vállat vont. Mindnyájan tehetetlenül meredtek az áthatolhatatlan rengetegre. Tüske és bozót és vak, süket homály mindenfelé – erre még egy nyúl sem futhat keresztül.

Sem út, sem ösvény. Ninh elővette az iránytűt. Csak egyetlen lehetőség van:

visszafordulni, és követni az ellenség nyomát.

/ Valóban úgy is lett. Két nappal később a kis csapat, az ellenség nyomában haladva, elért az* egykori 1. raktár helyére.

Mindenfelé szétdobált kenyérhéjak. Nyüzsögtek rajtuk a hangyák. Ez azt jelentette, hogy az ellenség alig egy napja mehetett tovább. Az egykori raktároszlopok már elkorhadtak, és besüllyedtek a földbe. Helyükön valóságos gombatelep tenyészett, száz meg Száz gomba, mindenféle színben. Közülük sokat kirángattak és szétszórtak, ezek fonnyadtán

104

hevertek szanaszét. Az ellenség tehát hosszabb időt töltött itt. Még a fű is úgy volt, lenyomódva, ahogy feküdtek éa aludtak,rajta. Egy nagy fal alatt gödör, amit a tűznek ástak, aztán sietve szétrontották, de a kiégett széndarabok benne maradtak. Egyik közeli bozótban tíz üres ampulla, malária elleni szérum volt bennük.

Nam nővérnek valami föltűnt, az ampullák között, fölējük hajolt, aztán odahívta a társait:

– Bajtársak! Nézzétek, mi ez?

A délutáni nap fényében világosan látszott a négy ampullából kirakott két T betű. Ezt a jelet az ellenség nem ismerte, csak ők használták, útjelzőül, amikor valaki lemaradt a csapatból.

– Dung hagyta volna itt? De hát mért nem véste a fába?

– Lehet, hogy véletlen az egész, odadobták őket, és így estek le.

– Ilyen véletlenek nincsenek! Ez emberi kéz műve!

Egy darabig még vitakoztak, mindenki mondta a magáét, amikor odajött Ninh. Szemügyre vette az ampullákat, majd kijelentette:

– Dung volt, semmi kétség. Nézzünk körül, hátha van még valami más is.

Nyílegyenesen megindult előre, amerre a T betűk szára mutatott. Tíz méterre a jeltől egy kopár dombocskán öt kavicsra bukkant. Ötfelé, egymástól egyenlő távolságban voltak elhelyezve, ugyanúgy, mint a patak menték fekvő öt fontos pont. Szóról szóra így jelölték be a térképen is, amit Ninh elvesztett. Az egész csapat odatódult. Az első és második kavics között két keresztbe tett száraz gally feküdt. És egy T betű jelezte az első kavicsból a negyedikig vezető utat. – Sok kusza vonal volt rárajzolva.

Ninh tüstént magyarázni kezdte:

– Ez a két keresztbe tett száraz gally zsákutcát jelent, erre tehát nem mehetünk. Ha viszont a T jelzést követjük

105

tovább, egyenesen a 4. raktár területére jutunk. Ez rövidebb út, és nem volt rajta a parancsnok régi térképén. Nam nővér ujjával a kusza vonalakra bökött:

– És ez az út egy mocsaras vagy vizes területen visz át Világos! Dung ilyen vonalakkal jelöli ezt a terepet.

Nính fölegyenesedett* és hátrasimította előrelógó haját Napbarnított homlokán időnként kisimultak, majd elmélyültek a ráncok, az éles redőkben verítékcseppek csillogtak. Sokáig állt így, némán a távolba tekintve, azután megszólalt:

– Barátaim, kijelenthetem, hogy Dung nem áruló, Bizonyára akkor kényszerítették, hogy mutassa az utat, amikor elfogták. Hogy miért vállalkozott rá, nem tudjuk. Meg kell várnunk, amíg találkozunk vele. Jellemének világos bizonyítéka, hogy vissza akar tartani attól az úttól, amely az első raktártól a másodikig vezet. Egyrészt azért, mert így mindig az ellenség nyomát követnénk. Másrészt és ebből következően azért, mert ha szembekerülünk, aligha tudnánk ellenállni a létszámban és fegyverzetben háromszoros túlerőnek. Most már biztos, hogy az ellenség megtalálta a térképünket Mi az előre kijelölt irányban haladunk. De nem jobb-e, ha megfogadjuk Dung tanácsát és a negyedik raktárhoz a rövidebb utat választjuk?

Mindenki Dung mellett szavazott. Elővették a kétszersültet, sietve ettek, hogy még napszállta előtt továbbinduljanak. Mindenki megkönnyebbült mintha valaki levette volna a vállukról a súlyos köveket

Csak Nghia üldögélt csöndesen, és egy szót sem szólt Amikor a többiek hívták, fölállt, és vállára vette a géppisztolyt

108

TIZEDIK FEJEZET

TŰZ A SZAVANNÁN

Az ellenség különleges csoportja nagyon lassan és óvatosan haladt előre. Annak ellenére, hogy Lo Rang megszerezte a térképet, azt is jól tudta, hogy a térképen nincs rajta a biztos győzelem. Az ő mostani útja voltaképpen a Viet-Minh eredeti útja. Az gondolta ki, tehát nem kétséges, hogy ismeri is jól. Akkor viszont bármikor belekerülhet a csapdájukba, és váratlanul megsemmisíthetik őt. Ezért erős kézzel fogta a kutyája pórázát, hogy egy percre se tágítson mellőle.

Kha elszántan menetelt az.élen. Az emlékezetes éjszaka óta, amikor Vét leterítette a mérgezett nyíl, Kha még vakmerőbb és durvább lett. Ha sok érdemet szerez és maga felé fordítja Lo Rang bizalmát, akkor előbb vagy utóbb biztosan ő kerül Vo helyére. Igen, a parancsnokhelyettesi beosztás senki másé nem lehet, csak az övé!

– Hallod-e, Dung, mit lapulsz te mindig ott hátul? Indulás előre! – kiabált hátra Kha.

– Ez az útszakasz nagyon alacsony. Attól félek, hogy a csapdájukba kerülünk, és ha onnan fentről lőnek, nem lesz hová menekülnünk. Azért jobb nekem, ha itt kívül megyek – felelte Dung nyugodtan és habozás nélkül, mint aki már alaposan megfontolt mindent.

– Aha! Be akarsz csapni bennünket!

– Ez az én véleményem.

– Neked nincs véleményed, megértetted?! Te a Viet-Minht majmolod! Itt csak parancs van, a te dolgod az, hogy teljesítsd! Nem pedig, hogy összevissza hazudozz! – üvöl-

107

tötte Kha, fél szemét lehunyva, a másikkal meg Dung arcának rezdüléseit ügyelve. Aztán odaugrott, és pisztolyával Dung vállára ütött.

– Elég! A fiúnak igaza van! – zárta le a vitát ellentmondást nem tűrő hangon Lo Rang.

Kha szinte esztét vesztette a dühtől. Megint lehunyta a fél szemét, és így töprengett magában: „El kell tennem a fickót láb alól, vagy kiszúrja a szemem, mint a tüske! Igen, igen, előbb-utóbb golyót ereszték a fejébe!”

A menet megállt. A patak mellett voltak.

– No, kicsi! Eridj előre, és mutasd az utat! – szólt oda Dungnak Lo Rang.

Dung lassan, lépésről lépésre ment előre, és közben mindig körülkémlelt. Időnként előkapta a pisztolyát. Szeme ilyenkor szinte átdöfte a sűrű bozótot. Ha csak megmozdult a fű, ő tüstént hasra vetette magát. A többiek azonnal követték a példáját így aztán többet voltak hason, mint talpon. Olyan óvatosan tekeregték az erdőben, mint a levelek közt kúszó kígyó. Egy álló délelőtt meneteltek, hasaltak Dung nyomában. És amikor visszanéztek, még mindig jól látták kiindulásuk helyét, a part menti bozótot.

Kha mindvégig Lo Rang mellett haladt.

– Alhadnagy úr, nem lesz ez jó így – mondta –, Dung szándékosan lassítja az iramot!

Lo Rang rápisszegett:

– Szükségem van rá!

– Úgy látom, alhadnagy úr jobban bízik benne, mint bennem – morogta.

Lo Rang hosszan Khára nézett, majd elnevette magát.

– Bárkiben is bízom, csak félig bízom benne. Nem ajánlom, hogy ilyesmikről faggass engem! Kinek mekkora az érdeme, aszerint kapja a jutalmát.

Kha lehajtott fővel lépkedett tovább. Ujját mindig pisztolya ravaszán tartotta. Valami

azt súgta neki, hogy állandóan Dung tarkóját figyelje, és ebből ne is csináljon titkot.

108

Egyre erősebben tűzött a nap. A vakítóan kék égboltozaton tenyérnyi felhő sem úszott. A perzselő, forró nap kiégette a fűszálakat, elsárguHan heverték. Csak a patak menti vén fák lombjai maradtak továbbra is zöldek. Az erdő vadjai – kicsi és nagyobb állatok – mind a patakhoz jártak inni, de amikor meghallották az emberi léptek nesztét, a szarvasok, rókák, mókusok elfutottak. Éjszaka prédára lesve útra keltek a tigrisek, egyik jött a másik után. A menet végéről egy katonát elragadtak és széttépték. Lo Rang megtiltotta, hogy közékük lőjenek. Ahogy közeledett az éjszaka, a katonákat páni félelem fogta el, szorosan egymáshoz húzódtak, és szinte csak másztak előre, mint a teknősbékák.

De azért mégis eljutottak az első raktár helyére, aztán a másodikhoz. Tovább követték a térképen megjelölt útirányt, és két nappal később már a harmadik raktár helyén voltak. A csoport tagjai nagyon elfáradtak, alig vonszolták magukat. Lo Rang engedélyt adott a pihenőre.

A katonák megfürödtek, kimosták a szennyesüket, aztán letáboroztak a fák árnyékában. Néhányan felkúsztak a lombok közé vadgyümölcsért, jócskán szedtek belőle, és miközben csámcsogva falták, durva történeteket meséltek, és nagyokat káromkodtak.

A híradósuk a sziklák mögé húzódott, vagy tízméternyire a társaitól. Zsebéből egy csomagra való zöld gyümölcsöt szórt ki, teletömte a száját, és úgy habzolt, mintha már nagyon régen nem evett volna. A katonák között ő volt a legfalánkabb. Valahányszor megkapta az adagját, különvonult, egy-kettőre bezabálta, aztán körüljárt kunyerálni a mások ételéből. Sokszor előfordult, hogy még a leadót is ott hagyta, hogy cigarettát, enivalót kéregessen. Dung ilyenkor mindig a készüléket figyelte, és azon töprengett, hogyan közelíthetné meg észrevétlenül, és hogy tehetné tönkre. Az adó-vevő berendezés, Kha és a véreb – éjjelnappal erre a három dologra összpontosította a gondolatait,

109

és csak a kedvező alkalomra várt, hogy mindhármat felszámolja. Ezenkívül Volt még valami, ami fölkelte Dung érdeklődését; a híradós pisztolya, amely épp olyan kaliberű volt, mint az övé. A katona derekán mindig négy tele tölténytár lógott, méghozzá vadonatújak.

A híradós ütemesen dobolt a talpával, miközben egyre-másra tömte a szájába a gömbölyű, zöld és savanyú gyümölcsöt. Egyszerre csak hirtelen tántorogni kezdett, mint aki részeg, földre vetette magát, habzott a szája, tépte-ci-bálta a füvet, és összevissza rángatta a görcs. Először Dung figyelt föl rá. Odaugrott hozzá, és mielőtt bárki is észrevette volna, villámgyorsan kicserélte a tölténytárát a magáéval. Aztán visszakúszott a régi helyére, és kétségbeesetten kiabálni kezdett:

– A híradós! A híradós! Megmérgezték! Mindnyájan odarohantak, és körülvették a katonát. Az

még mindig a fűben felrengett, melléhez, nyakához kapdosott, öklendezett, de nem tudott háyni. Arcából kiszökött minden vér, mintha a végét járná.

Többen is elővették az útmutató könyvecskéjüket, keresgéltek benne, újra meg újra átlapozták, de a mérges vadgyümölcsök közt egy sem volt olyan, mint amit a katona evett.

Dung jól tudta, hogy a katona maszlagot evett, és még vagy fél óráig kínlódik, aztán helyrejön. De fontoskodó, arccal fordult a többiekhez.

– Ennek csak egy orvossága van, egy különleges gyógy-fű. Másképp meghal.

– Milyen fű? Hol az a fű Mondd már! Gyorsan! -kiabáltak összevissza.

Dung a patak felé pillantott, és látta, hogy a part tele van kékmuharfüvel. Ezért azt mondta a katonáknak:

– Keressetek kékmuharfüvet. Csak a kékmuharfü gyógyíthatja meg.

Néhány perc múlva már egy halom kékmuharfü feküdt 110

Dung előtt. Lo Rang csípőre tett kézzel állt, és figyelte Dungot, hogyan gyógyítja a

mérgezést szenvedett katonát

Dung tenyere közt dörzsölgette a füvet, majd beletöm-ködté a híradós szájába. A katona nyelt egyet, aztán hányni kezdett. Közben éktelenül káromkodott Nem sokkal később már talpra is állt.

Kha is ott állt mellettük, és végignézte az egész jelenetet. Gyanakodva hunyorított rá Dungra.

– A fene vigyen el, miféle gyógyszer ez? Hallod? Mit akarsz itt nekünk bemesélni?

Dung helyett a sanitéc válaszolt tudálékos arccal, rendreutasítva Khát:

– Ez nem mese, valóban gyógyszer! Nem hallottál még róla?

Dung három napig nem merte kézbe venni a pisztolyát Mindig az volt az érzése, hogy Lo Rang savószfnű szemévei belelát a történetárba. És valóban, Lo Rang föltűnően kezdte figyelni Dungot. Volt valami a fiú viselkedésében, ami nem tetszett neki. Nem lehetett tudni, hogy mire gyanakszik, sejti-e a valóságot de néhány nap múlva, amikor egy rókát látott besurranni a part menti bozótba, odaszólt Dungnak:

– Ott a bozótban valami vadállat bujkál, lehet, hogy párduc. Eredj közelebb, és lőj oda!

Ha a pisztoly elsül, az alhadnagy azonnal lelövi Dungot. Dung azonban nem vesztette el a lélekjelenlétét Közelebb ment a bozóthoz, és háttal Lo Rangnak, felhúzta a závárt de még mielőtt a golyó a csőbe került volna, visszanyomta a régi helyére, és célzott.

– Na, mi lesz? Lőj márf – sürgette Lo Rang csípőre tett kézzel, és mint a lecsapni kész keselyű, mereven figyelte a pisztoly csövét

Dung meghúzta a ravaszt Egy kattánás – és csönd! Semmi se robbant Dung másodszor is fölhúzta a závárt. A történet a vízbe pottyant.

111

Dung, ügyesen leplezve izgalmát, merészen megkérdezte:

– Megpróbálhatom még egyszer, alhadnagy úr? „Hazardjáték” – gondolta Dung. Szíve még hevesebben

dobogott. Ha az alhadnagy igent mond, Dungnak nincs más választása, mint hogy azt a golyót a maga fejébe röpíti. Mert abban biztos volt, hogy most még nem tud elmenekülni tőlük.

Lo Rang leintette: „Elég volt.” Mielőtt meggondolná magát, Dung gyorsan visszadugta fegyverét a pisztolytáskába. Szíve még mindig a fülében lüktetett.

Másnap déltáját a különleges csoport megérkezett a negyedik raktár helyére. A kutya izgatottan szimatolt a fűben, dühösen ugatott, és mellső lábával a földet kaparászta.

– Rátalált a nyomra! – kiáltott föl Kha. – Nemrég járhatott itt az az ember!

Szétszéledtek, és végigkutatták a bozótot. Lo Rang a kutya orrához tartotta a rongyos inget:

– Szimat LSzimat!

A kutya föluggott, farkát csóválta, szaglászott a fűben, majd hosszú nyakát előrenyújtva, nekiiramodott.

– Ezek veszíthették el a térképet! És mégis előbb voltak itt, mint mi! – ordította dühösen Lo Rang. – Hát szárnyuk van ezeknek?!

Kha Dunghoz fordult:

– Ezek szerint van egy rövidebb út is! Miért nem arra vezettél minket?

– Honnan ismerjem azt az utat?

Kha úgy villogtatta aranyfogait, mintha menten föl akarná falni Dungot.

– „Nem ismerem, nem tudom, majd meglátom!” Mást sem hall tőled az ember!

Lo Rang rákiabált Khára:

– Te meg Örökké csak vitázol! Odaát csupán egy nya-

112

valyás kis raj van, mégsem tudtál elbánni velük! Szánalmas alak!

– Ha az alhadnagy úr megengedné, hogy én vezessek...
– Vezess, ha annyira akarsz! Ezennel kinevezlek Vo helyére – mondta Lo Rang Khának. Majd vészjósló vigyorral tette hozzá: – De ha meg nem semmisíted őket, jobb, ha itt helyben végzel magaddal, mielőtt én végeznék veled!

– Értettem, alhadnagy úr!

Kha vigyázza vágta magát, és tisztelgett. Közben le nem vette a szemét Dungról.

A különleges csoport most már Kha vezetésével menetelt tovább. Magas fűvel benőtt területhez értek, szélesen, hosszan nyúlt a messzeségbe, és összeolvadt a lehajló horizonttal. Sokhelyütt egész nagy részeket kiégetett a nap, a fűszálak elsárgultan heverték. Itt is, ott is datolyapálmák, kaktuszok és vízibanánfák tűntek elő* mint megannyi kis sziget a mérhetetlen zöld tengerben. Az elől haladó véreb minduntalan nekiiramodott, körülszaglászott a fűben, majd tovább hajszolva a nemrég átvonult kis csapat nyomát.

Egy magas datolyapálmánál Kha megállt.

– Menjen föl valaki, és kémlelje ki, hol járnak!

Egy katona ledobta a bakancsát, és föl akart mászni, de fölszisszent és hátraugrott:

– Csupa tüske! Itt még egy mókusz sem megy föl!

– Húzz bakancsot, és lódulj! – üvöltötte Kha, miközben késével levágott néhány alacsonyán nőtt tüskét.

A katona visszabújta a bakancsába, megint fölkúszott egy darabon, aztán gyorsan leereszkedett.

– Seholy senki. Biztosan messzi járnak már.

– No, kicsi, most mutasd meg, mit tudsz – mondta Dungnak Lo Rang, és a datolyapálma csúcsára mutatott –, eredd föl! Ezek itt csak zabálnak, tömnek azt a vízfejüket, és lopják a napot.

Dung az első pillanattól kezdve erre várt. Föl akart

113

mászni a fára, hogy megnézzék, látja-e a bajtársait? És ha Igen, messzire jutottak-e már? Ha pedig tényleg látja őket, ezt a népséget itt homlokegyenest más irányba akarta terelni. Dung fél kézzel kapaszkodott fölfelé, másikkal a tüskéket szedegette ki maga előtt. Lassan följutott a fa legtetetejébe.

Valósággal gözölgött a föld, mintha valahol lángra gyúlt volna a kiszáradt fű. Sőhajnyi szellő sem moccan. Messziről fölsírt egy madár, mintha egy újszülött csecsemő sírna, akit kidobtak a vadonba. Dung a szeme fölé emelte a tenyerét, hogy ne bántsa a napfény. Körülnézett. A kopár, kiégett messzeségből hirtelen felröppent egy gólya. Dung feszülten figyelt arrafelé. Pár pillanat múlva egy egész madárraj röppent a magasba. Kicsi pontok villantak meg a fényben, itt is, ott is villódzva és – mozogva... Megint... & megint... Puskák csövéről verődtek vissza a napsugarak, és szikrázva fröccsentek szét a kopár zöld-sárga mezőben.

– Látsz valamit? Mi a fenét bámulsz olyan sokáig, és mindig egyfelé? – kérdezte Lo Rang izgatottan.

Dung igyekezett nyugodt hangon felelni:

– Csak néhány gólya repült föl...

– A! Gólya?! Na, gyere le, barátocskám! Eridj föl, Kha! Nesze a látcső!

Lo Rang többször is körüljárta a datolyapálmát, és savós színű szemével gyanakodva figyelte a feltűnő lassúsággal leereszkedő Dungot.

Kha vállára akasztotta a látcsövet, szokása szerint hunyorított a fél szemével, és majomszerű gyorsasággal kúszott föl a fára. Odafönt szeméhez emelte a látcsövet, és figyelmesen fürkészte a horizontot. Aztán lekiabált:

– Jobbról van egy széles folyó, nyugati irányba folyik! Lo Rang elővette a talált térképet, és a fa árnyékában

széttérítette.

– Pontosan így van!

114

– A folyó túlsó partján mindenütt erdő...

– Aha! Nem látod őket?

– Nem látok senkit... Azaz hogy... Igen, igen! Valami olyan, mintha... Ott... Valami mozog, mint... – Kha fölegyenesedett, egészen előrehajolt, tekintetét szinte belefúrta a látcsőbe, majd hirtelen fölkiáltott: – Ott vannak! Ők azok? Egy... kettő... három... négy... kilenc? Osz-szesen kilencen vannak! Aki elől megy... talán... mintha... hiányzik a fél keze! Keletnek tartanak! Még messze vannak a folyótól... Biztosan át akarnak kelni a folyón.

Lo Rang hatalmas pofont kent le Dungnak, mintha belecsapott volna a mennykő. Dung megtántorodott a váratlan ütéstől, és majdnem földre zuhant, de még időben visszanyerte az egyensúlyát.

– Miért hazudtad, hogy nem láttál semmit?!

115

– Hogy láttam volna szabad szemmel? – vágott vissza Dung.

Kha biztos volt benne, hogy eljött az alkalom: megsemmisíti a partizánokat, bármilyen kemények is. Képzetelet-ban már Játtá az aranykitüntetés, ahogy szikrázik, csillog a napfényben! Hunyorítva Dungra nézett, és kajánul vigyorgott.

– Tíz látcsövet is adhatott volna az alhadnagy úr ennek a nyomorult fickónak, akkor sem veszi észre a cimboráit!

Lo Rang kigombolta az ingét, zsebkendőjével törölgette izzadt homlokát. A verítékcseppek végigfolytak az arcán, a nyakán, olyan piros volt, mint a sült malac. Beletemetkezett a térképbe. Piros ceruzájával vonalat húzott a folyó felé, és ujjával követte a folyó irányát, majd egy helyen megállt.

– Fölhívni Bien Hoát! Azonnal – adta ki a parancsot a híradósnek.

Az beirányította az antennát, bekapcsolta az áramot.

– Alhadnagy úrnak jelentem, minden rendben! Lo Rang föltette a fülhallgatót, és beszélni kezdett:

– Halló, itt „Fekete tigris”... Halló, itt „Fekete tigris”... Igen... Pontosan ...A pont... Hosszúság 107,50; szélesség 11,50... 40 fok kelet felé... 40 fok kelet felé... Katalin... Katalin...

Dung kétségbeesetten meredt a készülékre. Piros karikák táncoltak a szeme előtt. Körben mindenütt katonák, itt nyüzsög az egész banda. Lo Rang fülén a két fülhallgatóból olyan hang hallatszott, mint a méhkasból. Nem tudni, mit mondanak Bien Hoában...

– Halló! Halló! Két bombázó is elég. Napalmbombákkal,.. Azonnal... Halló! Nagyon tűz a nap! Délután fél négykor... Igen... Azonnal... 40 fok keletre... 40 fok keletre..

Lo Rang letette a fülhallgatót.

116

– Jobbról előretörni – parancsolta Khának –, elfoglalni a folyó partját!

A katonák vállukra vették puskáikat, aztán futólépésben, zihálva megindultak Kha után.

A Ninh vezette kis csapat a Dung által jelzett úton még aznap reggel elérte a negyedik raktár helyét. Két oappal korábban kellett volna ideérkezniük. De útjuk egy körülbelül 10 kilométeres mocsaras részen vezetett 4t. Az első napokban a lombos fák közti útszakaszon bokáig ért a víz. Minél messzebbre jutottak, annál jobban megritkult a növényzet, végül már csak a víz meg a mocsár maradt. Néhol nyakig ért a mocsár, egymás vállába kapaszkodva tudtak csak előremenni. Volt olyan nap, hogy három kilométert sem haladtak. Valóságos szátíyogfelhők r&fzottitk a fejük fölött, összecsípték az arcukat. Alig volt rajtuk ép hely, véresre vakarták a testüket. Iszapot kentek a bőrükre, de a szúnyogok még így is hozzájuk fértek. Ngu elmondta bajtársainak, hogyan védekezzenek a szúnyogok ellen:

– Süllyedjete nyakig a mocsárba, csak a fejetek maradjon kint, tegyetek az arcotokra egy lótuszlfevelet, így nyugodtan alhattok. – A szúnyogok így tényleg nem tudták őket megcsípni, viszont néhány ilyen éjszakai alvás után az állandó nedvességtől átfáztak, belázasodtak, ke-aük-lábuk meggémberegett, és alig vonszolták magukat.

Ninh a fél karjával sokkal nehezebben mozgott, mint a többiek, de a csoport éléről mégsem maradt le soha. Olykor egy-egy dombos résznél pihenőt tartottak, Ilyenkor kétszersültet ettek. A kétszersültet jól becsomagolva, nylonban tartották, mégis átnedvesedett, és olyan volt, mint a rizsleves. Többen azt hitték, hogy Nam nővér útközben visszafordul, vagy otthagyja őket, mert nem bírja a nehézségeket, ezzel szemben éppen ő volt köptük a legszívósabb és a legkitartóbb. Nam nővér mindig mosolygott,

117

tréfálkozott, szüntelenül lelkesítette társait, és nap nap után beléjük kényszerítette a vitamintablettákat

Amint átjutottak az iszonyú mocsártengeren, már egészen közlről látszott az egykori 4. raktár helye. Ninh ezért pihenőt engedélyezett. Kimosták a ruháikat, de még egy nap múlva is nedves volt minden. így hát a következő napon is ott maradtak, megtisztították a fegyvereket, rendbe tették a lőszert, és csak azután helyezték vissza a golyókat a tárba, amikor már minden készen volt. Ez azonban teljes kétnapi késést jelentett. Nemsokára megérkeztek a 4. raktár maradványaihoz, és néhányan újabb pihenőt javasoltak, de Ninh úgy döntött, hogy továbbmennek.

– Még az éj beállta előtt át kell jutnunk a folyón. Az ellenség a nyomunkban van, és bármikor utolérhet. A túlsó part erdős, ott sokkal biztonságosabb.

A csapat tehát követte Ninhet Útjuk egy széles mezőn vitt keresztül, ahol a perzselde nap kiegészítette a fűszálakat. Lépésben, elcsigázottan ballagtak. Mindegyikük arra figyelt, hogy le ne maradjon. Annyira fáradtak voltak, hogy még a beszéd is nehezükre esett.

Ninh hirtelenmegállt.

– Repülőzúgást hallok! Lapuljatok a földhöz! Keletről előbb halkán majd mind erősebben hallatszott a

gépek moraja, végül közvetlenül fölöttük zúgtak már, reszketett tőlük a levegő.

– Hol vannak? Miért nem látni őket?

– Lehet, hogy Da-Lat felé tartanak.

Föl akartak állni, hogy továbbmenjenek, de Ninh rájuk kiáltott:

– Feküdj! Feküdj! Itt vannak!

Ninh hangja beléveszett a gépek fülsiketítő zajába. Meglehetősen alacsonyan szálltak, légszavarjuk akkora szelet kavart, hogy lehajlott tőle a magas sás meg a nád. Előbb egy magányos gép jött, aztán két másik, mint két fekete sas. Átrepültek a folyó fölött.

119

– Rejtőzöttek el jól, és ne mozduljatok! Ránk vadásznak – szólt oda Ninh a többieknek.

A távolban lövés dördült. Ninh a hang felé fordult. Jelzőrakéta volt. A függőlegesen fölszálló füst szinte megállt a szélcsöndes égboltozaton. A vezérgép visszafordult, körözött, majd átment mélyrepülésbe, és tüzet nyitva a mezőre, a folyópartra irányította a különleges csoport katonáit.

Közben a másik két gép is leirt néhány kört a magasban, aztán géppuskázni kezdett. A földhöz lapuló kis csapat körül egymás után robbantak a lövedékek. Ninh és a többiek szobormereven hasáltak, betakarva álcázó gallyakkal.

Az ellenség különleges csoportja közben a folyópartra ért Lo Rang jelzésül a levegőbe lőtt: fölkészíteni a gumicsónakokat az átkelésre! A folyó fölött keringő vezérgép pedig adta a telefon jelentéseket:

– Semmi mozgás. A folyó csöndes.

– Halló! Halló! Nézzetek körül a túlsó parton is, nincs-e valami gyanús!

- Semmi gyanús!
- Már átkeltek volna a folyón?
- Lehetetlen! Még egy ebihalat is észrevennénk.
- Gyújtsátok föl nyugatról a mezőt!

A vezérgép a magasba emelkedett. Nyomban utána a másik két gép is visszafordult. Áthúztak a mező fölött, és bombázni kezdték. Egy vonalban szórták le napalmbombáikat, a kiszáradt fű azonnal lángot fogott. Vészes gyorsasággal harapózott tovább a tűz, mintha egy hatalmas vörös fal szelné át a mezőt, mind magasabbra és magasabbra csaptak a lángok. A kutató raj a lángoló fal és a sebes sodrú folyó közé szorult.

– Bajtársak, meneküljünk – kiáltott föl Nam nővér – azt akarják, hogy itt égünk a mezőn!

Többen megmozdultak, hogy fölugorjanak, és futásnak eredjenek. Ninh erélyesen rájuk kiabált:

119

– Mindenki a helyén marad! Ne mozduljatok!
 – Itt pusztulunk mindnyájan! Elevenen égetnek meg! -nyöszörgött valamelyikük rémulten a fű közül, és fölemelte a fejét.

Ninh keményen megismételte:

– Vissza! Vissza! Tegyétek, amit parancsoltam! Senki se mozduljon!

A három gép mélyrepülésben cikázott a mező fölött, és időnként leadott egy-egy géppuskasorozatot.

Jócskán elmúlt már dél, de nem szűnt a forróság. Égetett, perzselt a nap. Kora reggeltől délig átforrósította a földet. Később, amikor már hanyatlóban volt a nap, a föld felszíne gőzölögve ontotta magából a fölgyülemlett hőt. A benzin, a kiégett fű fanyar füstje és a földből kipárolgó meleg összekeveredett, és fojtogató bűzt árasztott a magasba. A tikkasztó nap után hirtelen erős szél kerekedett. A szél újra fölszította a lángokat, és azok még ijesztebben táncoltak, mint azelőtt. A mezőt lassan áthatolhatatlan, nehéz füst borította be. A vezérgép újra meg újra elzúgott fölöttük, és vaktában lövöldözött.

A másik két gép még néhány kört írt le a magasban, aztán végleg elrepült Ítélet felé. Lo Rang még mindig a készülék előtt ült, és tovább mondta a magáét:

– Halló! Halló! Láttok valamit?... Hogyan?... Lehet, hogy megvárják, amíg szétterjed a füst, és úgy próbálnak kerekét oldani?... Hát akkor figyeljétek! Azt mondtam: fi-gyel-jé-tek!... Micsoda?! Nem tudtok alacsonyabbra „szállni”?... Halló! Hallóóóó! Nem láttok semmit?! – Lo Rang egyre dühösebben dörzsölgette a szemét, a füst és a korom úgy marta, mint a paprika. – Halló! Halló! Minden csöndes?! Egy nyavalyát csöndes! – Lo Rang torkaszakadtából üvöltött: – Mondom: egy nya-va-lyááát!.. „Mi van?» Befejeztétek?! Hogy nem ez a ti dolgotok?! Hát akkor mi a dolgotok?,... Tessék! Mi van?!... Menjetek a fenébe!

Ütötte, verte, rázta a készüléket, aztán földhöz vágta a

120

fülhallgatót, és nagyokat káromkodott. A vezérgép még egyszer áthúzott fölöttük, egészen alacsonyan, mintha csak még nagyobb dühre akarná ingerelni őket, aztárt Bien Hoa felé eltűnt a messzeségben.

A mezőn egyre sűrűbb lett a füst, és gomolyogva terjedt tovább. Ninh parancsot adott a futásra. Mindnyájan talpra szökkentek, és a füsttenger védelme alatt nekiiramodtak. Amikor a repülőket hallották közeledni, földre vetették magukat. Megvárták, amíg elhal a moraj, aztán tovább futottak. Még messze voltak tőlük a lángok, de a szélben átforrósodott a levegő. Az égett cserjés meg a fölperzselt fű szaga belevegyült a csípős füstbe, amely elrejtette őket a fölöttük keringő gépek elől. Ugyanakkor azonban nehezítette is a szökésüket: rátelepedett a melleikre, a lélegzetükre, „torkukat fojtogatta. Gyakran be kellett hunyniuk a szemüket, ilyenkor egyetlen lépésnyire tfem láttak, csak tehetetlenül tapogatóztak a semmiben, mint ^a

vakoki Amerre 3 mező égett, a fák csonttá széhesedtek* a lángolf belemartak a növényzetbe, sziszegve harapóztak előre a száraz fűben, és iszonyú biztonsággal pusztították el minden élőt, ami csak az útjukba került.

Futás közben hirtelen hűvös szél csapta meg lính arcát. A füst – mintha valami láthatatlan falba ütközött volna -föllebegett a magasba, majd gomolygó oszlopokban özönlött hátra. Keletről, az erdő felől fújt a szél. Niob megfordult. A tűz lávaként hömpölygött a nyomukba, é& már csak alig egy kilométer választotta el tőlük. Aztán megint az er* dó felé tekintett, amerről egyre erősebben fújt a szemből támadt szél. Hirtelen fölkiáltott:

– Álljatok meg! Oszoljatok szét vagy tíz-tíz lépésnyire egymástól, és gyújtsátok föl a fűvet!

A görnyedten futó árnyékok szétszóródtak a félhomályban. A következő pillanatban valóságos szikragejzírek csaptak bele a füstbe, és ömleni kezdtek egymás felé. Nagy tűzfolyam keletkezett, lángját megfordította, és nyugatnak

121

sodorta a szél. A kutató raj pedig maga mögött hagyta azt a helyet, ahol nemsokára egymásnak ütköztek a kétfelől hömpölygő lángok.

Esteledett.

Lo Rang hirtelen fölfigyelt. Észrevette az újabb tüzet, látta, ahogy a szél nekifeszül a lángfolyamnak, és eltéríti medréből nyugat felé. Egyszerre mindent megértett Azok odaát az erdők, hegyek, fennsíkok lakóinak jól bevált, ősi módszerét alkalmazzák a tűz eloltására. De hát akkor hiába volt minden, hiába a napalmbombák, hiába gyújtották föl a mezőt! Lehet, hogy néhány pillanat múlva kialszik a tűz, és az egész akció csődöt mond!

– Nem – üvöltött föl Lo Rang –, nem, nem! Vágjátok el az útjukat! Itt kell megdögleniük! Égessetek föl mindent! Lőjete! Lőjete!

Megdördültek a golyószórók^ sorozat sorozat után. Szünet nélkül rajzottak a lövedékek, mint a fölbolydult darazsak, kiröppentek és lecsaptak... kiröppentek és lecsaptak ... Megint és megint! A mezőn mindenütt tüzek lobogtak. Hamarosan egyetlen, vakító, hatalmas tűzfüggöny zárta le a látóhatárt, amely hirtelen megindult feléjük. Elképzelhetetlen gyorsasággal törtek előre a– lángok. Belekaptak a száraz elefántfűbe, rácsapták a banánfákra, végigfutották az ágaikon, a törzsükön, lehatoltak a gyökerükig, és hamarosan nem maradt más, csak füst és hamu.

Az ellenség soraiban kitört a pánik. Hanyatt-homlok menekültek a folyó felé, összevissza kiabáltak, üvöltve szitkozódtak. Egymást félretaszigálva, letaposva tülekedtek a parton, a sűrű, fekete füsthomályban. Mindegyikük biztosítani akart magának egy helyet a sebtében fölfújt és vízre bocsátott gumicsónakokban.

Egyikük hirtelen felordított:

– A Viet-Minhek a túlsó parton vannak! Ott! Ott! A sziklák mögött! Láttam a fejüket! Láttam! Láttam!

A katonák, akiknek már sikerült csónakba ülni, mosi

122

egymás hegyén-hátán ugráltak ki a partra, és nekiiramodtak a nádasnak.

A folyón túlról éktelen visongás hallatszott. M ágak közt tanyázó csimpánzok észrevették a tüzet, és egy+násnak jelt adva, elözönlötték a sziklákat. A sötétben meg a füstben az ellenséges katonák az emberszabású majmokat embernek hitték. Golyózáport zúdítottak a sziklákra. Végül a fülsiketítőén visszhangzó robbanásokról már azt sem tudták, hogy őket lövik-e odaátról, vagy ők maguk lövöldöznek-e át?

Lo Rang ráordított Khára:

– Hol az adó-vevő?! Hol van? I Hol van?!

– Alhadnagy úrnak jelentem, a híradós már levitte a csónakba!

– Hozza vissza! Azonnal hozza vissza – üvöltötte a fejéhez kapdosva –, ide elém!

Autózott disznók! Még le sem mait a nap fes iriar nem vdftás sénóYi ISöo^ták^{ai} wtyjú*. szoknyája mögé! Ide az adó-vevőt! És bekapcsolni l Jelentsd Bien Hoának, hogy küldjenek ejtóernyőséet! Legalább egy zászlóalj! Vagy küldjenek helikoptert, és vigyenek el innen! Itt hagyom ezt a rohadt bandát!

Dung még mindig Lo Rang mellett ácsorgott– Amikor meghallotta, hogy Lo Rang,erősítést akar kérni, * katonákhoz futott.

– Annyi a Viet-Minh, mint bolyban a hangya! ” ordította. – Hol a híradós?

Közben észrevette, hogy ott lapul, nem messze í&e.

– Fene tudja, hova bújt! – kiabálta valaki.

A katonák összevissza szaladgáltak, mint egerek az egérlyukban, amikor kifüstölik őket. Dung felismerte hogy itt a kedvező alkalom. Elrántotta az egyik katona, lábát, az hasra esett. Az utána jövök meg rá. Dung villámgyorsan, magától értetődően és pontosan cselekedett, azoknak a megfontolt embereknek a mozdulatával, akik * leghevesebb tűzharcban is tudják, mit kell tenniük. Kétlépésnyit előre ugrott, előkapta a pisztolyát, és belelőtt az adó-vevő--

123

be. Hatszor lőtt egymás után. A híradós katonát hátán találta a golyó. Belezuhan a vízbe. Dung a folyóba vetette magát. A közelben álló katonák egész sorozatnyit lőttek utána. Ogy hullottak a vízbe a golyók, mint amikor szétszóródik a rizs. De a folyó fölött sűrű füst gomolygott, így csak vaktában tüzelhettek. Dung pedig sebesen úszott, éa eltakarta őt a füst. Lo Rang hallotta a lövéseket, de nem tudta, mi történt.

– Miféle lövöldözés ez – üvöltötte dühösen –, kitört a lázadás?!

– Agyonlőtték a híradóst! – kiáltotta vissza egy katona.

– Ki: volt az? Végezzétek ki!

– A folyóba ugrott és megszökött! Nem tudjuk, ki volt, alhadnagy úr!

^ Lo Rangba mintha villám csapott volna. Azonnal Dungra gondolt. Torkaszakadtából ordította:

– Dung! Dung! Hol van Dung?!

Semmi válasz. A különleges csoport parancsnokának alakját megvilágították a lángok, ahogy félmeztelenül, reszketve állt a gumicsónak mellett. Egész testét kiverte a veríték, mintha nyakába zúdítottak volna egy vödör vizet. Falfehéren, vacogó foggal, szinte megtébolyulva üvöltötte:

– Kutyák! Kutyák! Kutyák! Nyüzsögtök, mint a hullaférgek! És egy Viet-Minh a szemetek láttára kereket old!

Dung lefelé sodródott a folyón. Eszébe jutott Ninh meg a bajtársai. Vajon találkoznak-e hamarosan? Átsuhan rajta a remény, de mindjárt szilánkokra is tört, mint a folyón a hab. Hiszen azt sem tudta, merre úszik, hová viszi a víz. Csak annyit tudott, hogy minél messzebbre kell jutnia az ellenségtől. Igaz, Lo Rangnak már most sem lehet sok reménye rá, hogy utolérje őt. Körös-körül mindenütt füst és homály. Olykor szétválik a bozót, és vörös lángnyelvek villóznak feléje a partszéli ingoványon át. Ilyenkor vörösre változik a víz, mint a vér; máskor meg sötét és áthatolhatatlan, mint a tinta. Dung megborzongott, lassan meggém-

124

beredő lábát mintha megbénítaná a lidérc, hogy lerántsza magával egy örvény fenekére. Megpróbált gyorsabban aszni. Valahányszor valami fekete tárgy közeledett feléje, hideg futott végig a testén. Ki tudja, nem tanyáznak-e itt krokodilok? Ezek a ragadozó hullők a szárazföldön lustán és ügyetlenül mozognak, de a vízben jól és sebesen veszik a tempót. Amikor pedig ég az erdő, egymás hegyén-hátán nyüzsögnek a partmenti sekély vizekben, és lesik a zsákmányt. A tűz elől menekülő állatok megszomjaznak a hajszában, és a folyóhoz mennek inni, ilyenkor az ott heverésző „korhadt fák” pillanatok alatt megelevenednek, és hang nélkül elragadják őket. Dung nem is mert túl sokat mozogni, inkább hagyta, hogy az áradat magával sodorja.

Nem tudta, merre járhat most, de abban biztos volt, hogy jó távol az ellenségtől. Hirtelen az egyik kanyarban valami hosszúkás, fekete árnyat pillantott meg. Ott himbálózott a vízen. Dung nagyon megrémült, azt hitte, krokodilus. Óvatosan megközelítette, és megkönnyebbülten föllélegzett: csak egy kivágott banánfa volt, beleakadt egy sziklába, és a hullámok nem bírták továbbsodorni.

„Hátha Ninh járt erret”

Dung összeszedte minden erejét, és beúszott a folyóka-nyárba. Közvetlenül a part mellett banánlomb hajolt a víz fölé. Alatta a mélyben újabb kivágott fatörzseket látott, mintha egymásra rakta volna őket valaki. Egészen biztos, hogy itt egy vagy több ember kimászott a folyóból! Dung belekapaszkodott a banánlombba, és megpróbált partra kúszni. De nagyon gyöngye volt már, és minduntalan vissz-szazuhant. Mégsem adta föl a küzdelmet, nekigyürkőzött újra meg újra. Sokáig küszködött így, de végre sikerült: kint volt a parton. Futásnak eredt. Eljutott egy darabig, aztán megtorpant és a földre roskadt: a tüskés, szúrós bokrok, a lecsüngő liánok és a vattaszerű fűcsomók mindenfelől útját állták. Füle zúgott, fejét elöntötte a forráság, jártányi erő sem volt már a tagjaiban. Föl akart emelkedni,

125

de összecuklott a térde. Mintha kövekkel megrakott súlyos zsák nehezedne rá, hátrahanyatlott a före, keze-lába érzéketlenné vált. Akárha félálomban, hallotta a parancsnok hangját: „Soha nem halványulhat el bennetek a bátorság, az éberség és a magabiztosság szelleme. Soha. Értitek? Bármi következék is... És most, barátaim: sok szerencsét és sikeres visszatérést...”

Dung megpróbált ellenszegülni a mind jobban ránehezedő, láthatatlan súlynak, de még a fejét sem bírta mozdítani. Aztán hirtelen nagyon könnyűnek érezte magát, mintha egy titokzatos, puha fátyol emelné a magasba, és vinné, szellőlágy-röptű lebegéssel az erdSk felett... Anyját látta, ahogy feje a zöld fügével teli zsákra hanyatlik, szomorú tekintettel néz Dungra, miközben szemére lassan rátelepszik az üveges homály. És hallotta anyja búcsúszavait: „Menj el ezekkel a bácsikkal, akik mostantól a te bátyáid és nagybátyáid lesznek... Kisfiam, keresd meg az édesapádat...” Dung szeméből patakozott a könny... Ige% megint ott volt a fügefafa alatt, lassan letörölte a könnyeit, fölállt... De hirtelen minden elmosódott: a fügefafa árnyéka is meg anyja bánatos tekintete is tovatűnt a ködben...

– Mama! Mamát Édesanyám – sírt föl álmában Dung. Még néhányszor hívta anyját, és könnyes hívását magába nyelte a homályos, mély rengeteg.

126

TIZENEGYEDIK FEJEZET

AZ 5. RAKTÁRNÁL

15gy magas dombon várták, hogy megvirradjon. Vastag tör-JBBŰ, vénségesen-vén fa bontotta fölējük sűrű és széles lombkoronáját, amely akkora volt, hogy akár tíz kunyhó is elfért volna az árnyékában, öt-hatszáz méternyire tőlük végtelen nyugalommal hömpölygött a folyó, fekete hullámain meg-megcsillant a csillagos égbolt. Olykor átsuhant fölöttük a szél, és fölszította a túlsú parton kihunyini készülő lángokat. Ilyenkor fénybe borult a folyó felszíne, mint amikor pirkad a hajnal, és a fölizzó lángok néhány pillanatra bevilágították a dombot. Aztán minden visszasüllyedt a sötétségbe, mintha sohasem akarna vége szakadni a feneketlen éjszakának.

A fáradtság és a hideg miatt nem jött szemükre álom. Ninh a fa egyik légyökerének támaszkodott, amely széles volt, mint amikor valaki ölelésre tárja szét a karját.

– Én majd fönn maradok és őrködöm – mondta Ninh, is a folyóra tekintett –, ti csak aludjatok. Föl kell készülnünk arra, ami jön.

Nghia, amikor Ninh a fölkészületről beszélt, talpra ugrott

– Amióta csak ide érkeztünk, mindig arra készülődtünk, „ami jön”! Szerintem ezen változtatnunk kell, mégpedig sürgősen! Ne mi készülődjünk, hanem menjünk elébe a

dolgoknak!

– Hurrá! Azt ajánlom, hogy nevezzük ki Nghiát parancsnoknak – mondta Nam nővér, majd Nghia felé fordult. – Mindenesetre halkabban is beszélhetnél!

127

Többen nem tudták visszatartani a nevetésüket, vidáman kuncogtak.

– Komolyan mondtam! – szólt Nghla mérgesen. – Ti csak menjetek tovább holnap. Én itt maradok és elintézem őket. Erről a dombról egyetlen golyószóróval akár egy egész századot is megállíthatok!

– No persze – jegyezte meg valaki a fa mögül –, mert a2 ellenségnek csak vaktöltényei vannak... Sőt, a ronda repülőgépei is elfogytak már.

– Ha félsz az ellenségtől, mondd meg kertelés nélkül, de a gúnyos megjegyzéseidet tartsd meg magadnak!

Ninhnek kellett lecsillapítania őket.

– Neked is igazad van, meg neked is, kár a vitáért! Tényleg jó volna már most megtörni az erejüket, és akkor nyugodtabban vonulhatnánk tovább. Csakhogy a mi feladatunk az, hogy a fegyverraktárnál előzzük meg őket.

– Kilencen úgysem tudjuk elszállítani azt a rengeteg fegyvert – mondta vállat vonva Nghia.

Ninh nyugodt hangon folytatta:

– De kilencen hasznát vehetjük annak a rengeteg fegyvernek, ha harcra kerül a sor. Lehet, hogy még élelmet is találunk ott, és jó ideig kitarthatunk. Ha pedig az ellenség ejtőernyősöket vetne be, még arra is lesz időnk, hogy a fegyverek ne jussanak a kezükbe.

Mindenki hallgatott. Senki sem mondta ki, de valameny-nyien Dungra gondoltak. A csapatban csak Dung ismerte jól az utakat, csak ő tudta a fegyverek rejtekhelyét. De Dung fogoly. Az ellenség pedig őket hajszolja. És ki tudja, mit művelnek most Danggal?

Nam nővér hirtelen a homlokához kapott, a folyó felé tekintett és fölugrott.

– Mintha kiáltott volna valaki! Ügy rémlett, hogy az anyját hívja!

Feszülten figyelt. Mintha azt a hangot hallaná megint,

128

mint akkor régen... A konyhóban fuldokló, keserves gyermekzokogást...

Sokáig csöndesen állt. Különös, most miért nem hallani?... Csak a szél visított körülötte, a magasban susogtak a lombok, és surrogó kis állatok neszezték a bozótban.

Nghia szólalt meg először:

– Ejnye, Nam nővér! Fölébredtél, vagy még mindig alszol? Tényleg ébren vagy? Azt hittem, hogy álmodban beszélsz

– Mintha Dung hangját hallottam volna ...

– No, aludj csak szépen, nővérkém! Talán a szarvasborjú hívta anyját.

– Ha szarvasborjú, miért csak egyszer szólt?

– És ha ember, miért nem szólt másodszor is?

Nam nővért nagyon fölmérgesítette Nghia viselkedése, de nem vitatkozott vele tovább. Lefeküdt aludni, hogy elfelejtse az egészet. Hiába, csak ébren forgolódott, és” újra meg újra visszatért gondolataiba az a hang: „Mama! Mama! Édesanyám!” A harcokban nem egy bajtársát látta már meghalni. Tanúja volt utolsó perceiknek. Akinek az élete befejezett egész, mert teljesítette a kötelességét, az nem fél a haláltól. De ha anyjára gondol, ha anyjának szent és drága képe megjelenik búcsúzó tekintete előtt, könnyek szöknek a szemébe, és könnyes hangon hívogatja őket. Egy hős kiáltása aJialál kapujában és egy gyermek kiáltása a veszély pillanataiban, amikor megrohanja a félelem, ugyanaz a fuldokló, jajduló, keserves kiáltás, valahányszor anyja nevét mondja ki. Lehet, hogy Dung éppen most keresi a bajtársait... vagy lehet, hogy megsebesült, elhagyta az ereje, lehuzant valahová! Nam nővér szinte belefúrta tekintetét a sötét éjszakába, hogy megtalálja, bármi történt is vele, azt az embert, aki az

édesanyjáért kiáltott. Pirkadatkor, amikor mindenki talpon volt már, és készülődött az indulásra, Nam nővér nem, birta tovább, határozottan kijelentette:

129

– Visszafordulok és körülnézek. Várjatok egy kicsit!

– Ha elkap a tigris, akkor ugyan várhatunk – mondta Nghia, és ahogy Nam nővér elindult, puskával követte őt.

Dung hajnalig eszméletlenül feküdt a fűben. Arra tért magához, hogy fázik, a nyirkos köd átnedvesítette a testét. Kinyitotta a szemét, de semmit sem látott, csak egy madár rikoltott valahol, jelezve, hogy itt a hajnal.

Hűvös szél fúj, és különös átható virágillatot hozott magával a friss levegőben. Ahogy a nap első sugarai áttörtek a lombokon, és fölitták a fűszálakon csillogó harmat-cseppeket, ez az illat is föloldódott, és elvegyült a minden felől áradó illatokkal a növekvő fény melegében.

Dung összeszedve minden erejét, megpróbált fölkelni, de visszazuhant a földre. Feje még mindig magas láztól lüktetett, forgott körülötte a világ. Sokáig feküdt így. Aztán lassan-lassan fölédzte magában, ami előző nap történt: ahogy a folyó irányába úszott, megkapaszkodott egy lehajló faágban, kivergődött a partra, és ide került, erre a helyre. Dung nagy erőfeszítéssel oldalt fordult és felkönyökölt ...

A dzsungel hajnali nyugalmaiban minden hang tisztán és élesen kivehető volt: a fűben neszező rovaroké, az ágak közt ugráló rigóké.” Hirtelen különös zaj ütötte meg Dung fülét: a letört ágakon megrezzentek a levelek, emberi léptek közeledtek.

„Talán Ninh vagy valaki a bajtársak közül engem keres!” Dung agyán egy pillanatra átvillant a remény, de rögtön szerte is foszlott. „Honnét tudnák, hogy itt vagyok? Valószínűbb, hogy egy ellenséges katona, aki a nyomomra bukkant!” Dung keze lecsúszott a derekára. A pisztolya ott volt a helyén, a börtokban. Hirtelen roppant erő szállta meg. Fölugrott. Tegnap este hat golyót lőtt ki az adó-vevő készülékre. Eszerint még két töltő íj e maradt.

130

Egy fa mögé rejtőzött, ujját a pisztoly ravaszára helyezte és várt. Fejét azonnal arra fordította, ahonnan valami neszt hallott. A magas elefántfü megmozdult, és ide-oda hajladozott. Az ismeretlen egyenesen Dung felé tartott. Dung arra gondolt, hogy a következő pillanatban előront a bozótból egy véreb, vagy kibukkan egy katonasapka. Valaki félretolta a lehajló ágakat, Dung lövésre emelte pisztolyát, és akkor... akkor lehanyatlott a karja, és kiesett a kezéből a fegyver.

– Nam nővéri

Dung erejéből már csak erre az egyetlen kiáltásra futotta. Pattanásig megfeszült idegei felmondták a szolgálatot, és eszméletlenül zuhant Nam nővér karjába.

Ninh tulajdonképpen mindig számított rá, hogy Dung előbb vagy utóbb megszökik az ellenség fogságából, de nem ilyen körülmények közt gondolta a viszontlátást. Dung eszméletlen vojt. Magas láz gyötörte. A társai hozták a vállukon. Nam nővér napokig adta neki az injekciókat. Mindenki gondoskodott róla, ápolta. Így aztán néhány nap múlva már annyira helyrejutott, hogy a saját lábán követhette bajtársait.

– Szétlőttem az adó-vevőjüket!

Ezek voltak az első szavak, amelyeket a magához térése után kimondott. Bejelentését lelkes ünnepléssel fogadták. Dung azután sorra beszámolt mindenről, ami az elmúlt hetekben vele történt. Hogyan sebesült meg, hogyan szállították a falucska lakói a segélyhelyre. Elmondta, micsoda hajsza után fogták el. Amikor Kháról kezdett beszélni -találkozásukról az ellenséges parancsnokságon –, Ntah megmaradt fél kezével a homlokához kapott, mint aki előtt most világosodik meg minden.

– A „félszemű ember”! Tehát ő volt! öt emlegetted Vz-

131

álmodban, amikor sebesülten a katonai kórházban feküdtél!

– Igen, őt. Ha valaki nem tetszik neki, mindig hunyorít a bal szemével, és úgy néz rá, mintha mindjárt le akarná löni. Mindig utáltam ezt a szokását, még önkívületben is iszonyodtam tőle, ezért mondogattam annyiszor: „a félszemű ember... a félszemű ember...” Később a parancsnok elvtárs előtt nem emlékeztem rá, hiszen valójában nem félszemű...

És Dung tovább folytatta beszámolóját. Elmondta, hogyan lőtt rá Lung Gau az utcán, mert árulónak hitte. Ekkor a többiekből szinte egyszerre szakadt föl a sóhaj, és büntudatos arccal néztek össze.

Nghia lehajtotta a fejét. Hiszen ott, a sziklánál, amikor Dung átkiabált hozzájuk, ő is puskát fogott rá! Csak Ninh lélekjelenlétének köszönhető, hogy agyon nem lőtt egy ártatlan embert.

A társai némán ülték körül Dungal, hallgatták elbeszélésének utolsó részleteit.

– Hát bizony nem hittem, hogy valaha is találkozunk még. Nagy meglepetés volt nekem!

Annak ellenére, hogy Dung még mindig nem nyerte vissza teljesen az egészségét, átvette a vezetést, hogy minél hamarább az 5. raktárhoz érkezzenek.

– Az ellenség és Bien Hoa között minden összeköttetés megszakadt, de ez nem sokat változtat a dolgokon. Többen vannak, mint mi, és rengeteg a fegyverük. Számolnunk kell a túlerejűkkel. Ezenkívül náluk a térkép, és itt vannak a nyomunkban – mondta Ninh.

– Mi a terved? – kérdezte Dung.

– Szerintem amikor elérjük az 5. raktár helyét, két csoportra kellene oszlanunk. Én ott maradok, és néhány emberrel föltartóztatom őket. Te pedig a többiekkel előre-méóz!

132

– Inkább én maradok ott – mondta Dung. – Te vagy a parancsnok, nem szakadhatsz el a csoporttól.

– Mindenki tudja, mi a feladat: elfoglalni a fegyverraktárát, hogy az ellenség kezére ne jusson.

– Akkor is te vagy a parancsnok.

– Mint parancsnok döntöttem így. Csak te ismered az utat az 5. raktártól a fegyverraktárig. Én pedig ... – Ninh hátrasimította homlokába hulló haját. – Aggódsz értem? Ne félj, amíg ez a fél karom megvan, nem érnek a nyomotokba! Ej no, miért hajtod le a fejed? Dung! Hallod, Dung? Nézz a szemembe! A harcban nincs helye az érzékenyülésnek!

Társaik némán lépkedtek mögöttük, nem szóltak közbe. Tudták, hogy ha Ninh valamit elhatároz, annak úgy kell lennie. És amikor látták, hogy Dung lehajtja a fejét, azt is tudták már, hogy Ninh végleg döntött.

Dung is tudta. Hiszen jól emlékezett rá, mivel bocsátotta őket útjukra a parancsnok: „Történjék bármi, kerüljete bárhová, Ninh elvtárs szava – parancs!” De Dung nagyon szerette Ninht és féltette. Néhány emberrel föltartóztatja az ellenséget? Természetesen Ninh bátor, és fél karral is vállalkozik erre. De mi lesz azután? És ha nincs „azután”? Ha elesik, és a társai is elesnek?

Nghia Nguhoz fordult:

– Én Ninhnel maradok. Az első golyót pedig a félszemű fejébe röpítem, hogy hunyorítva se lássa többé a napvilágot – mondta halkan.

– Nem tudom, kiket választ Ninh. De én is vele maradok és visszahozom – felelte Ngu. Senki sem vette észre ezt a fojtott, rövid kis párbeszédet, de mindnyájukat hasonló gondolatok foglalkoztatták.

A tűző naptól kiszáradt a patak, és a szomszédos föld beszívta magába a növényekben keringő nedveket. Az őserdő útjait elszáradt falevelek borították, megnehezítve a dzsun-

133

gélben a tájékozódást, így a kis csapat is csak hosszas bolyongás után találta meg az 5.

raktár helyét.

Az egykori raktár maradványait fölverte a gaz, tüskés kórok meredeztek az égre. A nap lassan merült alá a nyugati hegyek mögött. Utolsó sugarai megvillantak a zörgő lombokon, aztán minden fény kihuny, a fáradt fűszálak borzongva hajoltak a földre, és néma megadással várták, hogy betakarja őket a homály. A hajdani konyha helyén törött tányér kandikált ki a fűből, mintha valaki azt lesne, mi ez a nyüzsgés, ki merészeli– megzavarni a romok nyugalalmát.

Ninhnek eszébe jutottak a régi napok. Megindultan gondolt arra az időre, amikor a Lo-ó-i tartalékegység katonáit kivezényelték a dzsungelba raktárt építeni. Több kilométerre az állomáshelyüktől, oda, ahol nincs más, csak a sűrű és beláthatatlan rengeteg. Fák, fák, fák mindenfelé. Itt építették föl az új raktárt, hogy rejtve legyen a bombázók elől. Az ellenség hírszerzői azt jelentették, hogy a Kam-bodzsa-Laosz-Vietnam-i határ közelében támadás készül, ezért felderítőgépeik nap nap után ott cirkáltak a dzsungel fölött. Az ellenállók éjszaka szállították a rizst a Da-Dung folyón, kirakodás után pedig bivalyos szekerek vitték tovább a parton, 40-50 kilométernyire az erdei utakon. És onnan még tíz kilométert cipelték a vállukon a katonák. A 40 kilós zsákokat kettéosztották, mindegyikükre 20-20 kiló jutott. Csak akkor gyújtottak fáklyát, ha nagyon sötét volt az éjszaka, máskor csak a holdfény világított nekik. Egyikük zseblámpánál szedte föl a kihullott rizsszemeket. Nappal bevették magukat a lombok közé, és úgy aludtak, mintha meghaltak volna. Ilyenkor néha a majmok lemásztak a fáról, és ellopták a rizsadagjukat, ők meg észre sem vették. Napszálltakor továbbindultak. Ha egy tisztáson vitt át az útjuk, vigyázniuk kellett, nehogy nyom maradjon utánuk. Ilyenkor elegyengették a fűszálakat, sőt néha még meg is Öntözték egy-egy közeli patak

134

vizével. Minden szem rizs sokaknak véres verítékébe került. Még a műszaki alakulatok is fegyvert fogtak, mint a többiek. Mindenki mindenkiért volt, és mindannyian egyek voltak az együtt vállalt áldozatban és a szeretetben. És a régiekből nagyon kevesen maradtak, mert sokan életüket áldozták...

Ninh Tan bácsira gondolt. Mindig itt üldögélt az öreg a konyhában, a tűzhely mellett, puskával a vállán, és a sötét erdőbe figyelt, nehogy az elefántok nekironsanak az új épületeknek. Éjszakánként elefántcsordák kóboroltak a környéken, ide csalta őket a kiszűrődő fény. Amikor a 7. zászlóalj parancsnoka eljött, hogy kölcsönkérjen három katonát, Tan bácsi is velük ment. És azóta senki sem hallott az öregről.

Ninh hirtelen fölriadt merengéséből. Dung közeledett hozzá, kezében kétszersülttel.

– Emlékszel még rá, mit meséltem neked ott az órálló-máson? – kérdezte Dungtól.

Dung bólintott.

– Nos – folytatta Ninh –, pontosan ezen a helyen üldögélt minden éjszaka Tan bácsi, és őrizte a lángot.

Dung arra fordította a tekintetét, amerre Ninh mutatott. A kiégett föld vörös volt és kemény, mint a tégl. Dung tört a kétszersültből, és közben sokáig, csöndesen álldogált. Úgy rémlett neki, mintha megint hallaná az öreg kocsis hangját... Az öreg ott hagyta kocsiját, lovát, otthagya a rozzant, régi kunyhót, fegyvert fogott, és harcolni ment. Közben arról álmodozott, hogy ha majd az egész ország fölszabadul, és beköszönt a jólét, ő visszatér a szülővárosába, megint fölül a bakra, és mindennap megrakja a szekerét érett, sárga grapefruittal... De hová lettek a hajdani tervek, mi maradt meg az álmaiból? És egyáltalán: mi maradt meg belőle?

Merengéséből Nam nővér kiáltása riasztotta föl:

– Bajtársak! Ide! Csontok! Emberi csontok!

135

Dung Nihnnel együtt odarohant a fához, ahol Nam nővér állt. És valóban: emberi csontok feküdtek a fa között, egy régen meghalt ember csontjai, puskája még mindig oda volt

támasztva a fának. Fekete szövetfoszlányok heverték a csontok között, talán az ihgének maradványai.

– A műszakiaknak volt ilyen puskájuk – mondta Ninh a rövid csövű francia puskát nézegetve. Nagyon régi fegyver lehetett, ahogy Ninh megfogta, a korhadt fa levált a csőről, és darabokra hullt. A parancsnok most két kézigránátot meg egy öngyújtót emelt ki a csontok közül.

– Itt az öngyújtón valami jelzés van – mondta.

Dung kikapta Ninh kezéből az öngyújtót, és nagy izgalommal vizsgálta. Erősen oxidálódott már, de a zöldes réteg alatt, az alkonyi félhomályban is jól kivehető volt a vésés: egy lófej! Tan bácsi mindig a ruháján fényesítette, és közben azt mondta a fiának: „Ez nem közönséges ló, hanem táltos! Ezen repült Tiet Nhon Quoy a tenger habjai közé, hogy kimentse Duong The Dánt... Most már az enyém!” Ó de szomorúan ismétlődik meg a hajdani legenda! Most is elő vágatott a táltos, de azért, hogy halott gazdáját mentse ki az idő porrétege alól.

– Ez az öngyújtó az édesapámé volt! – mondta elsápadva, aztán fölemelte arcát, és kitört belőle a görcsös zokogás.

Társai lehajtott fővel, némán álltak körül.

– Ez a halott nem Tan bácsi – mondta Ninh. Hangja nyugodt volt és magabiztos.

Dung arra gondolt, hogy Ninh most biztosan vigasztalni akarja. Ninh pedig, mintha csak ismerné a gondolatait, így folytatta:

– Ne hidd, hogy vigasznak szántam, vagy hogy hiú reményeket akarok ébreszteni benned. Még azt sem ígérem, hogy viszontlátod az édesapádat. Csak a gyáva ember kapaszkodik – üres illúziókba. Én csak azt mondom, hogy a három katona, akiket Hoa elvtárs kölcsönkért, itt volt, ezen a helyen. És ez a halott hármuk közül az egyik. De nem

136

Tan bácsi. Mert Tan bácsinak angol puskája volt, és soha nem hordott magával kézigránátot. Te is tudod, hogy nem tudott gránátot dobni. Lehet, hogy valaki elkérte vagy ellopta Tan bácsi öngyújtóját, és itt halt meg.

– Nagyon logikus magyarázat – mondta Nghia, és titkon Dungra pillantott, hogy lemérje a hatást.

Dung hosszan a csontokra meredt, aztán megszólalt:

– Hát akkor ... tessük el. így nem maradhat... És ... nos ... hát igen, lehet, hogy Ninhnek igaza van!

Pillanatok alatt megásták a sírt, és elvégezték azt a szomorú feladatot, ami már oly megszokott a fronton.

Ninh egy fa mellett állt. Amikor behantolták a sírt, azt mondta Dungnak:

– Kilencen vagyunk. Válassz ki magad mellé öt bajtársat, és induljatok a fegyverraktár felé. Én harmadmagammal itt maradok. Hárman elegen vagyunk a harchoz.

137

– Én maradok!

– Éti is!

– Én is!

Egymás után lendültek magasba a kezek. Csak Nam nővér állt csöndesen, és Ninh üres ingű jj ára szegezte a tekintetét.

– Ügy értsem, hogy senki sem akar tovább menni? -kérdzte meglepetten Ninh.

– Veled maradunk!

Ninh mérgesen rázta a fejét.

– Mind? Az egész csapat? Hogy lehet ez? Megszegnétek a parancsot? Ki látott ilyet?

Nem szegjük meg a parancsot – mondta Nghia –, csak veled együtt akarunk harcolni... és, ha úgy hozza a sors, meghalni is.

Ninht nagyon meghatotta ez a szeretet. Mégis igyekezett úrrá lenni az érzelmein, és komoly arccal így szólt:

– Az első és legfontosabb kötelességünk: végrehajtani, amit ránk bízta. Mindnyájan készek vagyunk az áldozatra. De mit gondoltok, barátaim: ha ezt az áldozatot végre is hajtjuk, vagyis mindnyájan meghalunk, és tudatosan, bátor harcban halunk meg, mi lesz a fegyverraktárral? Átengedjük az ellenségnek? Mert az világos, hogy itt és ott nem lehetünk egyszerre. Meg kell előzünk őket, de megelőzni csak akkor tudjuk őket, ha elvágjuk az útjukat; vagy legalábbis késleltetjük az előrenyomulásukat.

Dung fölemelte a kezét.

– Én megértettem és megyek! Válassz ki mellém még két-három bajtársat.

– Így is lehet. Nos, Nghia, Bay és Nam nővér! Készüljétek föl az indulásra! És semmi kifogás! Ez parancs!

Ninh szavai kemények voltak, mint az acél. Most már senki sem mert ellentmondani neki. Akik maradtak, fősorakoztak Ninh mellett. Dung,

138

Nghia, Bay és Nam nővér sorra kezét fogott mindegyikükkel:

– Visszontlátásra, a fegyverraktárnál!

– Sok szerencsét! – Ninh átadta Dungnak az iránytűt, aztán nem szólt többet.

Villámgyorsan zajlott le a búcsúzás, de Nam nővér úgy érezte, hogy ennek – a búcsúnak a pillanatai nehezebbek, mint máskor. Vannak kézfogások, amelyekben az is benne van: nem találkozunk soha többé!

Dung és három társa elindult. A kiszáradt patak mentén haladtak. Koromsötét volt. A csillagok halványan reszkető fényénél alig néhány lépésnyire láttak. Dung a patak kavicsos medrében ment. Ezeket a kavicsokat évszázadokon át koptatta simára a víz. Reggelig meg sem álltak.

Megvirradt.

Nem volt más körülöttük, csak a buján tenyésző, zöld növényzet meg az ijesztő, néma sziklák. Dung azt a fát kereste, amelyről annak idején levágott néhány ágat, remélve, hogy erről bármikor ráismer. De a dzsungel is olyan, mint a tenger, nem pedig mint a síkság, amely behódol az ember erejének. Múlnak a hónapok, múlnak az évek, és a dzsungel tovább burjánzik, növekszik, begyógyítja az emberek okozta sebeket.

A Ninhtől kapott iránytűnek nem sok hasznát vették. Dung hozzászólt már, hogy a nap meg a csillagok járása szerint tájékozódják. Nem tudni, merre állt az a megjelölt nyárfa, jóllehet koronáját lenyeste a villám, és így messziről is könnyen rá lehetne ismerni. Ha pedig a villámsújtott nyárfát megtalálná, akkor rábukkanna a fegyvertárhoz vivő útra is. D*ung és Nghia egymás után kúsztak föl egy magas pálmafára, és kelet felé kémleltek. De csak a fák zöld lombkoronái hullámoztak előttük a kora reggeli napsütésben.

– Hol van Nam nővér? – kiáltott föl hirtelen Nghia.

– Hahó! Nam nővér! Nam nővér!

139

– Hová tűnt? Nemrég még itt jött mögöttem!

– Nam nővér!... Nam nővér!...

Bay és Dung újra meg újra kiáltották a nevét, és feszülten figyelték a messzeséget. De nem jött válasz, és senkit sem láttak.

Nghia némán csípőre tette a kezét.

– Na, mi van? Te meg miért állsz ott ilyen furcsán, és ,miért hallgatsz? – kérdezte Bay meglepetten.

– Minek kiabáljak? A tigris már rég elvitte őt!

– Te csak rosszat tudsz mondani!

– Rosszat, én? Olyan fegyelmetlen, hogy ha visszatérünk, alaposan megmondom a

véleményem róla!

– Micsoda furákat beszélsz!

– Reggel óta mindig lemaradt. Már ráfogtam, hogy visz-sza akar szökni. Jelentem kellett volna nektek. De arra gondoltam: más nők ötödmagukkal sem merészkednének át ezen az erdőn. Ezért megpróbáltam ráijeszteni: „Errefelé csak úgy nyüzsögnek a tigrisek! Meg ne szökj!” ő meg azt felelte: „Mibe fogadsz velem, hogy bátrabb vagyok mindnyájatoknál?” Azt hittem, csak úgy mondja, hogy nem fél semmitől, de ki hitte volna, hogy ...?

Bay egy darabon visszament. Egyszerre csak az egyik fa törzsén egy cédulára bukkant. Ez volt ráírva:

Visszamentem a többiekhez, hogy együtt tartsuk föl az ellenséget az 5. raktárnál. Teljes felelősséget vállalók a fegyelemsértésért!

A csapat egyetlen ápolónője úgy érezte, hogy ott nagyobb hasznát veszik majd, ezért visszaszökött.

– Nyilvánvaló fegyelemsértés! Nem tehetünk semmit. Utána menni már nincs időnk – mondta Dung. De magában ezt gondolta: „Bátor lány! Túltesz mindannyiunkon!”

Így hát most jnár csak hárman meneteltek tovább. Nghia előreszaladt, és fölfelé mutatva így szólt:

– Az előbb egy csapat rigót láttam erre szállni. Ezek a
140

madarak általában a legmagasabb ágakat kedvelik. Gyertek, menjünk arrafelé!

Dung és Bay Nghia után ment. Nádas vidékre értek. Dél felé járt, amikor Nghia örömeiben tapsolva fölkiáltott:

– Mit mondtam! Ugye, hogy igazam volt?!

Kopár domb emelkedett előttük, a dombtetején pedig ott állt, mint valami útjelző pózna, a megjelölt nyárfa. Villámsújtott koronája körül csapatostul keringtek, füttyörésztek a tűző napsugarakban a feketerigók.

Pontosan ez volt az a hely, ahol annak idején Dung és Hoa járt. Ettől a fától néztek le a völgybe.

Mint valami sűrű szóttas, burjánzott odalent a magas fű meg az ágbogas, tüskés növényzet, és nem lehetet észrevenni, hol a régi kis patak.

– Haladjunk a kékmuharfű nyomában – mondta Nghia, egy íüszalat Yíhüзва. (A ”kekmuhariü mindig a vízparton nőtt.)

– Ki kéne vágni ezt a nyárfát – mondta Bay, – Ha eltűnne a dombról a nyárfa, az ellenség nem tud^a tájékozódni.

Baynak igaza volt. Csakhogy a nyárfa törzsét két ember is alig érte körül. Nekik pedig csak dzsungelkésük volt. Azzal két hétig sem vágnák ki!

– Javaslat elvetve, vagy legalábbis elnapolva! ” mondta Nghia. – Sietnünk kell!

Így hát elindultak a kékmuharfű nyomábaí – Jókora utat megtettek már, amikor Bay fölkiáltott:

– Annyi itt a kékmuharfű, mint csillag az égéí* Erre is, meg arra is ... így sose találunk oda!

Nghia töprengve megállt. Dung hirtelen lehajolt, fölszedett egy fekete kavicsot, és sebesen kezdte vele a ruháját dörgölni. A szöveten olajos folt keletkezett. D^ng megszagolta. Olajszaga volt!

– Itt folyt a patak! Menjünk a fekete kavicsok után!

141

Körülkémleltek a fű között, a nyomokat keresték. Bay időnként fölkiáltott:

– Itt van! Itt van!

Nghia és Dung meg utána ment.

– Mintha aranyat keresnénk!

Hangosan beszélgettek, jókat nevettek. Közeledtek a fegyverraktárhoz. Itt kell lennie valahol a három nyárfának is. „Egy-egy nyárfa vagy tíz méter magas V – jutott eszébe menet közben Dungnak.

– Ejnye, de furcsa!

Dung többször is megdörzsölte a szemét. Ez az első alkalom, hogy Dung nem hitt a szemének. A föld egészen kopár volt, kiszívta a nap, csak a szöcskék ugráltak föl riadtan a lépteik elől.

De a nyárfák – sehol! Pedig ha a szél döntötte ki őket, akkor is itt korhadnának valahol. Mindhárman sokáig keresték, de hiába, a nyárfáknak nyomuk veszett! Dung hirtelen fölfigyelt; mintha egerek rágcsálnának. A hang felé fordult. Egy nyárfa tenyéryi zöld hajtása kandikált ki a földből. Tövében pocokfészek.

Dung odaszaladt, letérdelt, előkapta dzsungelkését és sebesen ásni kezdett. A töből kivágott nyárfa helyét csapatostul lepték el a pockok. Hogy fészket építsenek, föltúrták a földet, és betemették vele a nyárfa gyökerét. Így a nyárfa nem pusztult el, hanem újra kihajtott, A másik kettőt viszont az eső, a nap, a homok meg a szél már eltüntette a föld színéről. Dung sokáig ásott még, körülásta az egykori háromszöget, de sem a rohamsisakot, sem a kőrakást nem találta.

„Az ellenség mindent elkövet, hogy a fegyverek nyomára bukkanjon. Az viszont biztos, hogy itt még nem jártak. Lehet, hogy az a három katona még a halála előtt minden nyomot eltüntetett, ami a fegyverraktárhoz vezet?”

Dung sokáig töprengett, de nem tudott megoldásra jutni. A megmaradt nyárfácska mellett állt, onnan fürkészte a

142

környéket. Dombok, dombok, dombok mindenfelé. Vajon melyik dombon lehet? Legalább egy kiadós eső lett volna, akkor Dung behunyt szemmel is odatalálna a fegyverek rejtekhelyéhez. Még egyszer pontosan átgondolt mindent: „A szemközti lejtőről eredt a patak, és egyenes vonalban folydogált lefelé. A patak egy géppisztolyokkal zsúfolt bunkeron folyt keresztül, a géppisztolyokat egyenként olajos vászonba göngyölték. Az olaj fönt lebegett a víz színén ...” Dung szólt társainak, hogy induljanak egyenesen előre, a szemközti domb felé. A domboldal tele volt lapos, fekete kavicssal. Ritkásan nőtt a fű, így nem tüntette el a patak kiszáradt medrét; hamarosan meg is találták.

Nem volt könnyű fölkapaszkodni a sziklás, meredek lejtőn, de végre sikerült. Ott álltak a barlang régi bejáratánál. Dung néhány lépést tett befelé, majd hirtelen görcsösen markolta meg az egyik kiugró sziklát. Tompán fölkiáltott:

– Elvitték a fegyvereket!

A barlang befelé öt vagy hét mély üregből állt, de most minden kongott az ürességtől. Csak a denevérek csapongtak ide-oda, és megriadvajvisítóztak, miközben szemük vörösen villogott az elemlámpa fényében, mint megannyi vörös rubin. Ez volt hát az a pillanat, amiről Dung annyit álmodott? Hová tűntek a színes látomások, éjszakai merengéseinek képei? Dung csalódottan meredt maga elé. Keserű ébredés volt.

Hirtelen heves lövöldözés hallatszott a hegyek felől. Egyik sorozat követte a másikat. Dung megfordult, és a távolba tekintett, az 5. raktár felé. A sűrűsödő alkonyi ködben a lilás horizonton piros pontok röppentek, és fröccsöntek szét, mint a vér.

143

TIZENKETTEDIK FEJEZET

A BARLANG

Miközben Dung reményvesztetten kutatta át a barlangot, Nghia és Bay a barlang bejáratánál állt. Mindketten puskájukra támaszkodtak, és feszülten figyelték a távoli lövöldözést.

– Visszafordulhatnánk – mondta Nghia.

– Vissza bizony! Ha meggondolom, hogy hat férfi meg egy lány áll szemben legalább háromszoros túlerővel! Mi-pedig lődörgünk az üres barlang előtt, és lopjuk a drága időt!

– Akkor mért nem megyünk? Mi tart vissza?

– Nem lehet. Csak Dung engedheti meg. Igaz, hogy ő a legfiatalabb, de itt most ő a parancsnok – felelte Bay. Hangjába fojtott keserűség vegyült.

– De odaát lövöldöznek, és mintha minden golyó engem találna! Nem bírom tovább!

Elindultak, más-más irányba. Kisvártatva Nghia hangja harsant a patak felől:

– Bajtársak! Ide, ide! Gyorsan!

A zseblámpa világánál először Bay ereszkedett le a macskaköves sziklákra.

Nghia egy fekete tölténytárat tartott a kezében. Jelzése: néhány japán betű. Még érződött rajta az emberi kéz melege.

– Itt találtam a patakban. Egészen biztos, hogy nem vagyunk egyedül – jelentette ki Nghia határozottan.

– Ha már el nem mentek. Kirabolták a fegyvertárat, és elmentek.

144

– Nem. Én azt hiszem, ez a mieinké.

Épp akkor érkezett oda Dung is. Hallotta Nghia utolsó szavait, és nagyon fölélénkült.

– Menjünk, nézzünk körül a patak mentén!

Zseblámpájukkal világítva az utat, elindultak. Alig tettek meg egy darabot, halomnyi emberi csontra bukkantak, a koponyák közt berögződött kapák is heverték.

– De furcsa! Kik lehetnek? És hogy halhattak meg egyszerre ilyen sokan?

Dung az egyik koponyát vizsgálta.

– Nagyon régen történhetett. Szerintem ezeket az embereket a japánok kényszerítették ide, fegyvert szállítani. Amikor annak idején Hoával együtt fölfedeztük ezt a fegyvertárat, nagyon siettünk, és nem volt időnk jobban körülnézni. A patak is éppen áradt, így senki sem mehetett végig a medrén.

Mindhárman elindultak tovább. A patak medre fölfelé hala,dt. Hirtelen egy kerek lyukra bukkantak, akkora volt, mint egy biciklikerek. Egymás után bújtak át rajta. Föltekintettek, és a csillagokat látták a fejük fölött. Mind később kiderült, ez a lyuk is a barlangra nyílt.

Bementek hát a barlangba, rőzsét gyűjtöttek, és tüzet raktak. Amikor a denevérek megpillantották a lobogó lángokat, éles visítózással menekültek ki a barlangból a sötét erdőbe.

Nghia puskával a kezében a barlang előtt őrködött. Az 5. raktár felől most sem szűnt a lövöldözés. Nghia eleinte azt figyelte, de aztán hirtelen úgy érezte, hogy valaki nézi. Mintha egy tekintet szegeződne a tarkójára. Megfordult. Balról, ahová a csillagok halványkék sugara behatolt, fe? kete emberi árnyék tűnt föl egy pillanatra. Villámgyors volt a mozgása, mint egy csimpánzé. Átfutott és eltűnt. Utána semmi se moccant. A fák törzsére magasan föl kúszó vastag tőzegmoha elnyelte léptei neszt, mintha nem is szaladt, hanem a föld födött lebegett volna.

145

– Állj! Ki vagy?! – kiáltott rá Nghia.

Dung és Bay azonnal kirohantak a barlangból, és zseblámpájukkal körbevilágították a környéket. Végül is Bay azt mondta:

– Biztosan nagyon megijedtél valamitől, és rémületedben a magad árnyékát tolvajnak nézted.

– Nem, nem, a saját szememmel láttam!

Perceken át nem történt semmi. Már éppen vissza akartak menni a barlangba, amikor a magasból hirtelen egy szikla zuhant egyenesen a bejárat elé. Nghia tüstént a levegőbe lőtt. – Áll! Ki az? – kiáltotta megint. De csak a saját hangja verődött vissza a környező sziklákról, és beléveszett az erdő csöndjébe.

– Hallod-e, Dung, ez nagyon furcsa! Ha a mieink vannak itt a közelben, miért nem jönnek ide hozzánk, vagy miért nem válaszolnak?

Nghia hangja remegett, és Dung megkérdezte tőle:

– Félsz a szellemektől?

– Ugyan – felelte Nghia –, nincsenek szellemek, miért félnék! De itt valami nem tetszik nekem, és nem tudom, mire gondoljak.

Dung és Bay bement a barlangba, elővette a kétszersültjét, és rágcsálni kezdte. Csak Nghia maradt odakint. Most úgy érezte, hogy alaptalan volt a félelme. Leengedte a fegyverét, és egy sziklára telepedett. A távolban megszűnt a lövöldözés. Vajon mi történhetett Ninhhel meg a többiekkel? Nghia megpróbálta elhessegetni magától a képzeletébe tolakodó szörnyű látomásokat, amelyeket a hirtelen beállt csönd kavart föl benne. És akkor valami furcsa nesz ütötte meg a fülét. Közvetlenül mellette egy ember könnyű lélegzete hallatszott. Először azt gondolta, hogy Bay jött ki, átvenni tőle az őrseget. Ezért továbbra is nyugodtan a helyén maradt. De hirtelen egy óriási, súlyos kéz nehezedett a vállára. Nghia úgy érezte, hogy ez a reá nehezedő kéz nagyon kemény, és nagyon érdes, olyan, mint a fa kér-

146

ge. Villámgyorsan hátrafordult. És majdnem elejtette a fegyverét attól, amit látott. Gubancos szakállú, torzonborz arc meredt rá. Nghia-ra szegeződő tekintetében meglepetés és gyermeki szelídség tükröződött, de ugyanakkor szomorúság és félelem is rejtőzött benne.

– Bajtársak, engem kerestek? ... Igazán?

Nghia egyetlen értelmes szót sem tudott kiejteni. A váratlan öröm és meghiúsultság szinte megbénította a nyelvét.

– Én ... a műszaki raj parancsnoka vagyok ... Az idegen hangja csöndes volt és fáradt.

Nghia csak most szedte össze annyira magát, hogy fölkiáltson: Istenem! Istenem! – Aztán megint elhallgatott, megfogta az öreg kérges, nagy kezét, és bevezette őt a barlangba.

A lobogó lángok imbolygó, halvány vörös fénybe vonták a magas, jól megtermett „erdei ember” alakját. Kezében tartva angol puskáját, megállt a barlang közepén, és meglepetten nézett körül.

Tan bácsi volt!

Csupasz mellkasát bronzsínüre cserzette a perzselő nap. Mellét, karját, hátát dús szőrzet borította. Ahogy lélegzett, ráncos bőre alól élesen kiütköztek a csontok. Rövidnadrágot viselt, amely eléggé elnyűtt volt már, mert egy kiszolgált rizses-zsákból alakította át. Csak a derekán levő fekete szíjról és kezében szorongatott puskájáról lehetett fölismerni, hogy ember. Mozdulatlanul meredt a tűzre, pilláit lehunyta, ajka szóra nyílt, miközben két könnycsepp csordult ki a szeméből, és lassan végiggördült fonnyadt, barázdált arcán:

– Nguyen Van Tán vagyok!

Amikor Tan bácsi belépett, Dung még nem ismerte föl, csak az tűnt föl neki, hogy az öreg szeme hasonlít az édesapja szeméhez. De az imént hallott szavakra szive hevesebben kezdett dobogni. Aztán, be sem várva a mondat végét, fölugrott, és odarohant Tan bácsihoz.

147

– Én meg Dung vagyok, a te fiad! Ó, mennyit gondoltam rád! Hányszor rettegtem attól, hogy az én apám talán már... !

Tan bácsi hirtelen enyhe szorítást érzett a mellkasában: Kissé megtántorodott, és a barlang falának kellett támaszkodnia, hogy le ne roskadjon. Két nagy tenyerével fölemelte fia állát, sokáig nem mozdult, csak hosszan fürkészte gyermeke arcát.

Bay és Nghia némán álldogált, egyikük sem tudta, mihez kezdjen, úgy megzavarta őket a soha nem képzelt, váratlan esemény.

Tan bácsi is csak lassan szedte össze magát, és most értette meg igazán, hogy ez a találkozás nem álom. Kérges ujjaival reszketve simogatta fiának haját, mint valamikor régen,

amikor az még kisgyermek volt. De azok a gyöngéd, kedves szavak, amelyeket oly sokszor mondogatott, valahányszor a fiára gondolt, most nem jutottak az eszébe. Egyetlen hang sem jött ki a torkán a hirtelen meghatottságtól. Már remélni sem merte, hogy viszontlátja a fiát, és most itt áll előtte. Az ő felnőtt, nagy fia! Mennyire megváltozott, hogy megemberesedett! Nézte, csak nézte gyermeke arcát, és végül csak ennyit tudott mondani:

– Dung ... fiacskám... Meg sem ismertelek ...

Aztán lassan odavezette egy sziklapadhoz, és maga mellé ültette. Elmosolyodott. Olyan volt ez a mosoly, mint egy gyermeké, de éppúgy azt is gondolhatta bárki, hogy mindjárt sírva fakad.

– És most... mesélj, fiam ... És ti is, barátaim ... beszéljetelek ... Olyan régen hallottam már emberi hangokat!

– Magad vagy itt, apám?

– Nem. Trung bácsi is itt van ...

– Hol? Hol van Trung bácsi? – kérdezte Nghia és Bay, szinte egyszerre.

Tan bácsi, mintha nem is hallaná a kérdést, átható tekintettel fia karórájára meredt.

148

– Nagyon régen nem láttam már órát... Mutasd! Hadd hallgassam!

Tan bácsi hevesen megragadta Dung csuklóját, a füléhez vonta, és figyelte az óra ketyegését. Milyen szép! Milyen szép! Mintha valami kisgyermek volna benne! Ez a kisgyermek csípőre tett kézzel, terpeszállásban ide-oda ugrál, és ugyanarra a ritmusra ide-oda mozgatja a fejét. Sőt, pajkosan ránevet! Tan bácsi egészen biztosan tudta, hogy már nagyon régen ismeri ezt a kisgyermeket, de az olyan villámgyorsan ugrált erre-arra, hogy az öreg nem tudta megmondani, ki lehet. Nagyon sóhajtott, és akkor az órában levő kisgyermek egy szempillantás alatt eltűnt.

Tan bácsi fölemelte a fejét.

Nghia újból megkérdezte:

– Azt mondta az előbb, hogy Trung bácsi is itt van. De hol?

Tan bácsi még mindig hallotta fülében az óraketyegést: tik-tak, tik-tak... Olyan a ritmusa, mint ahogy a szív dobog ... vagy ahogy lüktet az idő .«. Tik-tak, tik-tak... Aztán megszólalt Tan bácsi, nagyon lassan és nagyon nyugodt hangon, de akik hallgatták, úgy érezték, hogy elszorul tőle a szívük:

– Trung bácsi meghalt... Már több, mint két esztendeje... Minden nap fölment a hegyekbe, és hosszan fürkészte a látóhatárt. Biztos volt benne, hogy a régi bajtársaink egyszer majd megkeresnek minket... A másik erdőben van a sirja.

És Tan bácsi mesélni kezdett. Hangja olykor el-elcsuk-lott a meghatottságtól:

– Amikor ide jöttünk, hárman voltunk: Trung, Hoa meg én. Hoa elvtárs azt mondta, őrizzük a fegyvertárat, ő majd egy hét múlva visszajön. Nagyon sokáig vártunk rá. Nem hoztunk magunkkal élelmet, sem rizst, sem Sót... Már arra sem emlékeztünk pontosan, mióta várunk. A japánok

149

fegyvertárában találtunk egy halom konzervet, azokat fölbontottuk, és lassan meg is ettük. Hoa akkor pánikba esett. Azt mondta, hagyjuk itt a fegyvertárat, mert ha maradunk, a biztos éhhalál vár ránk. Én meg Trung nem hallgattunk rá. Erre azzal állt elő, hogy menjen vele Trung, és keressék meg a társaikat. De Trung visszautasította. Aztán egy szép napon Hoa eltűnt. Azt hittük, szétépték a tigrisek. Átkutattuk érte az egész környéket. Fél- napon át kerestük, de nyomaveszített. A barlangban vettük észre, hogy nincs meg az öngyújtóm. Akkor egyszerre mindent megértettünk: Hoa ellopta az öngyújtómat, és kerekét oldott!

– Gyáva alak, nem jutott messzire! – kiáltott föl Nghia. – Ott pusztult az 5. raktárnál... És mi még eltemettük!

– Ismerted? – kérdezte Tan bácsi, Nghia felé fordulva. Nghia nem válaszolt, Dung

elővette az öngyújtót, és odaadta apjának:

– Az öngyújtód, apám ... Visszaszereztem.

Tan bácsi fölcskillanó szemmel vette kezébe az öngyújtóját, forgatta, hozzádörgölte a nadrágjához, aztán az övébe dugta. Mintha attól tartana, hogy még mindig rajta van Hoa keze nyoma, és ha hozzáér, bepiszkolja vele a bőrét. Kisvártatva tovább folytatta a történetet:

– Szerencsénk volt, mert a hamu alatt még maradt egy kis parázs. Fölszítottuk a tüzet, és az a mai napig is ég. Trung bácsi meg én úgy őriztük ezt a tüzet, mint az életünket és a hitünket. Védett helyet kerestünk, és olyan ágakat gyűjtöttünk össze, amelyeknek az égése során nem keletkezik sok füst. Az ellenség repülőgépei sokat röpködtek errefelé, különösen az elmúlt években, az esős évszak idején. Ha észreveszik a füstöt, azt is megtudják, hogy itt vagyunk. Arra is gyanakodtunk, hogy Hoa megadta magát, és elárulta az ellenségnek a fegyverraktárt...

Dung arcán halvány mosoly futott keresztül, és közbevágott:

150

– Ha el nem pusztul útközben, biztosan meg is teszi. De van még egy másik, Hctánál veszedelmesebb fickó...

Dung majdnem hozzákezdett, hogy részletesen mindent elmondjon apjának Kháról, de látta, hogy Tan bácsi még nem fejezte be a történetét. Ezért nem akarta félbeszakítani, hanem csöndben hallgatta tovább.

Tan bácsi hosszan, merengve nézte a tűz lángjait, mintha onnan próbálná fölidézni a barlangban töltött hónapok emlékeit. Halkan megköszöri a torkát, majd szomorú hangon így folytatta:

– Elhatároztuk Trunggal, hogy kivágjuk a három nyárfát, nehogy az ellenség gépei onnan tájékozódjanak. Mi már jól ismertük azt a helyet, még Hoa elvtárs megmutatta nekünk.

Amikor a tartalék élelmünk is kifogyott, vadászattal szereztünk magunknak húst. De egyre romlott a látásunk. Talán azért, mert hiányzott a só. Elégettük a tüskés disznó-paréjt meg a peremizsfüvet, és ezt a hamut használtuk só helyett... Vannak helyzetek, amikor szinte emberfeletti küzdelmet kell vívni a természettel, hogy életben maradjunk. De létezik még egy másik fajta küzdelem is, ami legalább ilyen nehéz: legyőzni lelkünk szomorúságát, ha barátainktól, szeretteinktől el kell szakadnunk ... Amikor Trung bácsit elvitte a malária, egyedül maradtam. Akkor megtanultam, hogy az életünk legsúlyosabb megpróbáltatásainál is keservesebb dolog a magány. Olykor megkísértett a gondolat, hogy hátat fordítok ennek az egésznek, és felkutatom az alakulatomat. De vágjak neki a vakvilágnak, sorsára hagyjam a fegyverraktárt, az erdei rablók szabad prédájául? Hogy kifosszák, széthordjanak mindent? És honnét tudhattam volna, merre van az alakulatom? Mielőtt Hoa megszökött, Trung megpróbált segítséget hozni az 5. raktártól. De a raktár üres volt, áttelepítették. Ha én akkor, Trung halála után, itt hagyok mindent, a bajtársaim meg közben ide jönnek, hogy elszállítsák a fegyvereket,

151

fordulhattam volna vissza, ha találkozni akarok velük.– És ha útközben ott pusztulok valahol az erdőben, ők meg itt keresnek, nem tartanak-e joggal katonaszökevénynek? A katonaszökevény meg az áruló csak formailag különbözik egymástól, de valójában ikertestvérek: ez is, az is eladja a hazáját!

A barlang közepén magasra csaptak a lángok. Tan bácsi árnyéka a sziklákra vetődött: mintha egy sok ezer évvel ezelőtt élt ember kuporogna ott, és megpróbálná maga elé idézni, hogy milyen volt, amikor az ősei fölfedezték a tüzet. De most ez a négy ember nem azon merengett a tűznél, mi minden történt, amióta az első szikra lánggra lobbant: hogy az ember nem eszik már nyers húst, nem jár meztelenül, és büszke arra, hogy uralkodik minden más élőlény felett. Nem. Öbennük egészen másfajta, maradandóbb tűz lobogott. Ez a tűz a bizalom tüze, és csak olyanok szívében lobban lánggra,,akik az igazságért küzdenek.

– Hittem abban, hogy nem halok meg addig, amíg viszont nem látom a bajtársaimat – folytatta Tan bácsi. – A várakozás hónapjai alatt mindig tartanom kellett az ellenség támadásától. Ezért máshová vittem a fegyvereket. Bizony nem volt könnyű munka. Egyenként cipeltem át mindent, a puskákat, a löszert, napról napra, szívósan és kitartóan, mint az eleségüket gyűjtögető, bolyt építő hangyák. Közben vissza-visszatértem ide, megnézni, nem jönnek-e értem a bajtársaim. Ma délután lövöldözést hallottam. Rég nem hallottam már ilyesmit; Távoli, furcsa fegyverzaj volt. Gyanakodni kezdtem: hátha az ellenség! Előkészítettem az aknákat, hogy ha nem tudnám megvédeni a fegyvertárat, felrobbantom, de nem engedem át az ellenségnek. Amikor megpillantottalak benneteket, nem tudtam, kik vagytok. Elrejtöztem odafönt, jó magasan, amíg meg nem bizonyosodtam róla, hogy hozzánk tartoztok. Akkor lejöttem...

– Pontosan úgy van, ahogy a bácsi gondolta – mondta

152

Nghia –, az ellenség úton van a regyvertárhoz. Néhány bajtársunk az egykori 5. raktárnál megpróbálja föltartóztatni őket. A parancsnokunk is ott maradt velük.

– Ki a parancsnokotok?

– Ninh elvtárs.

– Ninh? Az én volt parancsnokom! – Tan bácsi izgatottan föl pattant. – Mekkora az ellenség ereje?

– Emberben egy szakasz, de a legmodernebb fegyverekkel fölszerelve – mondta Dung, és Tan bácsi után ő is föl állt. – Az 5. raktárnál nagyon nehéz lesz föltartóztatni őket. Ha pedig holnap délig nem sikerül, délután már itt lesznek!

Tan bácsi gondolkozott, köhintett egyet, majd összefonta a kezét, és így szólt:

– A raktár tele van fegyverrel, mind épek és használhatók. Aknák is vannak. És rengeteg kézigránát. Gyertek velem. Ide hordjuk egy részét. Erről a magaslatról akár egy századdal is elbánhatunk!

A sok évi távollét után az apa kézen fogta felnőtt fiát, és gyöngéden, szeretettel azt mondta:

– Mi pedig, Dung fiam, menjünk előre!

153

TIZENHARMADIK FEJEZET

A DÖNTŐ ÜTKÖZET

Miután Dung megsemmisítette az adó-vevő készüléket, aztán egy kis létszámú rajt nem sikerült felszámolni, majd az a taktika sem vezetett eredményre, hogy mozgósítsák a bombázókat, és fölperzseljék az egész mezőt, Lo Rang úgy tombolt, mint egy örült: állandóan üvöltözött, és bele nem fáradva, minden szánalom nélkül ütötte, verte, rugdalta a katonáit.

Hogy került éles töltény a pisztolyba, holott amikor 6 azt Dungalnak adta, csak vaktöltény volt beimé? Hogy lehet, hogy Dung tönkretette az adó-vevő készüléket, ha senki sem cserélte ki a töltényeit?

Kérdés kérdés után gyötörte Lo Rang agyát, de egyikre sem kapott választ. A híradós katona halott, az adó-vevővel együtt belezuhant a folyóba, és elsodorta a víz. Magával vitte a titkot a halálba. Lo Rang úgy érezte, hogy senkiben sem bízhat, és egyre-másra fogta gyanúba az embereit. Csak nem kezd máris fölbomlani a fegyelem? Ránézett egy katonára, és tüstént befészkelte magát gondolataiba a gyanakvás: ez volt, ez játszott Össze Dungal És jött a másik katona... a harmadik... a hatodik... a tizedik ... az egész szakasz, és benne mindig-mindig ugyanaz a kétség, ugyanaz a vád: ez volt, ez volt, ez volt! A gyanú – mint a sósav, mint a lúg – egyre mélyebben marta, roncsolta a fejét, amelyről esztendők óta, mindenütt és mindenkinek hencegve azt kiabálta: „Az én fejem kemény, mint.áz acéM”

Kha viszont még a gazdájánál is hírhedtebbé vált a ka-

154

tonák között. Úgy viselkedett, mint a megsebzett véreb: nem tudta elkapni a koncot, és dühében mindenkibe belemart. Kha régtől fogva ismerte Dungot. Tudta, mennyire híven kitart az ellenállás mellett; tudta, milyen bátor a harcban. És azt is tudta, hogy Dungot sem pénzzel, sem erőszakkal nem lehet rákényszeríteni semmire. Miért kellett őt az élre állítani? Csak visszafogta a különleges csoportot. Miért volt Lo Rang annyira ostoba, hogy még pisztolyt is nyomott a kezébe? Bezzeg ha Kha lett volna a parancsnok! Úgy lepuffantja azt a fickót, hogy már régen alulról szagolná az ibolyát! És nem volt meg a kedvező alkalom? Például, amikor ott a Xoai-Coc folyónál megtalálta a Viet-Minh térképét! Megmondta Lo Rangnak is, hogy röptsen golyót a fejébe! És mi volt a válasz? „Szükségem van rá!” Lo Kongnak „szüksége volt rá”, hogy az a tigris-fajzat tönkretégye az adó-vevőt, és megszakadjon minden kapcsolat a központtal. Ó, hogy az a ...!

Minél inkább töprengett Kha ezeken a dolgokon, annál dühösebb lett a parancsnokára! „Jó, jó, engem ugyan nem érdekel, ha a Viet-Minhek elevenen fálnak is föl benneteket! Nekem a legfontosabb a raktár! Biztosan tele van még arannyal... És az a rengeteg arany mind az enyém lesz!” Ha annak a fickónak sikerül megtalálnia a társait, és előbb jutnak el a fegyverraktárhoz, elpárolog az arany, elpárolog a kitüntetés, szétpukkan, mint a szappanbuborék!

Kha is a katonáin töltötte ki minden dühét. Egyiküket agyon is lőtte, amikor az a gumicsónakból a vízbe ejtette az evezőt.

Az adó-vevő lent van valahol a folyó fenekén, nem kérhetnek erősítést, ezért a különleges csoport katonáin is egyre jobban eluralkodott a pánikhangulat. De Lo Rang alhadnagy durvasága, kegyetlen bánásmódja miatt senki sem merte kimutatni a gyávaságát. Azóta meg különösen nem, amióta Kha parancsnokhelyettségé lépett elő, mindig csőre töltött pisztollyal járt, és fél szemmel mindig

155

vizslatta őket. tgy hát erőltetett menetben haladtak Kha után, az pedig, mint a nyomokat szaglászó kopó, előreszaladt, és megszabta az utat.

Ninh a vele maradt hat emberét két csoportba osztotta. Az egyik háromtagú csoportnak Ngu lett a vezetője, ők a magaslat bal oldalát tartották szemmel. A másik csoport, Ninh vezetésével, a lejtőt figyelte. Futóárkot ástak a fűben, ez kötötte össze őket egymással. Mögöttük széles mező terült el, buján tenyésző növényzettel, azon túl pedig a dzsungel zárta le a látóhatárt. A kiszáradt patakból keskeny futóárok ketekkezett, amely hosszú, egyenes vonalban húzódott a dzsungel felé. Ezen a természetes futóárkon, ha úgy hozná a helyzet, bármikor visszavonulhattak. Ha az ellenség csak a völgy felől támad, ők idefönt előnyösebb helyzetben vannak. De ha repülőgépek is beleavatkoznak a harcba, akkor minden nagyobb roham nélkül, pillanatok alatt megsemmisíthetik mind a két kis csoportot. Ettől azonban nem kellett tartaniuk. Dung tönkretette az adó-vevőt, és így az ellenségnek semmi kapcsolata nincs a Bien Hoa-i légitámaszponttal.

Amikor teljesen fölkészültek már, a futóárokból pihenőre tértek. Lehet, hogy három napig is várhatnak az ellenségre. De az is lehet, hogy percekben belül itt lesznek, ördög tudja, mikor törnek rájuk! Egymást váltva, egyenként megmártották magukat egy közeli patakban, és egy kissé fölfrissültek.

Valahányszor Ngu fölpillantott, mindig Ninh levelekkel álcázott, zöld vászonsapkája tűnt elé a futóárok szélén. Volt ugyan állandó őrszemük is, de Ninh mégsem tudott pihenni.

Ngu a futóárok oldalának támaszkodott, fejét hátrahajította, és félig lehunyt pillái mögül merengve nézte a ké-ken-kék égboltozaton fáradtan úszó fehér fátýolfelhöket.

156

Dél volt. A tájra ráborult a csönd. Ngu behallgatózott a csöndbe, amely mindig szomorú érzéseket ébresztett a szívében. Ilyenkor képzeletének prizmáján föltetszett a szülőfaluja, egy-egy emlékké mosódott pillanat, látta az édesanyját, ahogy naphosszat a

folyóparton ül, és foltozgatja a hálót.

A tűző napsugarak, mint parányi tűhegyek, behatoltak Ngu pillái mögé, de nem akarta lejjebb húzni a sapkáját, nem akarta eltakarni a fényt, csak ült tovább, mozdulatlanul, szeme lassan becsukódott... és észre sem vette, mikor merült alá az álom végtelen tengerébe.

Álmában a Mekong folyót látta, messze suhanó hullámai loccsanva csapódtak a parthoz. Ngu megint tizenöt éves volt. Félmeztelenül fogta a hálót, a fodros víz pedig úgy játszadozott a finoman egybeszótt selyemszálakkal, mint valami pajkos gyerek. Aztán a szomszéd kislány szaladt felé a parton, és már messziről kiabálta, hogy az édesanyja betegen fekszik, és napok óta nem evett egyetlen falatot sem, de most sült rákot kíván rizzsel. A kislány fél napig leste a part mentén, hátha talál rákot, de egyetlenegy sem tudott kifogni. Ngu odahívta a kislányt, partra vonta a hálót, kiszedett belőle három nagy rákot, és odaadta. A kislány nevetett is, sírt is örömeiben, fogta a rákokat, és egyenesen haza futott velük. Nem sokkal később jöttek az asszonyok a faluból, hogy rákot vegyenek. Ngu édesanyja kihúzta a hálót, de egyetlen rák sem volt benne. Ngu megijedt. Csak most vette észre, hogy amikor visszaengedte a hálót, nyitva hagyta, és a rákok mind kiszöktek belőle. Miből lesz pénzük délután rizsre? Ngu nagyon meg volt szeppenve, hogy kikap, és nem vallotta be hibáját. Ngu édesanyja a sövénynél álldogált, gyanakodva figyelt a szomszéd kunyhó felé, mert sült rák illata terjengett a levegőben, és ez megütötte az orrát. Az édesanya lopással gyanúsította a szomszédot, és dühösen futott arrafelé. Ngu is utána akart futni, de nem bírta mozdítani a lábát. Már ép-

157

pen nyitotta a száját, hogy anyja után kiáltson, de akkor hirtelen összekavarodott minden, ő nagyon félt, és ... és ... és fölébredt.

Már alkonyodott, de a földből még gőzölögve áradt a tikkasztó meleg. Ngu megtörölte verítékező homlokát. Az édesanyja már nem élt. Amikor meghalt, Ngu nem volt odahaza, már beállt katonának. Ngu a futóárok peremének támaszkodott, hogy fölálljon, és közben arra gondolt: „Ö, mennyi sok hibát követtem el anyám meg a bajtársaim ellen! És hányszor, de hányszor nem mertem bevallani!” Ő még nem tudta, hogy nemsokára, mielőtt beáll az éjszaka, milyen kemény harcban lesz része, és azt a sok sok hibát, amit eddig elhallgatott, talán már soha, soha nem lesz ideje bevallani...

A futóárokból, a lejtő aljától Ninh halk, majdnem suttogó hangja hallatszott:

– Bajtársak, készüljete! Azt hiszem, mindjárt itt vannak!

Ngu megragadta a géppisztolyát, és csőre töltötte. Aztán óvatosan előrehajolt és kikémlelt. Messziről, a patak menti sás közül hirtelen riadtan rebbent föl egy madár. A madarak nagyon magasan keringtek, majd Nguhoz közel leereszkedtek, Néhány pillanat múlva a madár megint fölrepült, és elhúzott Ngu fölött. Ngu fülében még sokáig visszahangzott rémült csivogásuk.

– Már itt vannak egészen közel. Mindenki foglalja el a helyét! – adta ki a parancsot Ninh, és szemét még mindig a lejtő alá, a kiszáradt patakkanyarra szegezte.

Olyan mély csönd volt körülöttük, hogy szinte a levegő lélegzetét is lehetett hallani. Egy tücsök a közeli fűcsomó-ba rejtőzött, és olykor hangosan ciripelt. Utána csönd lett. Aztán megint néhányszor: cirip-cirip... Utoljára már csak egészen röviden ... És nem ciripelt többé.

Ninh megpillantotta az idomított vérebet: akkora volt, mint egy leopárd, éppen kifelé kémlelt a cserjésből. Egy

158

jól megtermett, félmeztelen francia fogta a pórázát, és visszarántotta. Három fekete zubbonyos katona görnyedten lopakodott előre. Az élen haladónak a lába beleakadt egy aknák közt kifeszített huzalba. Két iszonyú robbanás dörrent: a két akna felrobbant. Ninh annyit még látott, hogy a gomolygó füstben egy ember kar repül fölfelé. Aztán a lejtő aljáról felugattak a fegyverek.

Lo Rang a kiszáradt patakmederben egy szikla mögé rejtőzött. Kezével ütögette a kutya

fejét, hogy nyugodtan feküdjön. Közben a két katona nem messze heverő tetemére nézett, majd fölfelé figyelt a lejtőn, és kissé összevonta a szemöldökét. Sokáig várt, de odaátról senki sem viszonozta a tüzet. Lo Hang lassan megfordult, és a közelben hasaló Khára nézett. Olyan nyugodt hangon szólt hozzá, mintha semmi sem történt volna:

– Lehet, hogy a Viet-Minh-banda már régen messze jár? Eridj előre, és kémleld ki!

– Én nem hinném. Ez az ő jellegzetes taktikájuk. Először ugyanilyen mély csöndben hallgatnak, aztán hirtelen támadnak – felelte Kha, és kissé fölemelte a fejét.

Kha egyébként habozott, nem tudta, mit akat tőle az alhadnagy, de amikor meglátta Lo Rang rá szegeződő tekintetét, még a háta is megboroszott tőle; fölugrott és elkiáltotta magát:

– Előre! Előre!

Néhány katona megindult. Ngu géppisztolyának csöve előtt futottak át. Ngu már éppen kibiztosította a fegyverét, de még nem tüzelt. Három ellenséges katona már csak mintegy öt méterre lehetett Ninhtől. Három pisztolylövés csattant, és a három katona holtan zuhant a földre. Lo Rang parancsot adott a visszavonulásra. A golyószórójuk úgy okádta a lövedéket, mint a záporosó. Ngu a patak – mentén hullámozó földre célzott, hármásával adta le a lövéseket.

159

Az ellenséges katonák egy szikla mögé húzódtak. Kha megszólalt:

– Ez a banda csak kilenc fickóból áll. Legföljebb hármassal csoportokra oszolhatnak. De fönt vannak a dombon, és ez nagy előny! Szerintem nekünk két csoportra kell oszla-nunk. Egyik csoport itt marad, a másik meg észrevétlenül megkerüli a mezőt, és az őserdő felől hátba támadja őket.

– Minél előbb végzünk velük, annál könnyebb lesz a mi helyzetünk. Nem tűrhetjük, hogy mindig mi húzzuk a rövidebbet, és ahelyett hogy támadnánk, védekezünk, mert egy ilyen nyavalyás kis Viet-Minh-csoport packázik velünk! Egyszer hirtelen előbukkannak, aztán épp olyan hirtelen el is tűnnek, mint a szellemek – mondta Lo Rang Khának.

– Tizenöt perc alatt befejezni a zabálást! Akinek ki kell mennie, végezze el gyorsan! Aztán újra támadunk! Lehet kezdeni-a fölkészülést – adta ki a parancsot az embereinek Kha.

Besötétedett. És a különleges csoport katonái, akiknek már a vérükben volt a kegyetlenség, és nem reszketett a kezük, ha nyakon döftek valakit, könnyű szívvel fosztogattak, gyújtogattak, erőszakot erőszakra halmoztak, mint a vérszomjas fenevadak, most, amikor beállt a sötétség, féltek. Még soha nem voltak olyan rémületben, mint most. Bárhová néztek, mindenünnen figyelő szemek és mellüknek szegzett puskacsövek meredtek rájuk. Nem látták – és mégis látták. Voltak köztük, akik beosontak egy szikla mögé, és jót húztak a rizspálinkából, hogy egy kis „bátorságot” töltsenek magukba. Ez különben tiltva volt, a rizspálinkát csak a sebesülteknek tartogatták, vagy akiknek Lo Rang engedélyezte az ivást.

Ninh kilesett, de a lejtő lábánál semmi mozgást nem észlelt. „Biztosan megvárják a reggelt, és akkor kezdik a támadást” – gondolta Ninh. Aztán odaszólt a többieknek, hogy pihenjenek csak le nyugodtan, ő majd őrködik. Ngu

160

viszont, a domb bal felőli részén, nem volt ennyire biztos a dologban. Nyugtalanította ez a hirtelen beállt csend, gyanúsak találta. Ki akart kúszni, hogy a saját szemével győződjék meg róla, mi történik odaát. „Semmi kétség, azok ott készülnek valamire!” Megparancsolta a csoportjában levő két társának, hogy maradjanak a helyükön. Aztán megmarkolta a géppisztolyát, fölkapaszkodott a futóárok peremére, és kúszni kezdett. Már megtett néhány tíz métert, amikor egy katona tetemét pillantotta meg a fű között. A katona hanyatt feküdt. Mellkasát fúrta át a golyó. Haláltusája közben görcsösen megmarkolta a mellét, és azóta is így maradt. Ingéről leszaggatta a gombokat, mintha csak ki akarta volna tépni testéből a golyót, amely megállította a szívét, és megbénította a tüdejét. Ngu pillantása a katona ingére esett. Hirtelen eszébe jutott a saját inge, amit az ellenség szétmarcangoltatott a kopókkal, hogy

szimatot

161

kapjanak tőle. És ekkor Ngu agyába furcsa ötlet villant Ilyesmi máskor soha nem jutott volna az eszébe. De most villámgyorsan döntött és cselekedett. Körülkémlelt, óvatosan levette a katoná ruháit, és magára öltötte. A cipőjét is fölhúzta. Majd dzsungelkéssel a fogai közt tovább kúszott előre. Hirtelen hangot hallott a sötétben:

– Tan vagy?

Ngu szíve a torkában dobogott. Észrevették volna? Egy másik hang válaszolt:

– Uyen vagyok!

„Ó! Tehát ez a jelszó: Tan Uyen! Ngu görcsösen ráharapott a késére, és folytatta a kúszást. „Ha megölöm a francia parancsnokot, olyanok lesznek, mint a fejét vesztett kígyó V* – gondolta Ngu. De nem tudta, segítségére lesz-e a sötétség meg ez a ruha, hogy véghezvigye vakmerő tervét, és utána még ideje is legyen elmenekülni. Igaz, ez utóbbi nem nagyon érdekelte. Hirtelen megpillantotta a pataknál az első őrszemeket. Tüstént talpra szökött, és bal kezében a géppisztollyal, jobb kezében a dzsungelkéssel, határozott léptekkel megindult előre.

– Tan vagy?

– Uyen vagyok!

A jelszó segítségével két őrhelyen simán átjutott. Már látta az alacsony sziklán ülő franciát, oldalról pillantotta meg: két magnóliabokor közé húzódott, orra olyan volt, mint a karvaly csőre.

– Tan vagy? – hangzott közvetlenül Ngu fülénél a kérdés.

– Uyen! – felelte Ngu.

A katonának föltűnt a kurta válasz – Ngu izgalomában csak ennyit mondott: Uyen –, és zseblámpájával az előtte álló árnyalak arcába világított. Abban a pillanatban, amikor a lámpafényben megvillant Ngu szeme, az őrszem rémülten hátraugrott, és elordította magát:

– Viet-Minh!

162

A katonák odatódultak, egyikük sem tudta, kire vagy mire vonatkozik a2 éktelen üvöltés. Az éles, hegyes dzsungelkés kirepült Ngu kezéből, és az őrszem nyakába talált. Az, mint egy homokzsák, Ngu lábához zuhant. Ngu fölkapta a géppisztolyát, de a sorozat felét sem tudta kilőni, éles szúrások nyilalltak a szívébe. Körülötte minden fény kihunyott. Nem maradt más, csak a feneketlen sötétség. Ngu tántorogva a földre hanyatlott. Kezéből kicsúszott a géppisztoly, csőve a homokba fúródott. A katonák körülvették Ngu holttestét, és amikor meglátták rajta a saját egyenruhájukat, rémült tekintettel meredtek egymásra.

Tíz perccel később a Kha vezette ellenséges csoport kúszva megindult előre a fű között.

Ninh a futóárkon át visszament az őrhelyére. Fájdalom, szomorúság és düh kavargott benne. Egyetlen szó sem jött az ajkára. Amikor meghallotta a patak felől eldördülő lövéseket és az ellenséges katonák kiabálását, tüstént arra gondolt, hogy valaki a csapatból merészen behatolt közéjük. De az egy pillanatra sem ötlött fel benne, hogy az a valaki Ngu volt. Ha Nghia lett volna, talán még meg is értené. De éppen Ngu!? Aki elindulásuk óta mindig fegyelmezett volt, bármit is tett, előbb mindig engedélyt kért a parancsnoktól! Ha a pohárból kiömlik a víz, utána lehet tölteni, de az ember kiontott vére – az áldozatul adott vér – pótolhatatlan. Ninh biztosan tudta, hogy Ngu elesett. Hajnali négy óra tájt Ninh még mindig őrsgben volt, és a patak felé figyelt. Minden erejével igyekezett úrrá lenni a rátörő fáradtság és álmoság fölött, amikor túrtelen pá-linkaszagú lehelet csapott az arcába. Tüstént megfordult. Egy idegen katonasapka villant meg a futóárok peremén. Ninhnek éppen csak annyi ideje volt, hogy félreugorjon a neki szánt tördőfés elől. Mellette bóbiskoló két bajtársa azonnal fölébredt a zajra. Az ellenséges katona egyensúlyát

163

veszítve a futóárokba zuhant, de mielőtt a halálos szúrás érte, még beleharapott az egyik Viet-Minh vállába.

Amikor Ninh észrevette, hogy be vannak kerítve, parancsot adott a visszavonulásra. Amikor négy bajtársával együtt át akart jutni a mezőn, az ellenség golyózáppal árasztotta el a patak medrét. Ngu két volt bajtársa az élen azonnal elesett. Egy golyó Ninh vállába talált. Nem érte a tüdejét, de a seb nagyon vérzett, és a megmaradt fél karja is megbénult. Valahogy elvergődött a patakig addig a szakaszáig, ahol a meder elkeskenyedek, és az őserdőbe torkollik, de ott már nem bírta mozdítani a lábát, térdre zuhant.

– Hagyjatok engem itt – mondta életben maradt két társának. – Menjetek tovább a patak medrében. Innen vagy ötszáz méterre találtok egy sziklát. Ott tartóztassátok fel őket!

– Majd én viszlek a hátamon – mondta az egyik, és megpróbálta bekötözni Ninh sebet.

– Nem – felelte mind gyöngébb hangon Ninh –, adjatok néhány kézigránátot, és menjetek...

– Menjetek csak, hagyjátok ott, majd én segítek neki – szólalt meg a közelben egy ismerős leányhang.

– Nam nővér? – kiáltott fel örömmel a Ninht támogató harcos.

– Én vagyok.

– Odaértek már a többiek? Miért jöttél vissza? – kérdezte Ninh.

Nam nővér átvette a katonától a kötszert, és Ninh sebe fölé hajolt.

– Talán odaértek már – mondta kötözés közben.

– Talán? Miért csak „talán”?!

Ninh nagy erőfeszítéssel ejtett ki minden szót. Hangja már nagyon gyöngy volt.

– Útközben megszöktem... Nem bírtam elviselni, hogy ti itt maradtok, és...

164

Heves golyószórósorozatok vágták félbe Nam nővér szavait. Kiáltások csattantak, aknák robbantak azon a helyen, ahol Ninh az imént megsebesült. Nam nővér megpróbálta föltámogatni Ninht, de annak jártányi ereje sem volt már. A sötétségben dühös kutyaugatás, csaholás hallatszott egészen közelről.

– Bajtársak... menjetek... föl. kell... tartóztatni..., őket!

Már csak erre a pár szóra futotta Ninh erejéből, aztán eszméletét veszve zuhant Nam nővér karjába.

A lány, hátán hurcolva parancsnokát, fölkapaszkodott a futóárokból, és bekúszott az őserdőbe.

A két életben maradt harcos, fegyverét magához szorítva, a patak medrében futott tovább. Egyre világosabban érezték, hogy ez az út egészen máshová vezet, nem a bajtársaikhoz. De nem féltek. Az a tudat, hogy ha önmagukat már nem is tudják megmenteni, de a társaikért tehetnek még valamit, egészen más értelmet adott előttük a halálnak.

Szorogásuk hirtelen fölengedett, és különös erővé alakult át. Már látták a sziklát, és amikor odaértek, tétovázás nélkül fordultak szembe üldözőikkel, és meghúzták a ravaszt. Utolsó töltényig, utolsó csepp vérükig harcoltak, felrobbantották az utolsó kézigránátokat is, és már delelőre járt a nap, amikor elesetek. De még zuhantukban is tüzeltek.

A feladatot végrehajtották.

Azon az úton, amerre Dung előző nap áthaladt, nagyon sok és jól kivehető nyom maradt. Lo Rang alhadnagy tisztában volt vele, hogy még nem sikerült mindenkit megsemmisítenie. Győzött ugyan a lezajlott ütközetben, de ez a győzelem könnyen vereséggé válhat. Kifelé azonban semmit sem árult el a gondolataiból, és így biztatta az embereit:

– Előre, katonák! Bien Hoában egyszerre két ranggal

165

léptek fölfelé! Ha kezünkben lesz az arany, még a gyerekeitek is pénzzel fognak játszani!

A különleges csoport katonái még sohasem látták ilyenek a parancsnokukat. Kitűnő hangulatban volt, még parancsadás közben is tréfálgatott, és nagyokat hahotázott. Ők pedig úgy követték, és úgy kiszolgálták, mint hű ebek a gazdájukat. Aranyládákat láttak és aranyhegyeket, és ettől minden halálfélelmük, rettegésük úgy elillant, mint a füst. Átvették Lo Rang hangulatát, harsányakat nevettek, összevissza kiabáltak, élénken beszélgettek, és – előrenyomultak.

Délután megérkeztek a három kivágott nyárfa helyére. Ehhez már nem kellett nekik térkép. A rájuk olyannyira hasonlító véreb (vagy pontosabbari ők hasonlítottak rá) szimatolva követte a lábnyomokat. Lo Rang megállította a csoportot.

– itt a d&xrtS piRsnat, moai keW TrifegravtaAttöWs, tíA tudtok! – mondta. – Ez az ütközet jelenti a sorsotokat. És a sorsotok a ti kezetekben van. Vagy dupla rang, halomnyi pénz, egy rakomány kitüntetés vár rátok, vagy ...– és itt hatásos szünetet tartott –, vagy a börtön! Akinek esze van, és azt jól használja, tudom, mit fog választani. Nnno!... És most elő a pálinkát! Igyatok, fiaim! Csak be ne rúgjátok!

Persze volt még valami, amiről Lo Rang nem beszélt, és ez: a halál. Khának valami homályos előérzet azt sugallta, hogy neki, ott a szikla mögött, leginkább eüzel kell számolnia. De aztán minden érzést, sugallatot elkápráztatott gondolataiban: az arany! Képzeteének arany ládái. és aranyhegyei közt nem volt ideje a halálon töprengeni. Szájához emelte a pálinkásüveget, és szinte csak cseppenként ízlelgette, mint borkóstolóknál szokás.. Alig néhány kortyot ivott, inkább csak annyit, hogy fölmelegedjék. Nem, nem, neki nem szabad sokat innia! ő nem vedelheti a szeszt, jó-

166

zannak kell maradnia, hogy észnél legyen a fegyverraktárnál lezajló végső összecsapásban.

Fél órával később Lo Rang alhadnagy ágyútüzet vezényelt. – Irány: a hegy! – ordította. A részeg katonák pedig teljesítették is a parancsot derekasan: majdnem az összes lőszerüket elpufogtatták; lőttek szünet nélkül, lőttek sajnálkozás nélkül, lőttek lelkesen.

– Még egy hangya sem menekülhet ekkora golyózáporból!

– A nyavalya verje ki, szétlőjük az egész bandát! Ha rohamra indulunk, csak hullákat fogunk találni! Frászt sem ér az egész, ha elmarad az ütközet!

A katonák megindultak előre. Három golyószóró szünet nélkül pásztázta a terepet. A pálinka gőze meg a lőporfüst szaga megrészegette a katonákat; úgy érezték, hogy tűz lobog az ereikben, nem vágytak másra, csak a vérre, ütni, vágni, kaszabolni egy gyilkos összecsapásban. Most már mindegy volt nekik: élet vagy halál; csak gyilkolni akartak – a gyilkolásért...

Kha előreszaladt, hogy vezesse őket. Már fölért a lejtő legtetejére, már látta a barlang bejáratát.

– Előre! Előre! – üvöltötte, a barlangra mutatva. Amikor az egész csoport meglódult, ő kihasználta a kedvező alkalmat, és az ágyúfüstben egy szikla mögé rejtőzött.

Abban a pillanatban a barlang felől elszabadult a pokol. Sorozatban robbantak az aknák, h katonák úgy érezték, megnyílt talpuk alatt a hegy, és a lezúduló sziklák maguk alá temetik őket. Megfordultak, és hanyatt-homlok özönlöttek visszafelé. De az aknavető, a golyószórók, a puskák, a gránátok tüze mindenütt a nyomukban volt, és végzett velük az utolsó szálig. Lo Rang vérebe beleakadt egy akna-huzalba, és gazdájával együtt a levegőbe repült.

– Ott van! Ott, ott, a szikla mögött!

Kha – annak ellenére, hogy még majdnem süket volt a

167

robbanások zajától – jól hallotta Dung kiáltását, összebúzta magát, és mereven a sziklához lapult.

– Kha! Hallod, Kha?! Előbújsz, vagy előszedjük?! Ha szárnyad volna, sem menekülsz innen!

Dung fölkapott egy tojás nagyságú követ, és a sziklához vágta.

A kő odacsapódott, és görögni kezdett lefelé. Amikor Kha ezt hallotta, azt hitte, kézigránát. Kiugrott a szikla mögül, és a másik irányban kezdett futni.

– Állj!Állj!

Nghia hangja úgy érte, mint az ostorcsapás. Aztán a közeli sziklahasadékban hirtelen megjelent egy puskacső. Egyenesen a mellének szegeződött. Kha megtorpant, és elsápadva, lassan égnek emelte a karját. Közben azonban a szeme sarkából körülkémlelt. A nap lassan merült alá a nyugati hegyek mögött. Kha még sohasem kívánta ilyen nagyon, hogy mielőbb besötétedjék. Már csak a sötétségben bízhatott, ez a legutolsó szövetségese talán még megmenti őt.

– Dobd el a fegyvereidet! – utasította Nghia.

Kha egymás után szedte le magáról a kézigránátokat, aztán a két pisztolyt, és a lábához tette.

Az övén függő bőrtokál, amelyben a kése volt, sokáig bíbelődött.

– Gyorsabban! Igyekezz! – ordított rá megint Nghia.

– Nagyon reszket a kezem, nem tudom gyorsabban le-; venni... Légy egy kis türelemmel... bajtárs...

– Bajtársad a hóhér! Egy hazaárulónak nincsenek bajtársai!

Kha villámgyorsan előrántotta a kését, és a hang irányába dőött vele.

De Nghia számított erre, és a puskatussal kiverte Kha markából a kést. A nagy lendülettől azonban megtántorodott, dött, és Kha, aki csak a kedvező pillanatra várt, nekiirarodott a lejtőnek. Sziklákat ugrott át, nyakát behúzva,

168

görnyedten futott, és már éppen be akart fordulni egy keskeny ösvényen, hogy kicsússzon üldözői kezéből, mint a kígyó, amikor...

...amikor egy óriási kéz vasabroncsként megmarkolta a nyakát, és visszahúzta őt.

– Fordulj hátra, és nézd meg ki vagyok!

Kha hunyorítva, lassan megfordult, majd rémült tekintettel meredt az előtte álló szakállas, torzonborz öregemberre.

Tan bácsi volt.

Kha vértelen ajka reszketett, alig tudta kinyögni a szavakat:

– Istenem!... Keresztapám!... Te vagy?!

– Én nem vagyok sem a te apád, sem a te keresztapád!

– Tévedésből kerültem közéjük ... Apám! Bocsáss meg! Bocsásd meg az én hibámat!

Először történt...

Nghia odaugrott, hogy puskatussal megtanítsa igazat mondani, de Tan bácsi nem engedte.

Akor érkezett oda Dung és Bay is. Fegyverükkel közrefogták Khát.

Tan bácsi tetőtől talpig végigmérte az árulót, mélyet sóhajtott, mintha le akarna vetni a válláról valami nyomasztó terhet.

– Te persze már nem gondoltad, hogy még egyszer az életben találkozol a keresztapáddal! Halljuk, van-e még mondanivalód, mielőtt megfizetsz minden bűnödért?

Kha megérezte a Tan bácsi sóhajtásában rejtőző fájdalmat, és agyafúrtul megpróbálta a maga hasznára kamatoztatni.

Bűnbánó hangot erőltetett magára:

– Itt van Dung! Tessék megkérdezni tőle, mit mondtam, amikor elfogták: „Ha most az apám szembekerülne velem, csak a levegőbe lőnék, de rá soha!” Igen, ezt mondtam neki Bien Hoában... Apám, ha nekem nem hisz... ha nekem nem hiszel – javította ki magát –, kérdezd

meg tőle!

169

– Csakhogy ez rám nem érvényes! Nekem agyon kell lőnöm téged! – ordított rá Tan bácsi.

Aztán az öreg halkán megköszöri a torkát, és fájdalomtól keserű hangon megszólalt:

– Egyszer régen már megmentettem az életedet. És most én magam, ugyanazzal a kézzel lölek agyon. Nem azért, mintha gyilkolni akarnék. Nem, fiam, aki elpusztít egy mérges kígyót, az nem gyilkos. És te már réges-régen nem vagy ember. Gondolj csak az ellenállókkal szembeni bűneidre! Mennyi hazugság, mennyi gonoszság, mennyi képmutatás! És mennyi kár, amit egytől egyig te okoztál!... Ha csak az itt leélt éveimre gondolok, az is kevés vezeklés azért, hogy valaha megmentettelek. Igen, hogy rászabadítottalak az ártatlan emberekre. Ha most megöllek, már akkor is nagyon-nagyon sokat késtem.

Kha térdre rogyott, képmutatóan összekulcsolta a kezét, és úgy könyörgött:

– Mindezzel együtt mégiscsak a fiad vagyok! Apám! Ha egyszer már megmentetted az életemet, tégy még egy próbát velem! Esküsaöm, hogy hűségesen követlek! Engedelmes leszek, ahogy a bivaly is engedelmeskedik a gazdájának!

Nghia ráordított:

– A bivaly is meg a ló is hasznos háziállat! De te csak egy nyomorult mérges kígyó vagy!

Nghia a képmutatóan fetregő Kha felé fordította a géppisztolyát.

Kis tűzsugár csapott ki a csőből. Egyetlen villanás, és egy áruzóval kevesebb volt a földön.

A barlangban lobogott a tűz. A lángok fénye kiszűrődött a fekete éjszakába, mintha hirtelen fölkelte volna a nap. Könnyű szélroham suhant át a lejtőn, és magával sodorta a löpor szagát meg a füstöt a dzsungel felé.

170

Tan bácsi vállára akasztotta puskáját, és megállt a barlang sziklás bejáratában.

– Dung fiam – mondta –, te itt maradsz és őrködsz. Én meg Nghia visszamegyünk az 5. raktárhoz, és megkeressük a bajtársainkat...

Aztán intett Nghianak.

– Menjünk!

Gyors lélegzetük és lépteik nesze lassan távolodott a sötét éjszakában. És a hegyekre meg az erdőkre ráborult a végtelen nyugalma csönd.

2962 nyarán

PILLANTÁSOK AZ IRODALOM PAGO ÓDÁJÁBÓL

Hanoi külvárosában van egy pagoda: az Irodalom Pago-dája. 1070-ben emelték. Valaha itt tartották a költői versenyeket. A kertben még ma is állnak a hatalmas kőtáblák, amelyekre a győztesek nevét vésték. A kőtáblákat művészi faragású teknősök – a bölcsesség és a hosszú élet szimbólumai – tartják a hátukon. Néhány lépéssel odébb másik kert nyílik. Végében az Irodalmi Múzeum, ahol jelentős évfordulók alkalmából kiállításokat rendeznek. 1965-ben, amikor ott jártam, Nguyen Du, a nagy klasszikus költő születésének kétszázadik évfordulóját ünnepelték. A több mint kilenc évszázada épült pagoda valóságos nemzeti zarándokhellyé változott. Mert az irodalom szeretete – és aktív művelése is – elválaszthatatlan a vietnami nép életétől. Talán sehol a földkerekségen nincs még egy olyan ország, ahol minden ember egy kissé költő is, és ahol mindenből vers lesz és zene.

A vietnami nyelv egytagú szavakból áll, és ezek hatféle hangfekvés szerint mást és mást jelentenek. Ezen csendül meg a vietnami költészet alapja, a népi – ca-dao – líra is. De maga a próza is csupa ritmus, dallam és rím. Vietnam irodalma tehát eredendően lírai hangvételű. A vietnami kultúra több mint háromezer éves. Az első – szájhagyományban megőrzött – emlékek: mesék, legendák és versek. Szerzőjük és továbbvivőjük a nép. Az ősi – és mai –

vietnami irodalom a nép életének, szokásainak, történelmének valóságos enciklopédiája.

Vietnam közel ezer évig – i. e. 207-től i. sz. 939-ig -

172

kínai uralom alatt állt, a kínai kultúra szinte tokba zárta a vietnami életet, az oktatást, a kormányrendszert, az államigazgatást és az irodalmat is.

Az irodalom új korszakot nyitó, nagy fordulópontja: a XIII. század. Ekkor jön létre a chu-nom, vagyis az „általános írás”, amely kínai írásjelekkel ugyan, de már nemzeti nyelven rögzíti a vietnami irodalmat. A nom-írással megszületik a truyen, a verses regény műfaja (a mai regény őse). Érdekes, hogy – valószínűleg görög hajósok közvetítésével – eljut Vietnamba az Orpheusz-monda is: verses regény formájában találkozunk vele, vietnami szereplőkkel és jellegzetesen vietnami környezetben. De a mesemotívumok is vándorolnak: a truyenek közt föllelhetők a Hamupipőke, a Csipkerózsika vietnami változatai.

Mi mindenről mesélnek az Irodalom Pagodájának megszükrült kőtáblái! Valaha látták Nguyen Trait, a humanista filozófust és költőt, a később Lé-Thai-To néven királlyá választott Lé Loi hadvezér tábornokát. És bizonyára járt az ősi pagoda falai között az első költő, Doan Thi Diem is. Műve, A katonafeleség panasza, a vietnami irodalom első világirodalmi rangú alkotása. Nem véletlenül értékelik úgy napjaink irodalomtörténészei a XVIII-XIX. századot, hogy ez a vietnami irodalom virágkora. Doan Thi Diem mellett egy másik kiváló költő is felbukkan: Ho Xuan Huong. A klasszikus és modern kor határmezsgyéjén pedig színre lép minden idők legjelentősebb és mindmáig legnagyobb vietnami költője, Nguyen Du. Első kimagasló műve, A bolygó lelkek idézése: a korabeli társadalom mesterien ábrázolt freskója. És a költői életmű koronájaként elkészül a Kim van Kieu, ez a 3254 verssoros, nom-jelekkel írt elbeszélő költemény. A vietnami irodalom virágkora Nguyen Du életművében éri el csúcspontját. A történelmi háttér ugyanakkor: sötét. A nép megmozdulásai közül a legnagyobbat, az ideig-óráig győzedelmeskedő tayson fölkelést leverték. A Gia Long néven trónra lépő új király

173

befelé véres bosszúhadjárral kezdi meg uralmát; kifelé pedig fokozatosan – mind gazdaságilag, mind politikailag – kiszolgáltatja az országot a franciáknak. 1885-ben Vietnam francia gyarmat lesz.

A XIX. század vége és a XX. századnak a második világháborúig terjedő időszaka a vietnami irodalomban a nagy átmenet kora. Tartalmi jellemzői: a bátor társadalomkritika, a népelnyomó rendszer pellengérré állítása, felhívás a gyarmatosítók elleni harcra. Ebben az átmeneti korszakban három írói nemzedék alkot, de nem váltják egymást, hanem egymásra épülnek, és ugyanakkor egymással együtt építik, gyarapítják a modern irodalmat. 1906-ban megalakul az „Igaz ügyért küzdő tonkini iskola”, amely már a megreformált, új írással terjeszti a nemzeti nyelvű irodalmat. Ezt az új írást – a quoc ngut – még 1650-ben alkotta meg egy Alexandre de Rhodes nevű francia szerzetes, de hivatalosan csak a XX. század elején rendelik el a használatát. Az új írás már latin betűkkel jelöli a vietnami nyelvet és annak hatféle hangfekvését. És most már önálló – és új meg új művekkel gazdagodó – műfajként megszólal a vietnami próza is, elsősorban a regény és a novella. Néhány név ebből a korszakból: Phan Boi Chau, a nagy tragikus költő, Tu Xuong, a modern satirikus líra úttörője, Nguyen Cong Hoan, a modern novella megteremtője, Ngo-tat-to, a népszerű regényíró, Nam Cao, & felszabadító háború időszakának legjelentősebb prózaírója, Hoang hoc, a néphadsereg tisztje, költő és novellista. (Utóbbi három az ellenállás harcaiban halt hősi halált.) És ekkortájt hangzanak föl a franciák börtönéből To Huu, az akkor alig húszesztendőös költő versei.

A francia gyarmaturalom összeomlása után Vietnam japán elnyomás alá kerül. 1945 augusztusában a japán fasizmus feltétel nélkül leteszi a fegyvert. Északról, Viet Bac hegyeiből fölhangzik az Indokínai Kommunista Párt harcra hívó szava. Kitör a forradalom, és

Nemzeti Front – Viet-Minh – soraiban egyesült erők néhány nap alatt győzelmet aratnak. 1945. szeptember 2-án Ho Si Minh kikiáltja a Vietnami Demokratikus Köztársaságot, amelynek első elnökévé őt választják meg.

A felszabadulástól napjainkig terjedő időszakban a vietnami népnek két gyarmatosító hatalomtól kell megvédenie függetlenségét: az első ellenállás kilenc éve alatt a franciáktól (ebben az időszakban játszódik Doán Giói regénye, Dél-Vietnamban, ahol az író született, és fegyverrel a kezében maga is harcolt), a második ellenállás éveiben pedig az amerikaiaktól. 1954-ben Dien Bien Phunál a vietnami nép világra szóló győzelmet arat a franciák fölött. Ezt követi a genfi egyezmény aláírása. 1973-ban Párizsban az amerikaiak kényszerülnek a tárgyalóasztalhoz. 1975 tavaszán pedig Dél-Vietnam egész területe fölszabadul.

A modern irodalom útját a történelmi események határozzák meg. A forradalom forgószele kiragadja az írókat könyveik mellől, és odaállítja őket a néphadsereg soraiba, a rohamok tüzébe, az őserdők rejtette gyárakba, később a földreform végrehajtásába, az analfabetizmus felszámolásának munkájába, a széles körű népoktatásba, a fegyveres harcokba és az újjáépítésbe. Így fonódik egybe szorosan és elválaszthatatlanul irodalom és élet, költészet és valóság. Ahogyan hanoi találkozásunkkor Xuan Dieu megfogalmazta: „1945 augusztusa, a forradalom két nagy igazságra tanított meg bennünket. Az első az, hogy az ember megváltoztathatja a természetet és a társadalmat; a második pedig, hogy a nép a legnagyobb, leghihetlenebb tettekre is képes. Nekünk íróknak nemcsak néznünk, hanem látnunk is kell, hogy a meglátott és fölismert valóságot időálló művekké alakítsuk.” Ennek a gondolatnak a jegyében látnak napvilágot Nguyen Cong Hoan nagy sikerű regényei: a Zsákutca, Disznófő, Éj és nappal között, valamint több száz novellája. A forradalom előtti állapotokról ad megrázó és hiteles képet Ijjú éveim című önéletrajzi regényében

Nguyen Hong. Vo Nguyen Giap, a néphadsereg megteremtője, lebilincselően izgalmas könyvet ír Népi háború – néphadsereg címmel korunk partizánmozgalmairól. Tran Cong Tan katonairó műveit szintén a felszabadító háború ihleti. Do Phon a falusi változásokat rajzolja meg regénytrilógiájában. Nguyen Dinh Thi, az írószövetség főtitkára Omlanak a partok és Csata a felhők között című regényeivel, valamint verseivel írja be nevét a modern irodalom legjobbjai közé. A dél-vietnami Anh Duc legjelentősebb műve, a Hon Dat, a második ellenállás hőseinek állít ma-gasrendűen művészi, maradandó emléket. (Nálunk Tenger és hegy között címmel jelent meg.)

A modern líra legnagyobb élő képviselője mindmáig To Huu. Első kötete Tu Ay (Azóta) címmel jelent meg, és ettől kezdve költői munkásságát osztatlan lelkesedés kíséri. 1960-ban lát napvilágot először vietnami nyelven Ho Si Minh, az államelnök és költő versgyűjteménye, a Börtönnapló. Az 1957-ben megalakult Írószövetség tagjainak sorában pedig már jelen vannak az új, tehetséges fiatalok, a negyedik nemzedék képviselői is.

To Huu azt írja egyik versében, hogy a nép a tenger, a művészet a bárka. A bárka fölkarvarja a habokat, és ezek a fölkarvart, eleven, egymással együtt hömpölygő habok emelik, viszik mind előbbre, nyílt, szabad vizekre a bárkát, vagyis a művészetet. A művészek és népnek ebből a kölcsönhatásából megszületett vietnami irodalom pedig él és gyarapszik „a csillagokba táru-
ló időben”.

Balássy László

TARTALOM

ELSŐ FEJEZET

A tanácskozás» 5

MÁSODIK FEJEZET

Az idegen..... 11

HARMADIK FEJEZET	
A kis csapat elindul.....	21
NEGYEDIK FEJEZET	
Fogságban	34
ÖTÖDIK FEJEZET	
Kha.....	45
HATODIK FEJEZET	
Viharban	57
HETEDIK FEJEZET	
A „Fekete tigris”	65
NYOLCADIK FEJEZET	
A dzsungelfaluban	71
KILENCEDIK FEJEZET	
Hajsz a folyón és a dzsungelban.....	81
TIZEDIK FEJEZET	
Tűz a szavannán	107
TIZENEGYEDIK FEJEZET	
Az 5. raktárnál	127
TIZENKETTEDIK FEJEZET	
A barlang	144
TIZENHARMADIK FEJEZET	
A döntő ütközet	154
Pillantások az irodalom pagodájából.....	172
A kiadásért felel	
a ^M »ra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó igazgatója	
Felelős szerkesztő: Rónaszegi Miklós	
Műszaki vezető: Gonda Pál – Képszerkesztő: Szecskó Tamás	
Műszaki szerkesztő: Bolgár Ivánné	
49 800 példány, 11,5 (A/5) ív, MSZ 5601-59	
76-650. Szikra Lapnyomda, Budapest	
IF 2573 – e – 7678	